

Täysistunto

Tiistai 8.3.2016 klo 14.00—17.30

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 17.30.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (14.00—16.31) ja toinen varapuhemies Paula Risikko (16.31—17.30).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Valtioneuvosto on 3.3.2016 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asiat U 7, 8/2016 vp, ja puhemies on lähettänyt ne käsiteltäviksi suureen valiokuntaan, jolle asiasta U 7 valtiovarainvaliokunnan ja asiasta U 8 ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

3. Tom Packalénin vapautuspyyntö lakivaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 5/2016 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 9.3.2016 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 9.3.2016 kello 11.

4. Veera Ruohon vapautuspyyntö lakivaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 6/2016 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 9.3.2016 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 9.3.2016 kello 11.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 16/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Ensimmäisen puheenvuoron käyttää ministeri Lindström. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsillä olevan hallituksen esityksen tarkoitus on tarkistaa vaalilakia niin, että vaaliviranomaisten esteellisyttä koskevat kysymykset olisivat vaaliviranomaisille mahdollisimman selkeitä. Esityksessä ehdotetaan vaalilakiin lisättäväksi yleinen kaikkia vaaliviranomaisia koskeva säännös vaaliviranomaisten velvollisuudesta toimia puolueettomasti. Lisäksi esityksessä ehdotetaan vaalilakiin lisättäväksi eri vaaliviranomaisten esteellisuuden arviointia selkeyttäviä säännöksiä.

Vaalipiirilautakunnan ja kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenten ja varajäsenten osalta esitys ei muuta nykyisin noudatettua käytäntöä. Tulkintatilanteita helpottavaksi säännöksi vaalilakiin esitetään kuitenkin lisättäväksi viittaus hallintolain esteellisyssäännöksiin, joita nykyisinkin sovelletaan vaalipiirilautakunnassa ja kunnan keskusvaalilautakunnassa.

Vaalipäivän äänestyksen toimittamisesta äänestysalueen äänestyspaikassa huolehtivan vaalilautakunnan ja laitosaänestyksestä huolehtivan vaalitoimikunnan jäseniin ja varajäseniin hallintolain esteellisyttä koskevia säännöksiä ei sovellettaisi. Perusteluna on se, että näiden viranomaisten toiminta on teknisluonteista ja niiden kokoonpanossa on turvattu eri äänestäjäryhmien edustavuus ja sitä kautta toiminnan avoimuus. Vastaavasti myöskään ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijoihin ei sovellettaisi hallintolain esteellisyttä koskevia säännöksiä. Ehdotettu uusi yleissäännös ohjaisi vaaliviranomaisia toimimaan tehtävässään puolueettomasti.

Ehdokkaan tai ehdokkaan läheisen mahdollisuutta työskennellä vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei käytännöllisistä syistä johtuen ehdoteta rajoitettavaksi. Tarkoitus on varmistaa henkilöstön saaminen vaalilautakuntiin. Sen sijaan laitosaänestyksistä huolehtivana vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä, ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijana ja vaaliavustajana ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voisi olla.

Esityksessä ehdotetaan myös vaalilain 5 §:n vaalipiirejä koskevan sääntelyn tarkistamista vastaamaan vuoden 2016 alussa voimaan tulleita kuntajaon muutoksia.

14.04 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys vaalilain muuttamisesta selkeyttää Suomen kansanvaltaisen poliittisen järjestelmän perusteita. Suomen eduskuntalaitoksen 110-vuotisessa historiassa ei ole ollut vaihteita, joiden aikana olisi ollut syytä epäillä vaalien tuloksen olleen vilpillä vääristetty toiseksi kuin mitä aito kansan tahto on. Olemme järjestäneet vaaleja sortovuosina. Olemme järjestäneet vapaat vaalit vuonna 1919, siis vuoden kuluttua verisestä sisällissodasta, eivätkä sen enempää 1930-luvulla kuin

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

jatkosodan jälkeenkään ääriliikkeet onnistuneet painostamaan suomalaista kansanvaltaa tahtoonsa. Vaalijärjestelmämme antaa aihetta onneen ja jopa ylpeyteen. Nyt esitetyt muutokset ovat hyvän ja toimivan järjestelmän hienosäätöä. Ne ovat silti tarpeen. Hyväkin voi parantaa.

Kuten esityksessä todetaan, Euroopan neuvoston Venetsian komission vaaliohjeiden mukaan puolueettoman tuomioelimen tulee vastata vaalilain soveltamisesta. Poliittisten puolueiden tulee olla tasapuolisesti edustettuina vaalien toimeenpanoelimissa, tai niillä pitää olla mahdollisuus valvoa puolueettoman toimielimen toimintaa. Esityksessä ehdotetaan vaalilakiin säännös vaaliviranomaisten velvollisuudesta toimia puolueettomasti ja vaaliviranomaisten esteellisyyden arviointia selkeyttäviä säännöksiä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan vaalilakia muutettavaksi siten, että ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisarusensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä, vaalitoimitsijana tai vaaliavustajana. Tämän lisäksi esitykseen sisältyy tekninen muutos, jonka mukaisesti ehdotetaan vaalilain vaalipiirejä koskevan sääntelyn tarkistamista vastaamaan vuoden 2016 alussa voimaan tulleita kuntajaon muutoksia.

Arvoisa puhemies! Vaalit Suomessa ovat vapaat ja rehelliset. Ongelma onkin toisaalla. Vaalit eivät oikein innosta ihmisiä äänestämään. Viime vuosikymmenten vaaliaktiivisuus on koko väestöä tarkastellen vain korkeintaan tyydyttävällä tasolla. Kun tarkastellaan aktiivisuutta väestöryhmittäin ja asuinalueittain, tulos putoaa välttäväksi ja jopa sen alle. Meillä on runsaasti vaalialueita, joilla hädin tuskin saadaan enemmistö urnille. Näillä alueilla löytyy koulutustaustan ja tulotason perusteella laskien väestöryhmiä, joissa enää vain murto-osa käyttää kansalaisoikeuttaan. Matalan osallistumisen ongelmaa on vaikea ratkaista. Olisi kuitenkin syytä pidättäytyä toimista, jotka kärjistävät sitä nykyisestä. Yksi sellainen toimi on, arvoisa ministeri, vaalien lukumäärän pitäminen kohtuullisena. Nykyisin toimitetaan kansanedustajien vaalit, tasavallan presidentin vaali, kuntavaalit ja Suomesta valittavien Euroopan parlamentin jäsenten vaalit. Kuluva vuosi on harvinaisuus. Se ei ole vaalivuosi. Toivon, että emme enää rakenna uusia hallinnon tasoja, joiden vaalit entisestään vähentäisivät... (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Puhemies Maria Lohela: Täällä on aivan valtava määrä nyt sipinää ja supinaa niin, ettei tässä meinaa omia ajatuksia enää kuulla. Pyydän siirtämään nämä muut keskustelut salin ulkopuolelle, ja keskitytään siihen henkilöön, joka täällä pitää puheenvuoroaan. — Olkaa hyvä.

Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Olenkin juuri tulossa puheenvuoroni niin sanottuun vilakoiran ytimeen eli toivon, arvoisa ministeri ja arvon hallitus, että emme enää rakenna uusia meille sopimattomia hallinnon tasoja, joiden vaalit entisestään vähentäisivät yhtäältä paikallisvaalien, toisaalta valtakunnallisten vaalien merkitystä. Tällä siis tahdon sanoa, että keskustelussa esillä olleet maakuntavaalit eivät välttämättä olisi omiaan lisäämään kansalaisten kiinnostusta vaaleihin vaan päinvastoin saattaisivat sitä entisestään latistaa.

Arvoisa ministeri, näin puheenvuoroni päätteeksi saisinko teiltä nyt vielä ilmoituksen siitä, milloin ne kuntavaalit nytten on tarkoitus pitää, kun niittenkin ajankohta oli jossain vaiheessa varsin sekaisa ja jopa hukassa näitten mahdollisten maakuntavaalien järjestämisen johdosta, (Keskustan ryhmästä: Ei ollut!) eli milloin kuntavaalit pidetään? — Kiitos. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

14.09 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tehty esitys vaalitoimikuntaan osallistuvien henkilöiden esteellisyyden tiukemmasta sääntelystä on ehdottomasti kannatettava. Nykyistä sääntelyä ei ole koettu riittäväksi, ja siitä on myös eri paikkakunnilla voitu tehdä erilaisia sovelluksia. Demokraattisessa järjestelmässä vaalitoimitus on lähestulkoon pyhä asia, siksi sitä koskevan sääntelynkin tulee olla mahdollisimman tarkkarajaista. Samalla pitää muistaa, että monet nyt pois jäävät vaalilautakuntien jäsenet ovat tehneet kenties vuosikymmentenkin ajan hyvää, pyyteetöntä työtä. Kyse ei ole epäluottamuksesta heitä kohtaan. Vaalitoiminnassa ei vain riitä, että toimitaan puolueettomasti, vaan sen pitää myös näyttää puolueettomalta.

Myös kirkon puolella on seurakuntavaalien osalta pohdittu näitä samoja kysymyksiä. On punnittu esimerkiksi sitä, että jos esteellisyys määritellään kovin laajaksi, niin pienissä seurakunnissa voi olla vaikeata löytää vaalitoimitsijoita. Samoin vaalilautakuntia valittaessa voi tulla ongelmaksi se, että valintavaiheessa henkilö ei vielä tiedä, lähteekö hän ehdokkaaksi tuleviin vaaleihin.

Eräs huomionarvoinen seikka on myös se, että vaalitoimitsijoina olevat ehdokkaat ovat saaneet eräänlaista ilmaista mainosta istumalla äänestyspaikoilla. Etenkin esimerkiksi ostoskeskuksissa ennakköäänestyspaikoilla istuvat toimitsijat ovat voineet tahtomattaankin esiintyä itsensä mainoksina. Olen kuullut esimerkiksi sellaisen tapauksen, jossa muuan alkoholia nauttinut herra meni äänestyskoppiin ja totesi itsekseen siinä äänestäessään, että — ja sanoi varsin kuuluvalla äänellä vielä sen — "olipa komia emäntä, minä taidan äänestää sitä". Ja kyseinen emäntä sattui olemaan siinä vaalipaikalla itse paikalla.

Vaalilain muutoksen jälkeenkin toki epäeettisesti toimivat ehdokkaat voivat esimerkiksi kuljettaa sellaisia ihmisiä äänestämään, joiden ymmärrys äänestyksen merkityksestä on jonkun sairauden vuoksi alentunut. Kun he eivät saa nyt mennä siihen äänestyskoppiin mukaan, niin se ehkä kuitenkin jonkun verran ehkäisee tällaista menettelyä. Elikä aina meidän täytyy olla hyvin tarkkoja tässä asiassa.

14.12 Maria Tolppanen ps: Arvoisa puhemies! Minä olen pohtinut sitä, että meillä on nyt kuntavaalit, aluevaalit, eduskuntavaalit ja EU-vaalit ja siihen päälle vielä nämä kirkollisvaalit, ja se tosiasia on se, että ihmisillä on hyvin vähän mielenkiintoa tänä päivänä politiikkaan ja aika monessa paikassa on todellakin aikamoinen kato äänestäjistä. Mutta aika monessa paikassa on myös kato ehdokkaista, eli hyvin helposti käy niin, että samat henkilöt istuvat kirkkovaltuustoissa, kunnallisvaltuustoissa, aluevaltuustossa ja eduskunnassa. Se ei kuitenkaan käy, että eduskunnassa ja Euroopan parlamentissa oltaisiin yhtä aikaa.

Arvoisa ministeri! Onko tässä olemassa sellainen vaara, että kun vaaleja on näin monta, niin samat ihmiset ovat ehdokkaina kaikissa vaaleissa ja tulee sellainen vallan keskittymä, jolloin unohdetaan se, että ammattitaitoiset, hyvät kuntopoliitikot voisivat tehdä kuntopoliitikkaa ja heillä pitäisi olla hyvät suhteet aluepolitiikkaan, ja siellä olisi aluepoliitikot, jotka tekevät hyvää työtä siellä, ja heillä pitää olla suora yhteys eduskuntaan aivan samalla tavalla kuin kunnallispolitiikastakin pitäisi olla.

Se on varmasti tosiasia, että jos kaikissa näissä vaaleissa tulee valituksi sama henkilö, niin joku näistä työtehtävistä tulee kärsimään. Sille ei voi mitään, koska meillä kaikilla on kuitenkin vuorokaudessa vain se 24 tuntia, ja jotkut vielä käyttävät nukkumiseen peräti 8 tuntia, joten jää aika vähän aikaa perehtyä asioihin. Tämä on semmoinen asia, johon kannattaisi ehkä kiinnittää huomiota nyt, jos vielä yhdet väliportaan vaalit tähän tehdään, että ketkä ovat kelpollisia olemaan ehdolla.

14.14 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin täällä useassa puheenvuorossa on tullut esille, niin kyllähän meillä Suomessa vaalit ovat rehellisiä eikä vaalivilppiä esiinny, mutta ongelma onkin sitten tässä meidän vaalijärjestelmässämme, joka antaa suurille puolueille enemmän kuin heille kuuluisi ja vastaavasti pieniltä vie paikkoja. Ja pienet vaalipiirit yhdistettyinä tähän d'Hondtin järjestelmään on tietenkin tämän meidän vaalijärjestelmämme suurin ongelma, vaikka siitä tässä esityksessä nyt ei varsinaisesti ole kyse.

Mutta on tietysti hyvin tärkeää, juuri niin kuin täällä on todettu, miltä tämä asia ulospäin näyttää, ja että meillä esimerkiksi vaalitoimitsijana tai vaaliavustajana ei voi toimia ehdokas tai hänen läheinen sukulaisensa. Tietysti on niin, että pienissä kunnissa ja pienillä äänestysalueilla saattaa olla kyllä jonkun verran haasteita, etenkin kun näyttää siltä, että poliittinen aktiivisuus on sellaista, joka on suvuissa. Monta kertaa perheenjäsenet ovat sitten jollakin tavalla mukana myöskin siinä puolueuetyössä, ja yleensä sieltä lähipiiristä tulee niitä henkilöitä, jotka sitten itsekin ovat mukana jäsenenä puolueessa, ja kun eri puolueitten kesken jaetaan näitä paikkoja, niin saattaa tulla juuri pienissä kunnissa tätä problematiikkaa. Olisinkin mielelläni kuullut vähän ministerin arviota siitä, että onko tätä minkä verran etukäteen selvitetty.

Täällä on sitten vielä esille nostettu tämä asia, että meillä tällä hetkellä näitä vaaleja on ihan yllin kyllin, ja nyt jos sitten itsehallintoalueita vielä ollaan muodostamassa — minkälaisia nyt sitten ollaankin muodostamassa ja millä lukumäärällä — niin varmasti siitä tulee sitten vielä yksi uusi vaali. Ja totta kai on tärkeää, että se on suora kansanvaali, muuten kai on turha puhua mistään itsehallinnosta, mutta varmasti olisi järkevää miettiä, millä tavalla näitä vaaleja voitaisiin yhdistellä. Se kuntavaali tietenkin tuntuisi luontevimmalta siinä yhteydessä, ja mielestäni jos emme pysty tuleviin kuntavaaleihin yhdistämään, niin silloin kyllä näitä itsehallintoalueitten muodostamisiakin olisi syytä lykätä, kunnes pystytään yhdessä kuntavaalien kanssa tämä asia järjestämään.

14.16 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa puhemies! Täällä keskustelussa on unohtunut se asia ottaa huomioon, että meillä vaalit — yhdet maailman luotettavimmista vaaleista, vapaat, salaiset, suhteelliset vaalit, joiden tulos lasketaan vielä hyvin nopeasti — suorittavat vapaaehtoiset ihmiset. Kaikkien meidän eduskuntaryhmien ja monien eduskunnan ulkopuolisten puolueitten aktiivit suorittavat nämä vaalit, ja se on melkoinen kökkä- ja talkoopponnistus, jokainen vaali, niin kuin täällä on jo aiemmin tullut esille, ja tätä ei voi tässä keskustelussa vähätellä.

Haluan kiittää hallitusta ja ministeri Lindströmiä siitä, että tässä lakimuutoksessa on nyt pidetty niin sanottu maalais- ja kaupunkilaisjärki mukana. Vaalien pitää näyttää toimitettuina luotettavilta ja uskottavilta, mutta liian byrokraattisiin, liian monimutkaisiin esteellisyysäännöksiin ei kannata mennä. Silloin loppuvat ne loputkin poliittiseen toimintaan, eri puolueitten toimintaan, osallistuvat. Jaan sen huolen, mikä täällä keskustelussa on noussut esille, että meidän pitäisi saada enemmän ihmisiä osallistumaan puolueuetyöhön, pitäisi saada ihmisiä lähtemään vaaleihin ehdolle. Nyt tuntuu siltä, että kaikki mieluummin vetelevät verkkopankkitunnuksilla näitä kansalaisaloitteita alas eivätkä lähde mukaan vaaliteuetyöhön. (Naurua)

Arvoisa puhemies! Kun naistenpäivää vietetään, niin olisi erittäin tärkeää, että kunta- ja maakuntapolitiikkaan osallistuvien naisten osalta — jos heillä on pieniä lapsia — se aito perhehoitoapu, minkä nytkin kuntalaki mahdollistaa, todellakin toteutettaisiin.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

Vielä loppuun haluan, puhemies, kommentoida, että en jaa tätä huolta vaaliväsymyksestä. Ihmiset pitävät suorista vaaleista, henkilöitten valitsemisesta. Ehdottomasti maakuntavaalit pitää maakuntauudistuksen yhteydessä saada, ja olisin valmis jopa harkitsemaan pormestarienkin valintaa suoraan kuntiin.

14.18 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä käsillä olevassa esityksessä on varmasti (Mika Niikon välihuuto) paljon hyviä, erittäin hyviä, kohtia — voin tämän hallituksen esityksen monia kohtia tukea, edustaja Niikko — (Mika Niikko: Hienoa, hienoa, mahtavaa!)

Mutta, arvoisa puhemies, kyllähän tämä hallitus on saanut aikaiseksi aikamoisen vaalisoitkun. Ensiksi sanotaan, että tulee uudet vaalit, maakuntavaalit. Sitten sanotaan, että ne yritetään käydä keväällä 17. Sitten sanotaan, että niitä ei ehditä käydä, ja pyydetään puoluesihteereitä parlamentaarisesti sopimaan, voitaisiinko ne käydä syksyllä 17 ja voitaisiinko mahdollisesti kuntavaalit siirtää. No sitten puoluesihteerit tekevät yhteisen esityksen hallitukselle, että okei, suostutaan tähän hallituksen toiveeseen ja siirretään ne, ja sen jälkeen hallitus itse tekee ministeriryhmässä päätöksen, että ei siirretäkään, että palautetaan ne kunnallisvaalit takaisin sinne huhtikuulle, ja siitä ilmoitetaan kyselytunnilla. Ja nyt sitten on kysymys siitä, pidetäänkö näitä vaaleja ollenkaan — perussuomalaisten edustaja viime kyselytunnilla kysyi, että kai ne nyt pidetään. Oikeusministeri, kertokaa nyt, mikä on tämän hallituksen vaalilinja ja milloin te aiotte nämä päätökset tehdä. Tämä on melkoinen soppa.

14.19 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tässä on nyt pakko kysyä, kun tuossa edustaja Lindtman otti esille tämän puheenvuorossaan, onko SDP:n eduskuntaryhmällä ja sosialidemokraateilla jotakin sitä vastaan, että meillä valitaan suoraan maakuntapäätäjät? Haluaisin nyt kysyä, eikö SDP hyväksy suoria vaaleja maakuntiin, pitääkö välillisesti jossain työväenyhdistyksessä valita, keitä (Naurua) sinne maakuntahallintoon tulee mukaan.

Ja haluan nyt selvyiden vuoksi todeta, että myös SDP:n puoluesihteeri, sosialidemokraattisen puolueen puoluesihteeri, on ollut siinä työryhmässä, joka näitä vaaleja on pohtinut.

Kyllä täällä hallitus on tästä selvillä; te olette sekaisin, jos joku on sekaisin — enkä nyt usko sitäkään, ehkä tämä on vähän tällaista tiistaivirettä.

Puhemies Maria Lohela: Vastauspuheenvuorojen varausmahdollisuus on nyt avattu, ja näitä pyyntöjä tuli jo sitä ennenkin runsain määrin. Eli käydään debattia hetken aikaa.

14.20 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän itse hallituksen esitykseen on syytä yhtyä. Muun muassa nämä jääviyssäännökset kaipaavat päivittämistä. Mutta yhtä selvää on, että tässä yhteydessä on tietysti paljon isoja kysymyksiä, jotka ovat aidosti auki, ja ne koskevat esimerkiksi tätä vaalien yhdistämistä. Tästä tähän eduskunta ei ole saanut tietoa, miten hallitus aikoo menetellä. Pidän aika kohtuullisena semmoista toivetta, että myös eduskunnalle kerrotaan, mitä vaaleja aiotaan järjestää ja missä aikataulussa. Tämähän ei voi olla hallituksen yksinoikeus, että vaaleja ajoitellaan hallituksen piirissä, vaan kyllä siinä päätöksenteossa pitää olla koko eduskunta mukana, niin kuin täällä on toivottu.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

Sitten, jos katsoo tätä maakuntauudistusta, pidän selvänä, että jos annetaan näin merkittäviä tehtäviä maakunnille kuin mitä hallituksen viimesyksyinen linjaus on, niin ehdottomasti siihen täytyy kuulua vastuu äänestäjille. Eli täytyy lähteä siitä, että äänestäjät valitsevat päätöksentekijät. Muu olisi aika kummallista suhteessa kansanvaltaan ja taaksepäin kulkemista. Sitten on eri asia, että meillä on kuitenkin vaaleja paljon ja meillä on Pohjoismaita alhaisempi äänestysprosentti, eli vaaleja pitäisi yhdistää. Kannattaisin kaikkien kolmen vaalien, eduskuntavaalien, kuntavaalien ja maakuntavaalien, yhdistämistä.

14.22 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näin naisten päivänä onnea kaikille naiskollegoille. On hienoa, että meillä Suomessa naiset ovat päässeet maailmassa ensimmäisinä parlamenttiin, ja myös se, että täällä on paljon nuoria, nuorten lasten äitejä tekemässä päätöksentekotyötä. Itse pidän tärkeänä sitä, että järjestelmä on sellainen, että kaikki voivat osallistua päätöksentekoon.

Niin kuin edustaja Kurvinen toi esille, vapaaehtoiset kantavat ison työn vaalien järjestämisessä, ja yksi huoli kyllä on paikka paikoin se, että me löydämme riittävästi näitä toimihenkilöitä.

Hieman hämmästelін sitä, että perussuomalaisten riveistä halutaan rajata ihmisten osallistumista vaaleihin. Toivoisin, että tähän ministeri Lindström myös kertoisi kannanottoaan.

Olen edustaja Heinäluoman kanssa samaa mieltä, että maakuntahallintoon, kun sellainen syntyy, kyllä ensimmäisetkin päättäjät pitää valita suoralla kansanvaalilla eikä esimerkiksi valtuustojen kautta, mitä muun muassa keskustan riveistä on esitetty.

14.23 Vesa-Matti Saarakkala ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni on hyvä, että vaalilainsäädäntöä selkiytetään, joskin täytyy todeta se, että en ole kuullut, että olisi sinänsä mitään ongelmia ollut näiden vaalitoimitsijoiden kohdalla tähän asti. Siinä suhteessa tämä ei varmaan perustu mihinkään käytännön ongelmiin, mutta ehkä sitten mahdollisten ongelmien ehkäisyyn.

Ihan tässä samassa yhteydessä voisi tuoda esille muitakin tarpeita, kuten vaikka sen, että ennakköäänestyspaikkojen osalta pitäisi mielestäni ehkä säädellä tarkemmin kuntia, velvoittaa mieluiten niin, että ennakköäänestyspaikat olisivat yhtäläisesti auki eri paikkakunnilla. Niitten määrähän vaihtelee ja niin päin pois, mutta se on mielestäni hyvin erikoista, että kunnat voivat itse päättää, kuinka kauan on äänestysmahdollisuus.

Maakuntavaalit ehdottomasti tarvitaan tämän uudistuksen yhteydessä. Tosiaan jäi epäselväksi SDP:n kanta tähän, kun edustaja Tuppurainen nimenomaan kritisoi, että näitä maakuntavaaleja ei saisi järjestää.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustajat Sarkkinen ja Östman ennen ministerin puheenvuoroa.

14.24 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen vaalijärjestelmä on toimiva ja luotettava, kuten täällä on todettu. Ongelmia ei onneksi ole ollut, mutta vaalilain selkeyttäminen lienee perusteltua. Mutta kaipaisin itsekin, kuten täällä on jo peräänkuulutettu, selvyyttä siitä, milloin seuraavat maakuntavaalit ovat. Tämä selvyys kaivataan alueilla, maakunnissa, kunnissa ja myös puolueorganisaatioissa.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

Pidän selvänä sitä, että jos väliportaan hallinto rakennetaan, silloin on oltava vaalit, on oltava suora kansanvalta. Se on aivan ehdoton edellytys. Tällä hetkelläkin meillä on erilaisia alueellisia organisaatioita, joissa tehdään paljon päätöksiä ja hoidetaan tehtäviä, mutta niissä ei ole suoraa kansanvaltaa, ja näen tämän kyllä ehdottomana edellytyksenä, suorat maakuntavaalit.

Mutta olisi todella tärkeätä vaaliväsymyksen ehkäisemiseksi saada yhdistettyä näitä vaaleja. Pitäisin mielekkäämpänä, että kunta- ja aluevaalit yhdistettäisiin keskenään ja eduskunta- ja europarlamenttivaalit keskenään.

14.25 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaalien määräistä ja niiden ajankohdista on aina mukava keskustella, mutta sitten jos ruvetaan, niin kuin edustaja Essayah, nostamaan esille nykyvaalijärjestelmän epäoikeudenmukaisuutta ja epädemokraattisuutta, silloin yleensä muut eivät halua osallistua keskusteluun. Muun muassa isojen puolueiden edustajat Heinäluoma ja Zyskowitz, jotka yleensä ovat hyvin aktiivisesti osallistumassa kaikkeen keskusteluun, istuvat hiljaa liikkumatta, niin kuin Leninin muistomerkit.

Tällä hetkellähän on niin, että keskustan yksi kansanedustajapaikka maksaa noin 12 700 ääntä, kun esimerkiksi KD joutuu maksamaan 21 000 ääntä yhdestä kansanedustajasta. Mitä te arvioitte tästä järjestelmästä? Onko se oikeudenmukainen ja onko se demokraattinen, ja olisitteko valmiit muuttamaan nykyjärjestelmää?

Puhemies Maria Lohela: Sitten vielä edustaja Heinäluomalle vastauspuheenvuoro.

14.26 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmeisesti edustaja Östman oli kahvilla, kun juuri käytiin puheenvuoron, ja kun, ikävä kyllä, näissä vastauspuheenvuoroissa on minuutin rajoitus, niin kaikkia aiheita ei pysty käsittelemään. Mutta mielelläni jatkan tähän kysymykseen, ja tämä onkin todella iso asia, miten tämän vaalijärjestelmän suhteellisuus toteutetaan ja millä tavalla sitten katsotaan sitä lopputulosta. Me tiedämme, että lähes kaikissa maissa kiinnitetään huomiota myös siihen, että on aika korkeat äänikynnykset, jos on täysin suhteellinen vaalitapa. Ja miksi näin? Sen takia, että halutaan estää se, että parlamentti pirstoutuu ja tulee heikkoja hallituksia. Tämäkin täytyy keskustella sitten lävitse, että jos mennään täysin suhteellisuuteen ilman mitään vaalipiirijakoa, niin mikä on sitten se lopputulos, jotta me turvaamme toimivan ja tehokkaan hallituksen, ja mille kohtaa sitten asettuu tämä äänikynnys. Se on kokonaisuus, niin kuin aina vaalijärjestelmä ja poliittinen järjestelmä, ja kaikki nämä näkökohdat pitää tässä yhteydessä miettiä. Meillähän äänikynnys on joissakin vaalipiireissä erittäin alhainen tällä hetkellä, enkä usko, että se mitenkään estää myöskään (Puhemies koputtaa) KD:n valintaa eduskuntaan, niin kuin täällä voimme edustaja Östmaninkin kohdalla nähdä, täällä hän istuu.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministerin puheenvuoro. — Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

14.27 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä ja asiallisesta keskustelusta tärkeässä asiassa.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

Edustaja Tuppurainen aloitti puheenvuoronsa kysymällä, milloin kuntavaalit ovat. Se tieto, mikä minulla on: huhtikuussa 2017 järjestetään kuntavaalit. Se on se tieto, mikä minulla on.

Moni kiinnitti huomiota vaalien lukumäärään ja niitten mahdolliseen yhdistämiseen. Tämä on semmoinen keskustelu, mikä täytyy perusteellisesti käydä sitten hallituksen sisällä, että miten tämä tapahtuisi ja mitä vaaleja sitten yhdistellään. Itse, siis itse, henkilökohdaisesti, olen sitä mieltä, että sitä kannattaa kyllä ihan oikeasti tarkastella sen takia, että koko ajan on pudonnut se äänestämiskaus, ja siitä on syytä olla huolissaan, jotta demokratia toteutuu.

Tähän samaan keskusteluun täytyy tuoda muun muassa nettiäänestys, kuinka paljon se vaikuttaa äänestysaktiivisuuteen. Ja me olemme nyt nähneet tämän sinänsä loistavan kansalaisaloitesysteemin kautta sen, että ihmiset haluavat suoraa vaikuttamista ja haluavat tätä kautta osallistua tähän. Kyllä tämä yhteinen päätöksenteko kiinnostaa ihmisiä aivan selvästi, mutta kyllä minäkin jaan sen huolen, että voi tulla vaaliväsymystä.

Edustaja Tolppanen kiinnitti huomiota siihen, voiko käydä niin, että kaikkiin vaaleihin asettuvat ehdolle samat ehdokkaat: Niinhän se nytkin tuppaa olemaan, ja itsekin istun vaikka minkä näköisissä instansseissa, ja on vähän surullista, ettei joka paikkaan ehdi, kun on vain yksi ihminen ja 24 tuntia. Aina siellä on taustalla tietysti se perustelu, että jos on vaikka valtuustossa, niin silloin on yhteys eduskuntaan ynnä muuta, ynnä muuta. Aina näitä asioita voidaan perustella monella tavalla.

Edustaja Saarakkala spekuloi sillä, oliko tässä joku syy, miksi tähän mentiin. Se tieto, mikä minulla on, siis tämän esityksen taustalla, on se, että vuoden 12 kunnallisvaalien jälkeen korkein hallinto-oikeus joutui ratkaisemaan esteellisyyttä koskevia valituksia ja se on täällä taustalla. Silloin eduskunnan oikeusasiamies on esittänyt oikeusministerin harkittavaksi lainsäädännön tarkistamista, ja nyt sitä sitten tehdään tällä evästyksellä.

Tämä keskustelu, että pitäisikö nyt sitten rajata osallistumista vaaleihin: Minä en ymmärtänyt tätä edustaja Heinosen piikkiä perussuomalaisten suuntaan. Ymmärsin, että se kohdistui ehkä tähän edustaja Tolppasen puheenvuoroon, mutta en käsittänyt sitä niin, että hän haluaisi rajata osallistumista vaaleihin, vaan ennemminkin hän toi esille tämän ongelman, että voi tulla tällainen ongelma, että samat ihmiset pyörivät joka paikassa. Näin minä itse tulkitsin tämän hänen puheenvuoronsa.

Puhemies Maria Lohela: Sitten jatketaan keskustelua, edustaja Anttila.

14.30 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan näin kansainvälisenä naistenpäivänä on hyvä todeta, että vuonna 1907 Suomen ensimmäisissä vaaleissa valittiin maailman ensimmäiset 19 naiskansanedustajaa ja he ovat historialliset edustajat ja Suomi pitää sitä maailmanennätystä hallussaan.

Sitten kysymys tästä vaalilainsäädännöstä: On hyvä, että sitä selkeytetään. Nimenomaan tässä ovat muun muassa jääviysasiat takana. Mutta se, millä tavalla me saisimme sitten kansalaisille lisää kiinnostusta osallistua vaaleihin, niin jos mietitään, että presidentinvaaleissahan meillä on kohtalaisen korkea äänestysprosentti, silloin valintatilanne on hyvin selkeä. Tämä on haaste puolueille, luoda vaaleihin sellaiset asetelmat, että kansalaiset tietävät, minkä eri vaihtoehtojen välillä tullaan valinta tekemään — silloinhan kiinnostus ilman muuta herää, koska sitä kautta voidaan myöskin vaikuttaa. Eli tavallaan pallo on tässä mielessä puolueilla.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

Sitten kysymys näistä maakuntavaaleista. Olen itsekin samaa mieltä, että maakunta-edustajat pitää valita suorilla vaaleilla, ja jatkossa heillä pitää myöskin olla taloudellinen vastuu, eikä yksin niin, että he hyväksyvät, mitä sosiaali- ja terveysministeriö esittää.

14.31 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitoksia ministeri Lindströmille hyvistä vastauksista. Olitte selvästi kuunnellut edustajien puheita, ja sitä on hyvä ja perusteltua nyt tässä arvostaa.

Täällä edustaja Saarakkala viittasi puheenvuorooni, että se on aiheuttanut hämmennystä ja epäselvyyttä SDP:n linjasta. Haluaisin kuitenkin muistuttaa siitä, että hämmennys on kyllä ihan peräisin hallituksen toimista. Meillä piti saada tässä maassa aikaan sote-uudistus, mutta sen sijaan, että sotea vietäisiin määrätietoisesti eteenpäin, on tuotu esiin ajatus itsehallintoalueista ja maakunnista, ja sen yhteydessä on puhuttu maakuntavaaleista, mikä sotki alkuperäisen ajatuksen kunnallisvaalien järjestämisestä. Eli tästä tämä sekaannus ja hämmennys on lähtöisin.

Omassa puheenvuorossani viittasin siihen, että pitäisi keskittyä nytten äänestysaktiivisuuden nostoon, ja pidän henkilökohtaisesti myös tätä mahdollista kolmatta hallintoporras- ta, maakuntahallintoa, tarpeettomana. Haluaisin, että hallitus keskittyisi nyt ensisijaisesti soteen, ja sitten että me kaikki yhdessä keskittyisimme tuleviin kunnallisvaaleihin.

14.32 Vesa-Matti Saarakkala ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tähän aktiivisuuskeskusteluun on menty, niin mielestäni nimenomaan sillä, että me luomme demokraattisia järjestelmiä suoralla kansanvaalilla, lisätään sitä aktiivisuutta, kun on jonkinlainen kuluttajansuoja äänestäjällä ja kansalaisella. Nythän kun sosiaali- ja terveydenhuollon päätöksenteko tapahtuu aika pitkälti perustasolla kuntayhtymissä, ylikunnallisissa toimielimissä, samoin sitten erikoissairaanhoidon osalta kuntayhtymissä, niin tästä johtuen nimenomaan esimerkiksi kunnallispolitiikassa äänestysaktiivisuus on alentunut, koska ihmiset kokevat, ettei sillä ole kauheasti väliä, äänestätkö vai etkö äänestä ja mitä äänestät siellä kunnallisessa päätöksenteossa. Mielestäni se on nimenomaan rakenteellinen kysymys ja siihen tarvitaan tämä uudistus, ja on erittäin hyvä, että sitä ollaan viemässä eteenpäin, mutta toki olisi tärkeää saada pian tietoa siitä, mikä on se ajankohta, jolloinka maakuntavaaleja aiotaan tässä maassa käydä.

14.33 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on erittäin hyvä ja kannatettava. Sillä edelleen selkeytetään tätä suomalaista toimivaa ja luotettavaa vaalijärjestelmää.

Äänestysaktiivisuuden lisäämiseen on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota. Äänestysaktiivisuus on laskenut jatkuvasti, ja siinä on huolestuttavaa kehitystä.

Arvoisa ministeri, te omassa vastauspuheenvuorossanne äsken mainitsitte nettiäänestuksen ja miten se vaikuttaisi asiaan. Viime eduskuntakaudella oli parlamentaarinen työryhmä, joka selvitti myöskin sähköistä äänestystä. Arvoisa ministeri, mikä on teidän kantanne sähköiseen äänestykseen? Ollaanko tällä eduskuntakaudella selvittämässä sitä edelleen ja voidaanko siihen mennä?

14.34 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äänikynnyksestä olisin kommentoinut sen verran, kun tässä keskustelussa tuotiin esille se, että niissä maissa, joissa suhteellisuus toteutuu tarkemmin kuin Suomessa, on sitten olemassa äänikynnys. Näin-

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

hän on esimerkiksi Ruotsissa. Mutta tähän haluaisin vain huomauttaa, että näissä maissa niiden puolueiden kohdalla, jotka ylittävät sen valtakunnallisen äänikynnyksen eli saavat edustajia parlamenttiin, se, kuinka paljon edustajia he parlamenttiin saavat, vastaa puolueiden saamaa suhteellista ääniosuutta. Suomessahan ei pienempien puolueiden osalta näin ole laita.

14.35 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edellinen hallitus teki demokratiapoliittisen selonteon, ja se on hyvää luettavaa. Voin kehottaa teitä kaikkia lukemaan sen, koska siinä tulee myös esille, että muun muassa Norjassa, jos muistan oikein, on nettiäänestys ollut käytössä, eikä ole voitu todentaa, että se olisi tietänyt sitä, että äänestysvilkkaus olisi lisääntynyt. Mutta tiedän, että oikeusministeriössä on vireillä tämä nettiäänestysshanke. Se aloitettiin oikeastaan sillä, että mahdollistetaan nettiäänestys, kun on kyse kunnallisista kansanäänestyksistä, ja sen asian pitäisi olla vireillä.

Mutta sitten itse tähän asiaan. Mikä on nyt tilanne maakuntavaalien suhteen? Olisi kyllä hyvä, että me voisimme tulevaisuudessa pitää kuntavaalit ja maakuntavaalit yhdessä, ja varsin oleellista olisi se, että tiedetään, mistä kunnat tulevat päättämään ja mistä maakunnat päättävät. Kaikki nämä isot asiat ovat vielä avoinna. Ja ketkä saavat olla ehdokkaina — saavatko samat ihmiset olla ehdokkaina sekä kuntavaaleissa että maakuntavaaleissa että eduskuntavaaleissa?

14.37 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän, että kansanedustajina meitä kovasti kiinnostavat nämä vaaliasiat ja niiden yksityiskohdat, niin kuin edellä edustaja Henrikssonin puheenvuorossa, mutta kyllä itse pidän vähän enenaikaisena nyt meidän kovin tarkkaa keskustelua käydä näitten maakuntavaalien yksityiskohdista. Jotenkin tämä maakuntavaalikeskustelu on lähtenyt vähän laukalle noin aika-
taulullisesti, koska ei tule mitään maakuntavaaleja, ellei tule maakuntauudistusta. Eikä tule mitään maakuntauudistusta, ellei tule sote-uudistusta. Eikä tule mitään sote-uudistusta, jos ei toteudu kansalaisten valinnanvapaus. Eli tältä osin mielestäni tuossa on järjestystä sille, missä järjestyksessä hallituksenkin piirissä näitä asioita pitäisi nyt viedä eteenpäin ja valmistelua vauhdittaa.

Mitä sitten tulee edustaja Anttilan näkemykseen siitä, että taloudellista päätösvaltaa pitää olla näillä maakunnilla: näin varmasti, mutta tällaista erillistä maakuntaveroa ei kuitenkaan pidä tulla.

14.38 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan pitäisi pystyä pitämään vaaliasiat aina itsellään. Siksi olisi paikallaan, että eduskunta loisi järjestelmän, että meillä olisi Suomessa aivan oma parlamentaarinen vaalityöryhmä tai komitea, joka kävisi näitä asioita läpi. Minusta puoluesihteeritkään eivät ole oikea ryhmä tekemään sitä pohjatyötä. Muistelen, että viime kaudella aika lailla taktisin perustein myös näitä vaalialueita ja vaalipiirejä järjesteltiin, eikä myöskään ole oikein, että erilaisilla perusteilla vaaleja rytmitetään aina uudelleen ja uudelleen. Itse olen ollut vuodesta 76 kunnallisvaalien kautta mukana myös kuntapolitiikassa, (Ben Zyskowicz: Sama täällä!) ja nyt sitten tämä kunnallisvaalien siirtäminen nimenomaan sillä perusteella, että uudet valtuustot pääsevät paremmin uuden talousarvion valmisteluun — sehän on ihan höpö höpöä, eihän se homma niin mene ollenkaan. Talousarviot valmistellaan pidemmällä siivillä, eli sekään ei ole oikea peruste. Ilman muuta näitä vaaleja pitää niputtaa, silloin myös maakuntavaalit,

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

jotka tulevat, kuntavaalit ovat (Puhemies koputtaa) lähimpänä sitä. Tällaista työtä pitää tehdä, mutta tämä pitäisi valmistella nimenomaan (Puhemies koputtaa) parlamentaarisesti, ei yhdenkään hallituksen toimesta.

14.39 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hämmennyshän tuli siitä, että kun puoluesihteerit pääsivät yksimieliseen esitykseen, että kuntavaalit siirretään syksyyn, niin sitten viime viikon kyselytunnilla ministeri Vehviläinen kertoi, että ei kun ne pidetään keväällä. Ja tästä syystä minun mielestäni on aiheellista — kun kunnissa kukin etsimme sieltä hyviä ehdokkaita — kertoa sitten heille, milloin on ne vaalit, minä minä sinua kysyn. Saatika se, mitä niissä vaaleissa päätetään sitten, jos tulet valituksi. Tämä on se toinen kysymys.

Toinen kysymys on sitten maakuntavaalit. Maakuntavaalien osalta ja niitten aikataulusta olen edustaja Zyskowiezin kanssa samaa mieltä: että ennen kuin meillä on päätös, että semmoiset maakunnat tulee, niin tuskin kannattaa spekuloida hirvittävästi sitä aikataulua, milloin ne pidetään. Elikkä se on toinen asia tässä kohtaa. Huolissaan pitää olla siitä — kun katsoo vaikka KAKSin elikkä Kunnallisalan kehittämissäätiön selvitystä — että kuntalaiset tällä hetkellä kokevat, että päätöksentekijät ovat liian kaukana. Elikkä ne vaaleilla valitut ihmiset siellä kunnassa ovat liian kaukana. Mitä tulee tapahtumaan, jos ja kun nämä kaikki siirretään (Puhemies koputtaa) itsehallintoalueiden päätettäväksi?

14.40 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset eivät tosiaankaan ole rajaamassa sitä, kuka voi olla ehdokkaana ja missä voi olla ehdokkaana. Edustaja Tolppanen esitti vain huolestumisensa siitä, että tulee vallan keskittymä. Meillä on olemassa tietoa siitä, mitä tapahtuu silloin, jos valta keskittyy liikaa. Se on yleensä demokratian vihollinen. Ja näin se vaan on, siitä ei pääse mihinkään, ja siitä on syytä olla huolissaan. Ja sitä on syytä tarkastella, että miten olisi hyvä tehdä asioita.

Se, miten seuraavat kunnallisvaalit pidetään — pidetäänpä syksyllä tai kesällä tai keväällä, ihan milloin vaan — niin toistaiseksi kaiketikin kunnallisvaltuustossa päätetään juuri niistä asioista, mistä tällä hetkelläkin päätetään. Sen jälkeen kun aluehallinto on valmis, me tiedämme, mitkä asiat siirtyvät aluehallintoon. Toki se on asia, joka täytyy myöskin pohtia parlamentaarisesti: mitkä asiat siirretään, mitkä asiat kuuluvat ja missä kaikkialla tulee olemaan verotusoikeus — tuleeko liikaa erilaisia verotoimenpiteitä, jos se on kolme porrasta, missä veroja otetaan, ja tuoko se liikaa byrokratiaa tähän toimintaan mukaan.

14.41 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä todeta todella, että ne kunnallisvaalit tulevat ajallaan eli talo elää tavallaan. Edustajat Lindtman ja muut voivat vaalikonettaan jo käynnistää, jos siltä tuntuu.

Meillä on hallitusohjelmassa digitalisaatio yksi keskeinen strateginen linjaus. Kyllä vaaleissakin yhtenä välineenä pitää tämä Viron malli eli nettiäänestys ottaa käyttöön. Kyllä meillä suomalaisilla on samanlaiset valmiudet toimia tässä kuin Virollakin. Itsekin olen tutustunut siihen järjestelmään, kyllä se vaan hyvin pelittää.

Toinen asia on, että kyllä vaaleja täytyy yhdistää, koska jos me elämme vaalit joka vuosi, se myöskin jäykistää tätä poliittista päätöksentekoa, tänä gallupdemokratian aikana muutenkin tahtoo olla niin työmarkkinoilla kuin täällä eduskunnassakin joskus vaikeaa tehdä sellaisia päätöksiä, mitkä ovat välttämättömiä.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

Edustaja Zyskoviczille voisi vielä todeta, että totta kai sote-uudistus ja maakuntauudistus tulevat, ne ovat hallitusohjelmassa, kannattaa teidänkin aina välillä lukea.

14.42 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaalien siirtäminen on mielestäni täysin poikkeuksellinen menettely, ja sitä tulee käyttää erittäin harkitusti ja perustelluista syistä, koska vaalilaissa määritellään esimerkiksi kunnallisvaalien osalta vaalikaudeksi neljä vuotta. Vaaleilla jaetaan valtaa, ja silloin, jos vaaleja siirretään, niin silloin myös valtaa siirretään niille jo valituille valtuutetuille ja silloin äänestäjällä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa siihen. Eli poliittisella päätöksellä vaalien siirtäminen on poikkeuksellinen ratkaisu. Ja tämä ratkaisu, jossa kunnallisvaaleja jo siirrettiin keväälle, pitää tunnustaa, ja ei pidä enää siirtää pidemmälle, koska muutoin vaalikausi lisääntyisi neljänneksellä.

No sitten tästä sähköisestä äänestyksestä: Vaalit ovat salaiset, ja me tiedämme, miten helppoa on hakkeroida ihmisten pankkitilejä ja muitakin tietoja. Sen takia vaalien digitalisoinnin ja nettiäänestyksen täytyy olla täysin turvattu ja tietojärjestelmän varmistettu.

14.44 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On päivänselvää, että jos väliportaan hallinto tulee, niin väliportaan hallinnolle tulee riittävästi tehtäviä, pitää olla suorilla vaaleilla valittavat päättäjät ja pitää olla myöskin verotusoikeus. Pitää olla valta ja vastuu ja rahoitus samassa paikassa.

Mutta täällä edustaja Paatero viittasi siihen, että myös kuntatasolla jo koetaan, että valta on kaukana, ja täytyy muistaa, että pääkaupunkiseudulla, esimerkiksi kotikaupungissani Espoossa, suurimmat asuinalueet ovat samankokoisia kuin kaksi pienintä maakuntaa tällä hetkellä. Itse asiassa pitäisi puhua myöskin lähidemokratiasta ja siitä, että ihmiset saisivat aitoa osallistumisen tunnetta paikallisella tasolla, ja silloin minusta, kun puhutaan vaalien määrästä, pitäisi pystyä menemään siihen suuntaan, että myöskin kaupunginosavaltuustoja tai päättäviä elimiä valittaisiin toteuttamaan lähidemokratiaa ja niihin myös voisi valita päätöksentekijät vaaleilla.

Mitä tulee Viron malliin, niin varmasti kannattaa sitä selvittää, mutta on otettava huomioon myös se kritiikki ja mitä siellä esimerkiksi tämän vaalisalaisuuden ja vaalien teknisen toteutuksen osalta on huomattu.

14.45 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hivenen hämmästelen tätä keskustelua siinä mielessä, että useat vasemmistopoliitikot ovat tuoneet esille sen, että tässä oltaisiin rakentamassa väliportaan hallintoa. Haluan muistuttaa, että se väliportaan hallinto on jo nykyisellään olemassa, mutta sen sijaan se kansanvaltaisuus siellä väliportaan hallinnossa ei toteudu. Ja nyt kysymys onkin loppujen lopuksi siitä — mitä itse kukainenkin voi pohtia, mitä jokaisen puolueen tulee pohtia — että kannattammeko me kansanvaltaista väliportaan hallintoa vai emme. Tähän tämä kaikki kiteytyy, ja tähän toivoin, että nyt myös tässä salissa ja keskustelussa saataisiin niitä vastauksia.

14.46 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä keskustelussa keskustellaan tästä vaalilain muuttamisesta ja näistä esteellisyyssäännöksistä ja täällä on herännytkin kysymys eri vaalien yhdistämisen järkevyydestä — mitä ministerikin piti tuossa esillä, että kannattaisi selvittää — niin olisikin hyvä, kun täällä nähtävästi hyvin paljon sitä samaa mieltä on ilmassa, että tätä voitaisiin nyt selvittää ja tästä voisi jonkunäköi-

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

sen hankkeen laittaa liikkeelle, koska tosiasiahan on, että jos katsomme esimerkiksi Ruotsia, missä pystytään kolmet vaalit käymään samanaikaisesti, niin äänestysprosentti on siellä 80:ssä, ja sitten kun me puhumme tästä meidän mallistamme, niin kaikki pitää käydä erikseen, ja äänestysprosentteista tiedämme, että ne ovat varsin alhaisia ja laskevat edelleen, ja senpä takia pitäisin järkevänä, että nyt kun uusia vaalejakin tulee — koska on ihan perusteltua, että myös maakuntahallintoon vaaleilla valitaan ihmiset — niin tulevaisuudessa päästäisiin siihen, että jokainen vaali olisi sitten samana päivänä. Tämä johtaisi myös siihen, että jo vähällä määrällä vaalivirkailijoita varmasti voitaisiin kolmet vaalit tehdä. Mutta myös siihen kysymykseen, että koska nyt ne maakuntavaalit pidetään, olisi hyvä, että selvyys saataisiin, ettei sitä tarvitsisi arpoa jatkuvasti.

14.47 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on hyvä. Itsekin olen muutaman kerran vaalitoimitsijana ja ehdokkaana samaan aikaan ollessa siellä istunut ja miettinyt, että onkohan tämä nyt ihan järkevää, ja hyvä, että siihen muutos tulee.

Mitä tulee sitten itse maakuntavaaleihin, niin siitä minä en olisi niin huolissani, että milloin maakuntavaalit nyt tulevat — ensin pitää hoitaa se uudistus ja sitten miettiä vaaleja. Se, mistä haluaisin asianomaiselta arvoisalta ministeri Lindströmiltä kysyä, on se, että kun vuonna 2019 on melkein samaan aikaan eurovaalit ja eduskuntavaalit, niin onko hallituksessa pohdittu, miten se probleema ratkaistaan, että miten silloin saada ehdokkaita, riittävästi kumpiinkin vaaleihin kiinnostuneita, ja myös sitten äänestäjät niistä vaaleista kiinnostumaan.

Yksi osa vaaleja on tietysti sitten myös se, että mistä ehdokkaat saavat vaalirahoituksen, ja siihen olen itse esittänyt ratkaisuksi vaalikattoa tai kampanjakattoa ja pakollista ennakkoilmoittautumista, ja toivon, että saan sitten asianomaiselta ministeriltä asiallisen vastauksen siihen liittyvään kirjalliseen kysymykseeni.

14.48 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän osaltani näistä naistenpäivän toivotuksista, ja tasapuolisuuden nimissä toivotan hyvää naistenpäivää myös kaikille miehille. (Ben Zyskowicz: Älä unohda transuja!) — Unohtamatta niitä, jotka eivät koe sukupuolisuuttaan kummaksikaan.

Mutta näistä maakuntavaaleista: todella, maakunnathan ovat Suomessa hyvin erikokoisia, ja varmasti vaalit ovat ihan paikallaan, mutta kun näin Uudenmaan vaalipiirin näkökulmasta tätä pohtii, niin tärkeää olisi myös, jos näihin maakuntavaaleihin mennään, että vaalikynnys ei nousisi kovin korkeaksi vaalikustannusten myötä. Jos ajatellaan, että meillä tällä hetkellä on kuitenkin Uudenmaan alueella kaksi eduskuntavaalipiiriä ja keskimäärin kuitenkin kustannukset esimerkiksi Uudeltamaalta eduskuntavaaleissa ovat kohtalaisen korkeat, niin tämä olisi asia, jota olisi varmasti hyvä tarkastella siinä yhteydessä, kun siihen mennään.

Toisen puheenvuoron pitäisin mielelläni tästä varsinaisesta asiasta, mutta tässä kohtaa aika ei riitä, joten pyydän seuraavaksi uutta puheenvuoroa.

14.49 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun on kyse vaaleista, on aina kyse myös demokratiasta, ja demokratiaan kuuluu avoin keskustelu. Tässä salissa on juuri nytten käyty monta puheenvuoroa siitä, minkä takia nytten keskustel-

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

laan niin paljon siitä, koska vaalit ovat ja siirretäänkö vaaleja vai ei. Eikö olekin todella hienoa hallintoa ja demokratiaa, että meillä pystytään Suomessa keskustelemaan näin avoimesti? Me kuuntelemme oppositionkin mielipidettä asiasta, eri kuvioista, mitä pitää tulla. Ja nyt sitten johtaja on tehnyt päätöksensä siitä, että vaalit ovat kuntavaalien osalta silloin kun ovat, nyt on päätös tehty, ja nyt sitten käydään sitä avointa keskustelua demokratian sääntöjen mukaisesti, koska on sitten maakuntavaalit. Katsomme sitten, mihin tulokseen tullaan, ja toivottavasti meidän hyvä johtoporukka sitten taas tekee siitäkin aikoihin päätöksen.

14.50 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys on perusteltu, ja kannatan sitä, mutta nostan kuitenkin esiin sen huolen, että esimerkiksi kunnallisvaaleissa pienissä kunnissa, vaikkapa omassa puolueessani, käytännössä lähes kaikki aktiivit ovat ehdokkaina ja sen takia voi olla vaikea yksinkertaisesti löytää sellaisia vaalitoimikunnan jäseniä tai vaalitoimitsijoita tai vaaliavustajia, jotka eivät olisi ehdokkaita tai heidän lähiomaisiaan.

Mutta sitten tähän keskusteluun näistä maakuntavaaleista. Toivoisin, että ministeri Lindström vielä nyt vahvistaisi sen, että varmasti myös niissä ensimmäiseen hallintoon, ensimmäiseen maakuntavaltuustoon, valitaan suorilla kansanvaaleilla valtuusto, koska hallituksen taholta on väläytetty myös sitä vaihtoehtoa, että (Puhemies koputtaa) kunnanvaltuustot tekisivät tämän valinnan, ja se olisi mielestäni onnetonta, koska kyllä se ensimmäinen maakuntavaltuusto (Puhemies koputtaa) tekee ne tärkeimmät ratkaisut.

14.51 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen nosti tärkeän asian esille. Nyt riippuen siitä — totta kai tässä on paljon vielä vaihteita ennen sitä — millaista vaalitapaa ollaan luomassa mahdolliseen uuteen, alkavaan organisaatioon, ratkaistaan kyllä merkittävällä tavalla se, miten se organisaatio aloittaa. Mikäli valtuustot valitsevat joukostaan edustajat tähän uuteen maakuntahallintoon, niin silloin edustajat ovat kuntien valtuustojen nimittämiä ja edustavat kuntia, aivan niin kuin nykyisessä sairaanhoitopiirijärjestelmässäkin on. Mikäli taas kuntalaiset vaaleilla valitsevat edustajansa, niin syntyy mahdollisesti isompien kokonaisuuksien kautta katsovia tai ainakin vaade siihen, että päättäjät katsovat isompien kokonaisuuksien kautta. Eli tällä on merkittävä merkitys, millainen vaalitapa siinä alussa valitaan mahdolliseen uuteen organisaatioon.

14.52 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikka tämä maakuntavaalikeskustelu ei nyt suoraan liitykään tämänpäiväisen lakiesityksen muutokseen, niin haluan minäkin kommentoida tätä asiaa kuitenkin, kun täältä nousi sitä kritiikkiä, että tämä on aivan turha uusi väliporras. Tämähän on historiallinen, eurooppalainen malli, joka viimein saapuu myös Suomeen. Tämä on ollut yli sata vuotta monissa paikoin Euroopassa jo täyttä totta, ja meillä nyt on tällaista vastustusta. Ja varmasti viime kaudenkin hallituspuolueet muistavat sen, miten tähän on tultu. Ellei Suomeen tehdä 20:tä kuntaa, niin jotenkin meidän täytyy turvata se kansalaisten demokraattinen päätäntävalta niistä yhteisistä asioista sieltä kotikunnasta sinne maakunnan tasolle. Ja oikein toisenlaista keinoa ei siihen ole olemassa kuin kansanvaltainen maakuntahallinto.

Tietenkin meillä on paljon opittavaa sitten muista Pohjoismaista äänestysaktiivisuuden kautta, ja olisinkin halunnut kysyä vielä loppuun ministeriltä: koetteko, että tämä tuleva

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

maakuntauudistus tukisi myös sitten äänestysaktiivisuuden nostamista sinne 80 prosenttiin ja ylikin?

14.53 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiecille haluaisin todeta, että minun mielestäni edustaja Henrikssonin ja Tuppuraisen täällä esiin nostamat kysymykset niin maakuntavaaleista kuin näistä muista kysymyksistä liittyen soiteen ja maakuntauudistukseen ovat täysin aiheellisia, koska hallitushan on linjannut, että huhtikuussa meillä pitäisi olla tieto, tarkempi tieto, siitä, miten näiden uudistusten osalta edetään. Eli minun mielestäni ei suinkaan ole nyt ennen aikaista puhua tästä asiasta, vaan todella toivon, että hallitukselta vihdoinkin saadaan tästä linjauksia, vaikka suhtaudunkin ehkä tällä hetkellä siihen vielä skeptisesti, tuleeko näin tapahtumaan.

Ja mitä tulee edustaja Anttilan puheenvuoroon, olen kyllä täysin samaa mieltä siitä, että jos meille tällainen suorilla vaaleilla valittu päättävä elin tulee maakunnalliselle tasolle, niin kyllähän sillä pitää olla myös vastuuta ja valtaa päättää asioista. Silloin pitää olla myös rahoitus siellä takana ja valta päättää tästä rahoituksesta. Eli sikäli olen kyllä samaa mieltä, että tällaista niin sanottua näennäisdemokratiaa ei pidä luoda vaan ihan oikeasti vallan ja vastuun pitää kulkea käsi kädessä.

14.54 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessahan ei ole ollut mitään ongelmia näissä vaalilautakunnissa tähän saakka esimerkiksi vilppiepäilyn johdosta tai jonkun muun sellaisen toimenpiteen johdosta, jotta tämä hallituksen esitys olisi erityisen välttämätön. Siinä mielessä haluan tällä lailla pragmaattisesti pohtia tätä asiaa, millä tavalla nyt ehdokkaasta ja omaisesta tehdään jäävi tai jääviysongelma, koska sitä ongelmaa ei aikaisemmin ole ollut.

Toisin kuin edustaja Elo mainitsi, että hän itse vaalilautakunnassa ollessaan kokee kiusausta laskea omia ääniä, niin itse en ainakaan kokenut, kun kuntavaaleissa olin, koska siitähän pystyttiin ohjaamaan se tehtävä toiselle henkilölle. Siellä on kymmenen henkilöä vaalilautakunnassa, niin että ne tehtävät pystyi jakamaan aivan erinomaisesti. Kun kaikki ovat eri puolueista, niin toiset valvovat toisiaan ja tätä ongelmaa siellä itse asiassa ei koskaan ollutkaan. Siinä mielessä olen huolissani, kuten moni ehdokas on sanonut, siitä, että joillakin paikkakunnilla on niin vähän niitä henkilöitä, että ehdokkaat itse ovat ne ainoat, jotka laskevat ääniä monessa paikassa, koska ei ole käsiä ja jalkoja siihen tehtävään.

14.56 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaalilautakuntien osaltahan tämä esitys ei tehnyt muutoksia mutta tämän keskusvaalilautakunnan osalta tekee. Lausunnonantajissa tämän esityksen osalta oli myös ministeri Tarasti, joka on pitänyt ongelmallisena, että tähän kunnan keskusvaalilautakuntaan jatkossa sovelletaan tätä hallintolain sääntelyä. Hän toteaa tässä lausunnossaan myös niin, että nyky-yhteiskunnassa naapuruus-, harrastus-, liike- ja ystävyys-suhteet ovat usein paljon tärkeämpiä kuin etäiset sukulaissuhteet ja hallintolain esteellisyssäännösten soveltamisesta aiheutuisi todennäköisesti tulkinnallista vaikeutta. Mielestäni tämä on asia, jota kannattaa myös valiokuntavaiheessa pohtia, onko todella näin. Meillä on pieniäkin kuntia, joissa saattaa todella olla niin, että hallintolain esteellisyssäännökset saattavat olla ongelma.

14.57 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika hyvää keskustelua tässä on ollut siitä ja hyvä muistutus edustaja Kulmunilta siitä, että todella olem-

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

me viimeisiä maita Euroopassa, jotka ovat siirtymässä todelliseen aluehallintoon, jossa myös ihmiset pääsevät suoraan päättämään niistä edustajistaan, päättämään sitten näistä alueen kehittämisasioista ja myös sitten jatkossa Suomessa myös sote-palveluista. Ihmetyttääkin tämä keskustelu, miksi vaalit ovat näin tärkeit kansanedustajille. Eikö tärkeämpää ole se, että nyt viedään maakunta- ja sote-uudistus todella maaliin ja varmistetaan ihmisille, miten ne palvelut voidaan turvata koko Suomessa jatkossa? Tehdään se ensin.

Ruotsissa esimerkiksi on niin kuin monissa muissa Euroopan maissa — me voimme sieltä ottaa mallia, mitä siellä on, mitä hyvää ja huonoa — jo käytössä se, että voi olla vain kahdessa vaalissa ehdolla, kunta-, maakunta- ja eduskuntatasolla. Voi myös tehdä omaa harkintaa siinä, onko pakko sitten lähteä kaikkiin vaaleihin, jos tuntuu, että oma kapasiteetti ei riitä. Itsekin esimerkiksi olen jättäytynyt kuntavaaleista pois silloin, kun olin ehdolla Kainuun maakuntavaaleissa. Siellä on esimerkiksi hyvää kokemusta siitä, minkälaista on olla vaaleissa monella eri tasolla, onko se hyvä vai huono asia. Olen graduni tehnyt myös aiheesta, kannattaa tutustua.

14.58 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen kokee vaaleissa varmasti omanlaistaan mielihyvää. Muistan, kuinka edustajakollega Ben Zyskowicz koki erityistä mielihyvää silloin, kun Eero Heinäluoma laski hänen ääniään puhemiehen vaalissa.

Mutta itse asiaan. Olen pahoillani siitä, että tyylistäni tuli piikittelevä. Se ei ole luonteenomaista minulle, ja pahoittelen sitä. Ymmärsin edustaja Tolppasen puheen väärin ja pidän tärkeänä sitä, että äänestäjät saavat päättää siitä, ketkä missäkin toimivat.

Mutta asia, jonka haluan vielä tähän keskusteluun, ja toivon, että ministeri hivenen sitä avaisi, on tämä nettiäänestys. Ymmärrän sen, että on ihmisiä, jotka haluavat pitää äänestysten arvokkaana, mennä tumma puku päällä äänestämään, mutta jos me haluamme — ja niin kuin me haluamme — että äänestysaktiivisuus nousee, niin meidän pitää tuoda äänestäminen entistä helpommaksi. Silloin internetissä tapahtuva sähköinen äänestäminen katumusnapilla on yksi keino mutta myös se, että viemme äänestyspaikat oppilaitoksiin, marketteihin, vaikkapa kirjastoautoihin, jotka kiertävät elävää maaseutua. Tällä tavalla meillä on mahdollisuus saada ihmiset äänestämään, ja (Puhemies koputtaa) toivoisin, että ministeri Lindström voisi tätä problematiikkaa hieman aukaista.

Puhemies Maria Lohela: Tässä on vielä pyydetty puheenvuorot, edustajat Mäkipää, Saarakkala, Paatero, Salonen, ja sitten tarjoan ministerille 3:a minuuttia sen jälkeen.

14.59 Lea Mäkipää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun luin hatarasti tätä hallituksen esitystä, minun mielestäni tämä oli vain lähes tekninen esitys, jossa vaalilain esteellisyyssäännöksiin esitetään muutoksia ja vaaliviranomaisen velvollisuutta toimia tehtävässään puolueettomana korostettaisiin. Tässähän tuli lisäyksenä, että henkilöpiiriä laajennetaan, ettei myöskään ehdokkaan läheinen — eli puoliso, lapsi, sisarus ja niin edelleen — voisi toimia näissä tehtävissä. Ja kun katsoin tätä, tässä oli yksi ainut puheenvuoro, mutta nyt tämä on kyllä laajentunut aivan siihen, mihinkä ei pitäisi, ja tässä menee kyllä... Minulle sopii ihan hyvin, että yleensä näistä tulevista maakuntahallituksista ja äänestysistä keskustellaan, mutta tämä ei ole kyllä nyt sen paikan asia, että minäkin rupeaisin miettimään, että jotta meidänkin kuntaan saataisiin enempi äänestysprosenttia, niin äänestyspäiviä voisi olla useampia ja niin edelleen. Mielestäni nyt olisi syytä kyllä keskittyä tähän,

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

ja säästetään niitä paukkuja, kun ajatellaan, kuinka Suomi saadaan nousuun ja niin edelleen. Nyt ollaan kyllä menty ihan niin kuin sananlasku sanoo: älä mene syhymätä saunaan.

15.00 Vesa-Matti Saarakkala ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskusteluhan lähti liikkeelle siitä, että SDP:n edustaja Tuppurainen ilmoitti, että ei kannata väliportaan hallintoa ja vaaleja väliportaan hallintoon. Sen takia tässä oli pakko ikään kuin kysyä SDP:ltä, mikä SDP:n kanta ylipäättään sitten on tähän sote-uudistukseen, jos on tämäntyypisiä kantoja aika keskeisilläkin edustajilla. SDP yritti sitten kääntää tämän niin, että hallituksella on pallo hukassa. Kyllä lisätietoa tarvitaan, myönnän sen, ja mieluiten pian, mutta se ei tosiaan poista sitä, että SDP:llä itsellään ei ollut tähän selkeää kantaa.

Mitä tulee tähän esitykseen, niin tässähän ei muutu tosiaan vaalilautakuntien osalta tämän tilanne, vaan siellä voi olla jopa ehdokas itse edelleen. Samoin tietenkin lähiomaiset voivat olla toimitsijoina siinä. Mutta se on ihan hyvä, että puututaan tähän vaaliavustajan toimintaan, niin että tässä ei sitten ole näitä ehdokkaita tai ehdokkaitten lähisukulaisia.

15.02 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä ihan ensin totean tästä uudistuksesta, että tämä on varmaankin tarpeellinen ja hyvä. Mutta toisaalta pidän siitä, että meillä on hetki aikaa keskustella 150 vuoteen suurimmasta hallinnollisesta uudistuksesta, jota toisaalta ollaan samanaikaisesti tekemässä. Siihen on erilaisia työryhmiä, joissa itse kukin saa olla mukana, mutta siitä ei ole mitenkään mahdollista keskustella muuten julkisesti. Sen takia olisin tietysti toivonut, kun vaalit ovat kuitenkin semmoinen asia, joka on pitkän linjan aikakaudella tullut ja muodostunut, että niitten valmistelu tehtäisiin parlamentaarisesti. Ja niin kuin edustaja Maijala täällä totesi, nyt on tullut iso johtaja, joka sanoi, että vaalit ovat silloin. Tämä toimintatapana ei ehkä ole semmoinen, mitä haluaisin tulevaisuudessa nähdä, vaan toivoisin, että kun vaaleja rakennetaan kuitenkin vuosikymmeniksi eteenpäin, niin valmistelu tehtäisiin näissä asioissa myöskin niin kuin yhteisesti kaikkien puolueiden välillä.

Tähän vaalikysymykseen. Uudellamaalla on kaksi vaalipiiriä, yksi maakunta, meillä kolme maakuntaa, yksi vaalipiiri jo tällä hetkellä, eli tilanteet ovat hyvin erilaiset.

15.03 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan aluksi täytyy sanoa, että SDP kannattaa suoria vaaleja, ettei se nyt jää kenellekään epäselväksi.

Edustaja Zyskowiczin puheenvuorosta voisi päätellä, että ratkaisu sotesta on vielä jollain tavalla kaukana — miten se menikään: "ei tule vaaleja, ellei tule..." ja niin edespäin. Kuulostaa siltä, että siellä ikään kuin käydään vielä tällaista kauppaa siitä, mitä pitää tulla, jotta saadaan kokonaisuus aikaiseksi.

Keskustelun siirtäminen vaaleihin tässä tilanteessa ei totta toki lisää kansalaisten uskoa demokratiaan tai saa innostumaan uusista vaaleista. Jos vaaleilla valitut päättäjät eduskunnassa eivät saa ratkaisua kansalaisille kaikkein tärkeimmissä asioissa eli sosiaali- ja terveyspalveluissa, niin meillä on kyllä syvä demokratiakriisi. Tämä ei ole yhden puolueen eikä yhden hallituksen ongelma, vaan koko järjestelmämme uskottavuuden ongelma. Ja siksi toivon hartaasti, että ensin saamme ratkaisut aikaiseksi sotesta, ja sen jälkeen voimme käydä keskustelua vaaleista.

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Zyskowicz ennen ministeriä.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

15.04 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Saloselle vastaan, että kyse ei ole siitä, että jossain jotain kaupankäyntiä olisi meneillään, vaan todellakin siitä, että halusin puheenvuorollani tuoda esiin oman näkemykseni sen osalta, missä järjestyksessä ja missä tärkeysjärjestyksessä näitä sote-uudistukseen liittyviä eri ulottuvuuksia pitää valmistella.

Mutta SDP:n kanta tähän maakuntahallintoon ja sen luomiseen jäi kyllä ainakin minulle vielä epäselväksi. Olen itse asiassa täällä aikaisemminkin kysynyt sitä, että kun SDP kannattaa sote-uudistusta ja kun soten järjestäminen vaatii väistämättä jonkun hallinnon, niin jos te vastustatte — niin kuin ymmärsin, että edustaja Tuppurainen oli vastustanut, en itse ollut silloin salissa — nyt esitettyä maakunnallista hallintoa, niin mikä on se teidän hallinto, jonka varaan tämä sote-uudistuksen järjestäminen perustuu.

Puhemies Maria Lohela: Siirrytään soten järjestämisestä ministeri Lindströmin puheenvuoroon. — 3 minuuttia, olkaa hyvä.

15.05 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Ihan alkuun tietysti onnittelen minäkin kaikkia naisia naistenpäivänä. Minulla on tästä päivästä muitakin muistoja, mutta ei mennä nyt siihen, koska puhutaan vaaleista.

Vastaan ensiksi siihen, mihin en vastaa, eli maakuntavaalien ajankohtaan ja siihen liittyviin yksityiskohtiin. Vastaan sitten, kun minulla on tietoa. Saattehan te yrittää onkia, mutta pysyn lujana kuin kivi. En vastaa tähän kysymykseen, koska en pysty sitä vielä tekemään.

Mutta mielenkiintoinen oli tämä keskustelu ylipäätään siitä, millä tätä äänestysaktiivisuutta saataisiin lisättyä. Monessa puheenvuorossa puhuttiin sähköisestä äänestämisestä. Olen itse sitä mieltä, että tämä kortti kannattaa kääntää ja katsoa. Jos me pystymme nykyään aika lailla luotettavasti pankkipalvelut hoitamaan tässä maassa, niin onhan se nyt kumma juttu, että me emme kykenisi vaalien osalta vastaavaan. Minä uskon kyllä siihen. Totta kai se vaatii valmistelua, ja totta kai se vaatii paljon, että tietoturvat, yksityisyyden suojat, vaalisalaisuus, kaikki pysyy, mutta ei se nyt mikään mahdoton tehtävä voi olla. Virosta on hyvä ottaa mallia. Siellä on varmaan tehty myös virheitä, mutta tiedän, että systeemi toimii aika hyvin ja se on luotettava. Miksi me emme siihen voisi mennä?

Edeltäjäni edustaja Henriksson kertoi demokratiapoliittisesta selonteosta. Kyllä, se on luettu ja toivottavasti ymmärretty. Tuolla oikeusministeriössä on tämä nettiäänestysshanke, ja se kertoo tietysti sen, että on todellakin aikomus selvittää sen hyödyt ja mahdolliset haitat ja ongelmat ja ratkaista ne. Ne voisivat olla kenties kuntavaalit, jotka olisivat sitten ensimmäinen koetinkivi, mutta mitään päätöksiä ei ole tehty. Itse kannatan sitä, että viedään tässäkin mielessä tätä digitalisointia, mihinkä moni kiinnitti huomiota, eteenpäin.

Edustaja Kulmuni pyysi arvioimaan sitä, nostaisivatko nämä maakuntavaalit äänestysaktiivisuutta. Voihan se olla, että ensimmäinen kerta innostaisi porukkaa. Se riippuu ihan siitä, minkä muotoiset nämä nyt sitten ovat ja mitä siinä sitten jaetaan. Se on todellakin se keskustelu vielä käytävä, millaista valtaa ja miten se tapahtuu. Siitä tulee sitten yksityiskohtaista aikanaan. Voisin kuvitella, että alkuinnostus voi olla ihan hyvä. Sanon näin, että tuskin se menee enää alaspäin, koska kyllähän tämä äänestysaktiivisuus on turhan surkealla tasolla tämmöisessä maassa, mikä nojaa demokratiaan, ja siinä mielessä kaikki tämmöiset asiat, jotka aktiivisuutta voisivat lisätä, ovat tervetulleita. Itse siis suhtaudun tähän sähköiseen äänestämiseen positiivisesti.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Sitten mennään puhujalistaa eteenpäin, edustaja Saarakkala.

15.08 Vesa-Matti Saarakkala ps: Arvoisa rouva puhemies! Vaaliaktiivisuus on tärkeä asia, sillä ainakin on toivottavaa, että vähintään yli puolet kussakin vaalissa äänioikeutetuista käyttäisi ääntään, jolloin voidaan sanoa, että järjestelmällä on joku legitimizeetti. Eurovaaleissahan ei ole tämä tilanne. Sillä vaalilla ja europäätöksenteolla on kaikkein heikoin legitimizeetti kansalaisilta, mutta muissa vaaleissa äänestysprosentti on kuitenkin ainakin maan tasolla reilusti yli 50, niin että siinä suhteessa tilanne on kohtuullinen.

Mutta jotta tätä tilannetta saadaan parannettua, niin esimerkiksi nyt kun todella tehdään tämä sote-uudistus, siihen tarvitaan suora kansanvaali. Myös perustuslakivaliokunta piti sitä viime kaudella perustuslaillisesti ongelmattomimpana vaihtoehtona toteuttaa demokratia siinä. Se oli todella tärkeä kysymys, koska viime kaudella silloinen sote-uudistus kaatui nimenomaan siihen, että siinä esitettiin laajaa kuntayhtymäpohjaa, jossa ei toteutunut kuntalaisten itsehallinto. Se oli nimenomaan sosialidemokraattisen ministerin esittelemä malli. Siinä suhteessa SDP:llä jos jollakin puolueella on kyllä nyt velvollisuus joko esittää oma vaihtoehto tai tukea tätä hallituksen linjaa ja ampuu omat rivinsä suoraksi tässä suhteessa, koska nyt järjestetään tätä sekaannusta, mikä viime kaudella aiheutui.

Mitä tulee esimerkiksi äänikynnyksiin meidän vaaleissa, niin Perussuomalaisethan oli ainoa puolue viime vaalikaudella, joka kannatti vaalien yli lepäämään jätettyä tasauspaikkajärjestelmää, joka olisi toteuttanut suhteellisuuden täydellisellä tavalla, mutta sitä ei sitten muut puolueet lähteneet enää tukemaan, vaikka vielä ennen vaaleja monet olivat olleet sen takana. Sen sijaan silloinen hallitus omavaltaisesti muutti vaalipiirejä vastoin opposition tukea. Aika rajuja uudistuksia on tehty hallitusten toimesta, ja nyt sitten kritisoidaan sitä, että ei ole jotain parlamentaarista toimielintä vielä perustettu asiaan, joka on vielä vaiheessa. Nyt kyllä kannattaa katsoa peiliin ja tulla tukemaan hallitusta tässä suhteessa.

15.10 Mika Niikko ps: Arvoisa puheenjohtaja! Nyt kun me kuitenkin puhumme tässä vaalilainsäädännön uudistuksesta, niin toki tässä yhteydessä erityisesti tulisi kiinnittää huomiota siihen, miten me saamme äänestysaktiivisuuden nostettua suuremmaksi. Viime kuntavaaleissa Vantaalla äänestysaktiivisuus oli muistaakseni rimaa ylittäen 50 prosenttia, että ei se kauas ole jäänyt siitä, että ei voida kohta demokratiasta puhua lainkaan. Siinä mielessä toivoisin, että ministeriöstä tulisi jotain konkreettisia toimenpide-ehdotuksia, kuten tämä sähköinen äänestäminen, joka varmasti tulevaisuudessa loisi lisää äänestysaktiivisuutta, jos se hyvin osataan hoitaa.

Mutta olisin vielä kysynyt, kun nyt nimenomaan tästä vaalilainsäädännön uudistuksesta puhutaan, että mikä tai missä se jääviysongelma on nytten, tällä hetkellä, kun keskusvaalilautakunnissa ja muissa elimissä ehdokkaat tai ehdokkaan lähiomainenkaan eivät voi olla laskemassa niitä ääniä. Missä se ongelma oikeasti nähtiin? Kun Suomessa nyt on kuitenkin todettu se, että täällä ei ole sitä vilppiä missään vaiheessa juuri tapahtunut, niin mikä se ongelma on, miksi tämä sitten näin halutaan muuttaa, jos se kerran vaikeuttaa ennen kaikkea pienten paikkakuntien ehdokasasettelua?

Yksi konkreettinen ehdotus ministerille. Ihan vaalilautakunnassa itse joskus aikoinaan ollessani havaitsin sellaisen mielenkiintoisen piirteen, että kun henkilöt tulevat äänestämään sinne ja heillä on mukanaan henkilökortti ja sitten myös se äänestyslippu, jossa on ilmoitettu äänioikeudesta, niin kuulin usealta henkilöltä, jotka jättivät äänestämättä, he sanoivat, että eivät menneet äänestämään, koska ovat hävittäneet sen ilmoituslapun. Ja siinä

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

ilmoituslapussa, joka ministeriöstä lähtee, tai ties mistä printataan, kaikille samanlainen ympäri Suomea, ei lue sanallakaan sitä, että sinä et tarvitse tätä lippua, tämä on vain ilmoitus äänioikeudesta, että sinä tarvitset vain henkilötodistuksen. Yli 90 prosenttia tuo sen lipun mukanaan äänestäessään siinä äänestyspaikalla, ja useat eivät ymmärrä sitä, että sitä lippua ei itse asiassa tarvitse missään muodossa, tarvitsee ainoastaan henkilöllisyystodistuksen, joten voitaisiinko sinne (Puhemies koputtaa) printata vaikka teksti siitä, että tämä lippu on vain ilmoitus, että ei tätä tarvita äänestäessä?

Puhemies Maria Lohela: Ja sitten ministeri Lindströmille 1 minuutin vastauspuheenvuoro.

15.13 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan suora vastaus tähän, miksi tähän esteellisyysääntelyn tarkistukseen mentiin eli miksi tätä esitystä tuodaan nyt tänne, toistan sen: Vaaliviranomaisten esteellisyyttä koskevan sääntelyn arviointi osoittautui tarpeelliseksi vuoden 2012 kunnallisvaalien jälkeen. Silloin tapahtui niin, että vaaleihin liittyen korkein hallinto-oikeus ratkaisi lukuisia esteellisyyttä koskevia valituksia, ja näiden vaalien jälkeen eduskunnan oikeusasiamies esitti ministeriölle harkittavaksi lainsäädännön tarkistamista siten, että vaaliviranomaisten esteellisyyttä koskevat kysymykset olisivat yksiselitteisen selviä. Tämä on takana.

Puhemies Maria Lohela: Ja seuraavana listalla edustaja Elo.

15.14 Simon Elo ps: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa ministeri Lindström jo hyvin toikin esille keskeisen sisällön tästä hallituksen esityksestä, ja tarkennan omaakin puheenvuoroani sen verran, että vaalilautakuntaan tämä asia nyt ei vaikuta, eli ehdokas voi jatkossakin vaalilautakunnassa toimia tehtävissä.

Edustaja Niikolle sanottakoon, että en ole kokenut kiusalliseksi olla laskemassa omia ääniäni. (Ben Zyskowicz: Päinvastoin!) Tosin sanottakoon myös, että koskaan en ole ollut tietääkseni laskemassa omia ääniäni, koska en ole koskaan ollut laskemassa ääniä. Olen aina ollut muissa tehtävissä siinä vaiheessa, mutta myönnän, että olen kokenut hieman erikoiseksi istua vaalitoimitsijana silloin, kun itse on ehdokkaana. Ymmärrän tosin sen näkökulman, mikä hallituksen esityksessäkin sanotaan, että voisi olla muuten erityisesti pienillä paikkakunnilla vaikeaa saada näitä toimitsijoita riittävästi näihin tehtäviin, jos ehdokkaat eivät niissä tehtävissä voi olla, mutta silti koen itse hieman kiusalliseksi tosiaan siinä tehtävässä olla, ja sen takia vapaaehtoisesti en itse jatkossa aio siinä tehtävässä olla. Mutta tämä on niitä rajanvetoja, joita jokaisen pitää käydä, kun politiikassa on, että mihin tehtäviin lähtee ja mihin ei.

Mutta kuten sanottu, tämä hallituksen esitys on varsin perusteltu sen jälkeen, mitä vuoden 2012 jälkeen tapahtui, eli esteellisyysseikkojen vuoksi tällainen tekninen muutos tehdään.

15.15 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Hyvää naistenpäivää teillekin!

Toisin kuin edustaja Elo, en ole koskaan kyllä laskenut omia ääniäni, mutta jos joutuisin laskemaan, niin kokisin sen äärimmäisen mielekkääksi. (Naurua)

Tässä hallituksen esityksessä on sellainen pieni virhe, joka nyt täällä on jo monenkin suusta tullut esiin, että kun hallituksella itsellään on kärkihankkeena tämä digitalisoitumi-

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

nen, niin tavallaan nyt tässä olisi ollut erinomainen tilaisuus tuoda se tarkasteluun ja ehkä luoda jo puitteet sille, miten tätä digitalisointia olisi voitu suojata ja turvata. Ja olisin toivonut, että se olisi otettu tähän uudistuksena jo mukaan, mutta niin kuin täällä nyt on käynyt ilmi, niin tämä on erittäin tärkeä ja pieni, aika hallinnollinenkin uudistus, joten minä ymmärrän sen, että se ei tässä ole. Mutta tämä olisi tarjonnut kyllä loistavan mahdollisuuden ikään kuin laittaa se tähän, ja veikkaan, että kun se siitä aikanaan lainsäädäntöön tulee, niin se ei kerralla kyllä valmistu vaan sitä joudutaan monesta suunnasta katsomaan, mutta ehkä ne puitteet olisivat tässä voineet nyt olla.

Sitten tuohon edustaja Zyskowiczin mielestäni erinomaiseen kuvaukseen, että miksi nyt ei voi tietää, milloin on maakuntavaalit, niin se on ihan selvä, kun tämä marssijärjestys vielä on vähän epäselvä. Veikkaan, että siinä käy niin, että sote edellä mennään kohta ja aluehallintouudistus jää vähän taka-alalle, ja se olisi minusta myös hyvä järjestys.

15.17 Maria Tolppanen ps: Arvoisa puhemies! Tämä esitys, minkä ministeri Lindström täällä juuri esitteli, on erittäin hyvä, ja hyvä on saada asioihin tietyllä tavalla selkeyttä ja esittää mahdolliset vahingot. En tosin usko, että tahallaan on aikaisemminkaan tehty niitä vahinkoja, mutta jotta ei sitten edes vahingossa tulevaisuudessa tehtäisi.

Sen verran, kun tässä puheenvuoron otin, haluan toivottaa tietysti myöskin hyvää naistenpäivää, mutta minun on henkilökohtaisesti pakko sanoa niin, että mieluummin kuin niitä perinteisiä naistenpäivän ruusuja minä ottaisin naisten euron samalle tasolle kuin miesten euron.

15.17 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi yhdyn kyllä edustaja Tolppasen terveisiin siitä, että myös minä ottaisin mieluummin edistysaskelia tasa-arvossa kuin näitä naistenpäiväonnitteluita tässä salissa, ja toivon, että hallitus alkaa tekemään nyt tasa-arvoa edistävää politiikkaa eikä tyydy suinkaan näihin terveisiin, mitä te tänään meille kerrotte.

Mitä sitten tulee tähän vaalilain muuttamiseen, niin tämä esitys, joka nyt on käsittelyssä, on varmasti oikeansuuntainen, selkeyttää tilannetta, ja se on saanut selvästi kannatusta täältä niin hallituspuolueiden edustajilta kuin oppositiopuolueiden edustajilta. Olen myös iloinen siitä, että salissa on käyty periaatteellisempaa keskustelua koko vaalijärjestelmästä: ollaan puitu sitä, voisiko vaaleja yhdistää, ollaan puitu sitä, voiko ja onko tarpeellista kaikissa vaaleissa olla ehdolla, jos on vaikka kansanedustaja. Täällä on myös nostettu esiin kampanjakatot, edustaja Elo nosti nämä esiin, ja tuen kyllä tätäkin ajatusta ihan mielelläni. Eli minun mielestäni olisi myös hyvä, että saisimme tällaisen selkeän kampanjakaton määriteltä eri vaaleihin niin, että raha ei korostuisi niin vahvasti kuin se tällä hetkellä korostuu. Ylipäänsä on hyvä, että näistä asioista keskustellaan, ja soisin, että näistä kyllä keskusteltaisiin myös useammin. Kuitenkin kyse on demokratian perusasioista, ja tämänkaltaista keskustelua varmasti kaivattaisiin enemmänkin.

Mutta mitä sitten täällä tulee näihin terveisiin, joita sosialidemokraateille on annettu tämän osalta — kun täällä edustaja Tuppurainen muun muassa kritisoi sitä, että ei tässä oikein ota selvää, mitä hallitus on tekemässä — niin kyllä minä yhdyn siihen kritiikkiin ja toivoisin, että hallitus nyt lähtisi toteuttamaan nimenomaan tätä sote-uudistusta, etenisi selkeästi. Voin kyllä sanoa, että sosialidemokraattinen puolue ei ole ainoa, joka on kokenut hämmennystä tästä tilanteesta, missä me tällä hetkellä olemme. Mehän emme oikeastaan tiedä, mitä uudistusta hallitus oikein valmistelee: valmisteleeko se sote-uudistusta, valmisteleeko se maakuntahallintouudistusta, mitä uudistusta se valmistelee? Kyllä pidän sitä

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

melkoisena ihmeenä, jos me huhtikuussa todella saamme selkeämmät askelmerkit tähän asiaan. Toivon, että näin on, mutta vielä epäilen.

15.20 Simon Elo ps: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitokset edustaja Marinille hallitus—oppositio-rajat ylittävästä tuesta tässä asiassa: kampanjakatto, pakollinen ennakkoilmoitus. Uskon, että se saa tässä salissa hyvin laajan tuen, että tälle tielle lähdettäisiin, ja uskon myös, että asianomainen ministeri antaa asiallisen vastauksen kysymykseen eri näkökanteilta, ja se on oikein ja niin sen pitää mennä.

Vielä haluan ministeri Lindströmille korostaa tätä pelkoani — ja luulen, että senkin jakaa moni ihminen tässä salissa ja myös kansalainen — koskien sitä vuoden 2019 kevättä, jolloin tosiaan eurovaalit ja eduskuntavaalit ovat suurin piirtein samoihin aikoihin. Toivon, että tästä jonkinlaista keskustelua syntyisi, miten silloin saadaan tosiaan riittävästi kumpiinkin vaaleihin mitat täyttäviä ehdokkaita ja sitten myös kansalaiset kiinnostumaan, jos ja kun näitä vaaleja ei kuitenkaan suoranaisesti yhdistetä ja ne ovat melkein samaan aikaan. Eli tästä toivon myös laajaa keskustelua sekä hallituksen sisällä että sitten puolueiden välillä.

15.21 Vesa-Matti Saarakkala ps: Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä keskustelussa on noussut esiin myös oikeus olla ehdolla vaaleissa ja sen mahdollinen rajoittaminen, niin rohkenen kyllä epäillä kaikkia sellaisia ideoita, jotka tähän liittyvät, koska kun yhden kauden olen tuolla perustuslakivaliokunnassa istunut, niin kyllä se kai on aika selvää, että kaikki yli 18-vuotiaat, jotka eivät ole minkään holhouksen alla, ovat oikeutettuja asettumaan ehdolle vaaleissa. Mielestäni siitä periaatteesta täytyy pitää kiinni. Se on sitten äänestäjien arvioitava, onko henkilöllä resursseja toimia joka paikassa, ja ei ole pakko äänestää tällaista henkilöä, jos ei halua. Siinä suhteessa se on ihan selvä asia.

Mutta kun SDP:n taholta edelleen yritetään tuoda tähän keskusteluun sitä näkökulmaa, että edustaja Tuppurainen olisi ollut huolestunut siitä, että hallituksella ei ole kantaa, niin päinvastoinhan edustaja Tuppurainen oli sitä mieltä, että ei tarvita Suomessa väliportaan hallintoa ja siten ei myöskään näitä suoria uusia maakuntavaaleja. Tästähän tämä keskustelu lähti. Sitten osa SDP:n edustajista on sanonut, että SDP kyllä on suorien kansanvaalien takana. Tämän takia tähän on ollut pakko puuttua. Nyt tätä edustaja Tuppuraisen puheenvuoroa on yritetty tämän keskustelun kuluessa muokata ikään kuin että hän olisi esittänyt vain huolensa, mutta hän kyllä tyrmäsi nimenomaan täysin sen työn, mitä hallitus nyt on juuri parhaillaan tekemässä, jotta saataisiin vastaus siihen, koska ja millaiset vaalit meillä on tämän sote-uudistuksen myötä.

15.23 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Itsekin haluan muutamalla sanalla puuttua tähän edustaja Marinin nostamaan näkemykseen siitä, etteikö tässä näkemyksiä olisi, mihinkä tulevaisuus vie. Sote-uudistus tullaan tällä vaalikaudella toteuttamaan ja sote-palvelut tullaan järjestämään leveämmillä harteilla 15 sote-alueen järjestämänä. Sitten maakuntahallinto tullaan kokoamaan niin ikään omiksi alueellisiksi kokonaisuuksikseen, ja tätä haluan tietysti puolustaa sillä, että kyllä se tulee parantamaan lähidemokratiaa. Tällä hetkellä meillä maakuntavaltuustot, koulutuskuntayhtymävaltuustot, sairaanhoidopiirivaltuustot ovat käytännössä aika epädemokraattisesti valittuja. Ei siellä suoraan kansa ole saanut päättää, kuka valtaa käyttää, ja se sitten myös monta kertaa niissä päätöksissä näkyy, kun viesti ei kulje.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

Luottavaisin mielin — kyllä nämä uudistukset tästä aikaansaadaan. Tietysti, mitä enemmän te pystytte oppositiosta näissä asioissa tukemaan, niin aina sen parempi ja paremman uudistuksen me saamme tähän maahan aikaan.

15.24 Timo Harakka sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Elo nosti aivan aiheellisesti esiin kysymyksen siitä, että europarlamenttivaalit ja eduskuntavaalit ovat melko lähekkäin toisiaan keväällä 2019. Kun otetaan huomioon, miten alhainen äänestysprosentti europarlamenttivaaleissa on, niin luonnollisesti nousee mieleen kysymys, olisiko näiden vaalien yhdistäminen toteutettavissa, koska ajallinen ero ei ole suuren suuri riippuen siitä, miten vaaliperiodit nyt sitten kummissakin vaaleissa on määritelty. Meillä olisi tässä kaksi vuotta aikaa, itse asiassa kolme vuotta aikaa, tehdä siihen tarvittavaa lainsäädäntöä, jos tällaista tahtoa löytyy, ja olisi kiinnostavaa tietää, miten ministeri Lindström suhtautuu tähän ajatukseen.

15.25 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Aikaisemmin tässä keskustelussa olen todennut, missä järjestyksessä mielestäni hallituksen tulee näitä sote-uudistukseen liittyviä eri ulottuvuuksia ja niihin liittyviä vaikeita kysymyksiä ratkoa ja päättää. Mutta totta kai näen niin, että tämä sote-uudistus ja tämä maakuntauudistus ja siihen liittyen maakuntavaalit toteutuvat käsi kädessä, koska nimenomaan tämä maakuntahallinto, nämä maakuntavaltuustot ja maakunnat, on se organisaatio, jolle järjestämisvastuu sitten näistä sote-palveluista kuuluu, eli sote-palvelut, niiden järjestäminen, ei tuottaminen mutta niiden järjestäminen, tarvitsee välttämättä tällaisen hallinnon.

Nyt kun edustaja Marinilla on seuraava puheenvuoro, niin on pakko sanoa, että minulekin on tässä keskustelussa ja aikaisemminkin jäänyt epäselväksi se, mikä sosialidemokraattien mielestä on se hallinto, jonka varassa nämä sote-palvelut järjestetään. Te ilmoitatte vastustavanne maakuntahallintoa, ainakin osa teistä, ja vaaditte hallitusta asiassa etenemään. Se on ihan oikea vaatimus, tämä jälkimmäinen, mutta kyllä minulle on hyvin epäselväksi jäänyt, kun kannatatte sote-palveluiden järjestämistä nykyistä leveämmillä harteilla ja kannatatte eräitä muitakin sote-uudistukseen liittyviä keskeisiä tavoitteita, mikä on se hallinto, joka nämä sote-palvelut teidän ajatuksissanne ja malleissanne järjestää.

15.27 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiczille ja Savolalle: Sosialidemokraatit ovat minun mielestäni selvällä suomen kielellä täällä ilmoittaneet sen, että me tuemme suoria vaaleja maakuntatasolla, jos tämä maakuntahallinto toteutuu. Mutta olemme samalla ilmaisseet huolen siitä, että hallitus ei tunnu nyt oikein tietävän, mitä uudistusta se tekee. Me olemme esittäneet, että pitäisi edetä sote edellä, katsoa nimenomaan tarpeet sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden näkökulmasta, siitä näkökulmasta, miten ihmiset saavat palveluita, miten ne palvelut rahoitetaan, ja näihin meillä pitäisi olla vastauksia. Sen sijaan me emme ole saaneet näihin vastauksia. Niitä nyt edelleen odotetaan, ja hallitus on luvannut, että niitä huhtikuussa meille pitäisi täällä tarkemmin kertoa.

Mutta kun kuuntelen täällä keskustan edustajien ja kokoomuksen edustajien puheenvuoroja, niin en kyllä oikein saa selvää, oletteko te edes etenemässä yhtä jalkaa tässä uudistuksessa. Teettekö te nyt sote-uudistusta, teettekö te maakuntauudistusta? Mikä on kanta tähän verotuskysymykseen? Onko se se, että maakuntatasolle veroa ei tule, niin kuin Zyskowicz täällä edustaa, vai onko se se, että maakuntatasolle ehdottomasti vero-oikeus tai rahoitusvastuu pitää tulla, niin kuin edustaja Anttila täällä edustaa? Kyllä minä haluaisin täs-

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

sä vaiheessa saada maan hallitukselta, joka on vastuullinen näissä kysymyksissä, ihan suoria vastauksia. Miten te aiotte edetä näissä asioissa? Sitten me voimme keskustella täällä maakuntavaaleista, maakuntavaalien ajankohdasta. Kyllä minä soisin, että myös näihin tulisi selvyttä. Olen iloinen siitä, että kuntavaalien osalta tähän nyt jonkunnäköinen selvyys on saatu, että kuntavaalit pidetään ensi keväänä, aivan kuten alkuperäisessä aikataulussa oli. Mutta tässä nähtiin kyllä jonkunnäköinen kummallinen näytelmä näiden maakuntavaalien siirron, kuntavaalien siirron osalta ja kunnissa ollaan oltu aika hämmentyneitä siitä, milloin ne vaalit nyt oikein pidetään.

Puhemies Maria Lohela: Aha, täällä oli näköjään debattikin jäänyt auki meiltä.

15.29 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun nyt suora kysymys kerran asetettiin, niin ensinnäkin pitää vastata, että huhtikuussa niitä vastauksia tulee näihin kysymyksiin. Tiettyjä asioita on tietysti auki, kun uudistuksia tehdään, mutta totta kai, sote-uudistus on se kaiken lähtökohta, siitähän jo viime kaudella täällä paljon keskusteltiin, koetettiin sitä saada eteenpäin. Se on se numero yksi, mutta siinä myöskin mukana aluehallintouudistus on syytä tehdä ja nimenomaan koota niitä lähipalveluja, alueellisia palveluita maakunnallisille harteille, jotta lähidemokraattinen vaikuttaminen pystytään myös niihin osoittamaan ja sitä kautta pystytään ne palvelut turvaamaan siellä ja pystytään itse päättämään entistä useammista palveluista.

Meillä on aluehallinnon uudistamisen työ käynnissä, vahvassa sellaisessa, ja niitä vastauksia tulee, jähkä valmistelua saadaan tehtyä.

Puhemies Maria Lohela: Sitten puhujalistalla vielä edustaja Kärnä.

15.30 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Toistan minäkin nyt itseäni vielä tässä ja muistutan keskustelijoita siitä, että meillä todellakaan sitä väliportaan hallintoa ei olla rakentamassa, vaan se on jo nykyisellään olemassa. Nyt on kysymys siitä, haluammeko me keskushallintovetoisen väliportaan hallinnon vai haluammeko me kansanvaltaisen väliportaan hallinnon eli maakuntahallinnon. Nyt jollakin tavalla tuntuu, että keskustelun kuluessa erityisesti sosialidemokraatit nyt kiertävät tätä kysymystä. Te sanotte kyllä, että te tuette suoria vaaleja, mikäli maakuntahallinto tulee, mutta tuetteko te myös tätä maakuntauudistusta? Onko tämä teidän mielestänne se malli, jolla nyt tulee edetä ja jonka kautta viedään eteenpäin tätä sote-uudistuksen kokonaisuutta? Sen kyllä haluaisin tietää.

Vielä tässä näistä hallituksen askelmerkeistä — itselleni ne ovat kyllä täysin selkeät: pohjaratkaisusta on sovittu, sen pohjalta mennään eteenpäin, ja yksityiskohtia hiotaan, kuten kuuluukin.

15.31 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Ensin haluan kiittää edustaja Marinia selkeästä vastauksesta. Ymmärsin, että sosialidemokraatit ovat sillä kannalla, että tulevat sote-palvelut järjestetään nimenomaan maakuntien toimesta ja maakuntien päätöksentekijät valitaan suorilla vaaleilla. Minä toivon, että kun edustaja Marin on puolueensa varapuheenjohtaja, niin kerrotte tämän näkemyksenne myös muille puolueessanne, koska kun täällä olen kuunnellut teidän puolueenne edustajia ja myös seurannut julkista keskustelua, niin olen kyllä nähnyt sellaisia puheenvuoroja, joissa tätä maakuntahallintoa nimen-

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

omaan vastustetaan, ja sen vuoksi olen kysynyt, että no, mikä se on se hallinto, jonka varaan demareiden mielestä sote-palvelut jatkossa järjestetään.

Kun edustaja Marin kysyi, että kumpaa hallitus tekee, sote-uudistusta vai maakuntauudistusta, niin hallitus tekee molempia. Hallitus tekee molempia muun muassa sen vuoksi, että tämä maakuntahallinto on, kuten äsken sanoin, se hallinto, jonka varassa nämä sote-palvelut järjestetään. Sen lisäksi on tarkoituksenmukaista antaa maakuntahallinnolle muitakin tehtäviä, joita tänä päivänä usein hoidetaan maakunnallisten kuntayhtymien tai esimerkiksi ely-keskusten toimesta.

Mitä sitten tulee hallituksen päätöksentekoon, niin kuten me kaikki tiedämme, tässä on lukuisia isompia ja pienempiä yksityiskohtia, joita pitää valmistella ja joista pitää päättää, jotta asioissa päästään eteenpäin, ja hallitus on todellakin näiden asioiden äärellä kovasti muun muassa tässä ja ensi kuussa.

Täällä erikseen nostettiin tämä rahoituskysymys esiin. Kokoomus on todellakin sitä mieltä, että se on riittävää, että meitä verottaa valtio ja meitä verottaa kunta ja ei tarvita kolmatta verottajatahoa eli maakuntaa tämän lisäksi meitä verottamaan. Näemme siinä sen riskin, että jos tulee kolmas verottajaporras, niin siinä on suuri uhka siitä, että kokonaisveroaste sen vuoksi tulee kiristymään.

15.33 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowieczilla on varmasti kuullun ymmärtämisessä jotain vikaa minun puheenvuoroni osalta. Onneksi eduskunnalla on sellainen palvelu, että voi jälkikäteen lukea, mitä näissä puheenvuoroissa on sanottu. Minä sanoin, että jos maakuntauudistus toteutuu — meidän emme tällä hetkellä vielä tiedä, me emme ole saaneet hallitukselta mitään selkeitä vastauksia, miten te aiotte nämä uudistukset toteuttaa, ja niitä nyt odotamme — niin ehdottomasti me olemme sillä kannalla, että sitten tietenkin kansanvaltainen järjestelmä pitää luoda, vaalien kautta pitää mennä. Mutta tällä hetkellä me emme tiedä vielä, miten te aiotte tämän sote- ja maakuntauudistuksen toteuttaa, ja kyllä minä ainakin mielenkiinnolla odotan näitä teidän linjauksianne, kun teillä on aika paljon täällä vielä kysymyksiä auki.

Sitten edustaja Kärnälle toteaisin sen, että se on ihan totta, että meillä on tällä hetkellä väliportaan hallintoa, mutta toisin kuin äskeisestä puheenvuorostanne ymmärsin, niin ei hän se ole ollut keskushallintovetoista vaan kuntapohjaista. Meillä on ollut maakuntahallintoa kuntapohjaisesti järjestettynä niin, että kunnista valitaan luottamushenkilöt päättämään esimerkiksi maakuntavaltuustoon maakuntakaavoista ja muista tehtävistä, joita maakuntavaltuustoilla tai maakuntahallituksilla esimerkiksi on. Sen lisäksi meillä on tietenkin tämmöinen yhtymäpohjainen toiminta kunnissa — kuntien välillä on paljon kuntayhtymiä, joissa päätetään erilaisista asioista, osa päätäntävällä on siirretty näille. Sitten meillä on sairaanhoitopiirit, ja niihinkin kunnat nimittävät edustajansa, eli kyllä se toiminta on ollut sillä tavalla kuntapohjaista tähän asti, ei keskushallintovetoista, ellette te sitten viitanut valtion aluehallintoon, joka tietenkin on kysymys erikseen.

Mutta varmasti me jäämme nyt tässä mielenkiinnolla kuuntelemaan näitä vastauksia, ja odotamme edelleen hallitukselta näitä selkeitä linjoja. Sinänsä pidän aika kummallisena sitä, että te odotatte meiltä vastausta siihen, miten me puolueena suhtaudumme teidän uudistukseenne, kun te ette ole onnistuneet vielä kertomaan meille, mikä se teidän uudistuksenne on maakuntavaalien, sote-uudistuksen ja maakuntahallinnon osalta. Jään mielenkiinnolla odottamaan, josko täältä vastauksia saisimme.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

15.35 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Marinille totean, että kyllä, puhuin nimenomaan valtion aluehallintoviranomaisista ja nyt maakuntauudistuksesta. Totta kai soten osalta tällä hetkellä mennään myös kuntapohjaisella mallilla, ja myös sairaanhoitopiireissä silloin valitut päättäjät ovat asioita hoitamassa. Itse näen kuitenkin, että tämä kokonaisuus, jota nyt ollaan viemässä läpi, selkiyttää nykytilannetta, ja se nimenomaan tuo kansanvaltaisuuden siihen väliportaan hallintoon.

Minä taas pidän kummallisena sitä, että sosialidemokraatit eivät kykene esittämään minkäänlaista vaihtoehtoa, millä tässä nyt sitten mentäisiin teidän näkemyksenne mukaan eteenpäin. Tässä on hallituksella kuitenkin selkeä marssijärjestys, selkeät askelmerkit, (Satu Hassi: Näkisi vaan!) minkä kautta ollaan etenemässä, ja teillä ei ole esittää minkäänlaista vaihtoehtoja. Te peesaillette ja katselette ja mietitte ja kerrotaan sitten mahdollisesti. Kyllä minun mielestäni hyvään oppositiopolitiikkaan kuuluu se, että on niitä selkeitä ja rakentavia vaihtoehtoja. Tätä keskustelua seuranneille on kyllä käynyt selväksi, että sosialidemokraateilla ei ole minkäänlaista vaihtoehtoa sille, millä tavalla aluehallinto ja millä tavalla sosiaali- ja terveydenhuollon (Puhemies koputtaa) palvelut tullaan tulevaisuudessa... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

15.36 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen vilpittömästi pahoillani, kun ymmärsin edustaja Marinin puheenvuoron väärin. Hän itse nyt toteaa, että hän ei sanonut, että sosialidemokraatit kannattavat tätä maakuntahallintoa sote-palvelujen hallinnoksi. Kun näin on, niin ilmaan jää se suuri kysymys, edustaja Marin, mikä on se sosialidemokraattien malli siitä hallinnosta, jonka varassa nämä sote-palvelut järjestetään. Me viime vaalikaudella olimme yhtä mieltä kaikki tässä talossa siitä, että sote-palvelujen järjestäminen vaatii nykyistä leveämpiä hartioita. Hallitus on päätenyt siihen, että ne leveämmät hartiat ovat maakunta ja maakuntataso ja sille luodaan hallinnoksi maakuntahallinto. Mutta, edustaja Marin, mikä on se teidän näkemyksenne, sosialidemokraattien näkemys? Mikä on se hallinto, jonka varaan nämä sote-palvelut järjestetään? Ei tämän kysyminen teiltä ole lainkaan kummallista. Se on erittäin perusteltua.

15.37 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä olen vähän ihmeissäni nyt tästä keskustelusta, että niin keskustan kuin kokoomuksen edustajia kamalasti kiinnostaa sosialidemokraattien vaihtoehto. Mehän esitimme, että me tulisimme mielellämme parlamentaariseen työryhmään tekemään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, tätä kokonaisuutta. Me tarjosimme yhteistyön kättä. Olisimme halunneet jatkaa parlamentaarisella valmistelulla, koska kyse on näin isosta, merkittävästä, koko kansaa koskettavasta uudistuksesta. Me olimme tähän valmiita. Olisimme siellä voineet yhdessä tehdä mallin, joka olisi toimiva ja järkevä, mutta te torjuitte sen. Te, hallitus, torjuitte sen, että me yhdessä lähtisimme tätä uudistusta viemään eteenpäin, ja täällä te nytten meille esitätte ihmis-sänne kysymyksiä: "Missä teidän vaihtoehtonne ovat?"

Me olisimme tulleet mielellämme tekemään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, tarjonneet osaamisemme tähän kokonaisuuteen, koska minun mielestäni tämä on niin iso kokonaisuus, että tähän tarvittaisiin kaikkien eduskuntapuolueiden yhteistä ponnistusta, ihan aidosti. Tämä on iso kysymys, koskettaa jokaista suomalaista ihmistä, mutta te torjuitte sen yhteistyön käden, minkä me teille annoimme.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

15.38 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä te, edustaja Marin, kierrätte nyt kuin kissa kuumaa puuroa. Teille on esitetty selkeä kysymys. Hallitus on kertonut oman mallinsa. Hallitus on linjannut, että aluehallinto, maakuntahallinto luodaan ja sen osana on sote ja, niin kuin täällä on tuotu esille, muita maakunnan toimintoja, myös avien ja elyjen tiettyjä toimintoja. Mutta tehdään nyt ihan yksinkertainen rautalankakysymys: Edustaja Marin, jos sosialidemokraatit saisivat yksin päättää, niin mikä olisi teidän hallinto sote-hallinnoksi? Kertokaa se. Te olette kuitenkin puolueenne varapuheenjohtaja. Ja jos te ette sitä tiedä, niin kertokaa, kuka teidän puolueessanne sen tietää. (Eduskunnasta: Heinäluoma! — Satu Hassi: Kertokaa se hallituksen malli!)

15.39 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sinänsä varmasti tässä ihmiset jo turhautuvat siihen, että keskustelemme sote-uudistuksesta, kun meidän pitäisi keskustella vaalilain muuttamisesta, mutta kyllä minäkin haluaisin saada hallitukselta nyt selkeitä vastauksia tähän sote-uudistukseen. Te peräänkuulutatte niitä oppositiolta, sosialidemokraateilta. Me olisimme mielellämme tulleet tekemään tätä työtä rinta rinnan yhdessä teidän kanssanne, koska kyse on isosta uudistuksesta. Mutta te hallituksessa olette nyt vastuullisia tästä asiasta, koska ette suostuneet siihen yhteistyöhön lähtemään.

Myös minä olen esittänyt täällä hallituksen edustajille kysymyksiä siitä, miten te aiotte ratkaista tämän soten, maakuntahallintouudistuksen, maakuntavaalikysymyksen, ja me emme ole saaneet täällä teiltä vastauksia näihin kysymyksiin. (Ben Zyskowitz: Mihin kysymykseen te ette ole saaneet vastauksia?) Te olette kuitenkin tästä uudistuksesta omalla valinnallanne tällä hetkellä vastuullisia. Toivon, että saan vastauksia verotukseen, toivon, että saan vastauksia maakuntavaaleihin, toivon, että saan vastauksia siihen, mikä tämä marssijärjestys sotessa ja maakuntauudistuksessa on. Mutta toki ymmärrän sen, että ehkä tämän asian osalta nyt näihin ei välttämättä teiltä saada vastauksia.

Puhemies Maria Lohela: Vielä vastauspuheenvuorot edustaja Myller ja Heinonen, ja sitten palataan tämän vaalilain pariin.

15.40 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Marin on mielestäni aivan oikeassa siinä, että hän perää hallitukselta sitä, miten hallitus aikoo toteuttaa tämän sote-uudistuksen tässä maakuntahallinnossa, koska nythän on kysymys siitä, että se, miten tämä maakuntahallinto toteutetaan ja mitä asioita siellä käsitellään, on varastanut kokonaan tämän sote-huomion, kun meillä on ongelma nimenomaan siinä, miten me järjestämme tässä maassa sosiaali- ja terveyspalvelut niin, että ne ovat kaikille saatavilla tasavertaisesti tässä Suomessa. Nyt esitetään mallia, jossa on 18 maakuntaa, siellä on 15 sote-alueita, siellä on 12 päivystysaluetta, siellä on maakuntatasolla monia muita alueita vielä. Nyt tarvitaan kyllä selkoa hallitukselta, miten se nostaa tämän soten tässä maakuntahallinnossa etusijalle.

15.42 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on linjannut, että sote järjestetään 15 sote-alueella ja maahan luodaan 18 aluehallinnon, maakuntahallinnon aluetta, ja on linjannut myös sen, että tämän uudistuksen myötä kokonaisveroaste ei tule nousemaan, ja myös on julkisuudessa kerrottu, että maakuntaveroa ei olla valmistelemassa. En ymmärrä, mikä tässä on nyt sitten epäselvää. Mutta emme edelleenkään saaneet vastausta siihen, että jos sosialidemokraatit yksin saisivat päättää tämän asian, niin

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

mikä olisi se hallinnon malli. Varapuheenjohtaja Marin on kertonut, että jos maakuntahallinto tulee, niin hän ei sitä vastusta, mutta onko se sosialidemokraattien yleinen kanta, että tuki tälle mallille tulee, jos se nyt on etenemässä näiden askelmerkkien mukaan, mikä perussuomalaisen, keskustan ja kokoomuksen johdolla on tähän maamme tulevaisuuden kannalta yhden keskeisimmän uudistuksen perusrangaksi luotu?

Puhemies Maria Lohela: Sitten palataan puhujalistaan.

15.43 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Ja palataan takaisin vaalilakiin myöskin. — Tänä naistenpäivänä meillä oli eduskunnan naisverkoston kokous. Sain siinä luottamustehtävän alkaa toimimaan varapuheenjohtajana naisverkostossa täällä eduskunnassa ja siihen liittyen muutama sanan nyt meinasin sanoa.

Elikkä tämä vaalilaki: Tämähän on erittäin demokraattinen ja tasa-arvoinen kumpaan sukupuolta kohtaan, mutta siitä huolimatta meidän luottamustehtävissä ei todellakaan aina ole tasa-arvo kohdallaan, ja tämä on asia, mitä ei pysty kirjoittamaan lakiin sen enempää kuin se tällä hetkellä on, mutta minä toivon, että siinä vaiheessa, kun mietintöä kirjoitetaan tästä asiasta, mietinnössä huomioitaisiin jollakin tavalla se, miten sukupuolten tasa-arvo entistä paremmin todellisuudessa toteutuisi, ettei olisi pelkkiä kiintiönaisia tai kiintiömiehiä tietyissä valiokuntapaikoissa.

Ja sitten vielä se, miten tätä naisten roolia saisi eteenpäin vietyä, niin kyllähän se on kiinni meistä naisista itsestä ennen kaikkea, että me itse arvostamme omaa rooliamme, uskallamme ottaa vastuullisia tehtäviä näissä kuvioissa ja mentäisiin sillä tavalla eteenpäin. Elikkä todellakin toivon, että me naiset voisimme reilusti ja aktiivisesti ottaa vastaan vastuullisia tehtäviä niin työelämässä kuin luottamuspaikoissa. Naiset ja miehet katselevat monesti asioita hieman eri tavalla, se on rikkaus. Molempia tarvitaan päätöksenteossa.

15.44 Vesa-Matti Saarakkala ps: Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni tämä vaalilain uudistus on tärkeä ja selkiyttävä asia, koska nimenomaan kunnallisvaaleissa 2012 oli paikallisia epäselvyyksiä ja hämmentäviä tilanteita siinä, kuka on toiminut missäkin, ja on jopa kielletty ehdokkaita tai heidän sukulaisiaan toimimasta esimerkiksi vaalilautakunnissa, ja nyt selkeästi kerrotaan, että se on ihan ok, että ehdokas tai hänen lähisukulaisensa toimii jatkossakin vaalilautakunnissa, mutta sitten on luonnollista, että nämä avustavat tehtävät kielletään.

Tässä on mielestäni samanlaista johdonmukaisuutta kuin hallituksella sote-uudistuksessakin, jossa hallitus etenee sote edellä, koska nimenomaan se, että meillä on 15 sote-alueita ja 18 itsehallintoaluetta, kertoo sen, että tässä uudistuksessa edetään sote edellä, koska tunnustetaan se, että 18 aluetta saattaa olla liikaa. Voi olla, että hartiat eivät riitä kaikilla noilla alueilla, ja sen takia on sitten luku 15. Se sitten jää nähtäväksi, onko sellaista perustuslaillista ongelmaa yhdistää nämä lukemat, että tämä voidaan toteuttaa, vai pitääkö valita joku yksi tietty luku, ja onko se luku sitten pienempi, (Riitta Myller: Viisi!) mutta se tulee esille tässä valmistelussa.

Se on käynyt ilmi, että sosialidemokraateilla ei ole omaa vaihtoehtoa, ja silloin sellaista tahoa, jolla ei ole omaa näkemystä, on vaikea ottaa mukaan mihinkään parlamentaariseen työryhmään. Mutta se on hyvä tietää, että kun linjataan tästä maakuntaverotuksesta, niin kun tämä asia on vielä vaiheessa, on hyvä kuulla, että tältä osin esimerkiksi SDP:ltä on il-

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

meisesti tukea tiedossa, koska omasta mielestäni kyllä verotus ainakin jollakin aikavälillä kuuluu tähän uudistukseen, jossa vallan ja vastuun pitää kohdata toisensa.

15.46 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kieltämättä kovin paljon uutta tämä keskustelu ei enää näitten vaihtoehtojen ynnä muiden osalta ole tuonut, koska niitä vaihtoehtoja ei yksinkertaisesti nyt näytä tulevan eikä mielipiteitä olevan.

Mutta tähän itse vaalilakiin ja tähän uudistukseen liittyen kannatan myös sitä, että nämä uudistukset tehdään — hyvä, selkiyttävä asia. Kannan kuitenkin huolta kaiken kaikkiaan meidän vaaleistamme. Edustaja Harakka taisi nostaa sen jo esiin, että meillä äänestysprosentti useissa vaaleissa on hyvin pieni. Meillä käydään vaaleja. On eurovaalit, kunnallisvaalit, eduskuntavaalit, presidentinvaalit ja nyt uutena vielä maakuntavaalit tulossa mukaan. Erityisesti eurovaalien osalla äänestysprosentti on hyvin pieni, ja tietysti riski on siinä, että äänestysprosentit saattavat jäädä pieniksi. Sen vuoksi näitä vaaleja mahdollisimman paljon olisi syytä käydä yhtä aikaa ja myös tehdä se äänestäminen mahdollisimman helpoksi.

Tietysti houkuttelevista ehdokkaistahan kaikki lähtee liikkeelle, kuten edustaja Maijala kantoi huolta siitä, kuinka tämä sukupuolten tasa-arvo toteutuu. Mutta rohkeasti ehdolle lähtemällä voi sitten myös tätä tasa-arvoa pystyä parantamaan.

Mutta kaiken kaikkiaan mitä äänestysprosentin eteen me voimme tehdä? Onko sähköinen äänestys se meidän tulevaisuuden mittarimme vai se, että me vaaleja tuomme lähemmäksi kansalaisia? Sen eteen, että ennakoöäenestykset entistä paremmin ovat muualla kuin siellä kunnantaloilla, minne pitää erikseen mennä, ne ovat lähellä siellä kauppareissujen varrella ynnä muuta, kirjastoautojen ynnä muitten yhteydessä, pitää varmasti tehdä hyvin paljon töitä vielä, että me saamme äänestysprosentin nousemaan. Jaan tämän huolen edustaja Harakan kanssa.

15.48 Timo Harakka sd: Arvoisa rouva puhemies! Totta on, että nyt tähän keskeiseen kysymykseen verotuksesta ei saatu vastausta tai itse asiassa saatiin kaksi vastakkaista vastausta, niin kuin näistä pöytäkirjoista voidaan hyvin lukea, että eräiden mielestä maakuntaverot on suljettu pois ja eräiden mielestä maakuntaverot on edelleen voimassa. Tämä on vuosisadan verouudistus, 10 miljardia euroa siirtyy nykyjärjestelmästä toiseen järjestelmään. Minkä muotoinen tämä verotus tulee olemaan ja kuka sen perii, on äärimmäisen tärkeä kysymys. Jos hallituksella ei ole tästä yksimielisyyttä, niin tämä on äärimmäisen valittavaa.

Mutta palatakseni tähän varsinaiseen teemaamme eli näihin vaaleihin, kuten edustaja Savola sanoi, olisi äärimmäisen tärkeää nostaa äänestysaktiivisuutta. Kun tästä keskusteltiin eräiden kunnallisvaalien yhteydessä, joissa Vantaalla äänestysprosentti jäi alle 50:n, niin täytyy arvostaa edustaja Zyskowiezin rehellisyyttä ja huumorintajua, kun nyt näin muistista siteerasin hänen vastaustaan tähän yleiseen matalan äänestysprosentin voivotteluun. Pahoittelen, jos en osaa aivan sanatarkasti siteerata vanhaa asiaa. Mutta hän sanoi tyyliin: kyllä ne paikat tulevat vähemmälläkin äänillä täyteen. Näinhän asia tietenkin on. Mutta katsoin nyt tässä vaalilainsäädäntöä siltä osin ja pahoittelen, jos annoin väärän todistuksen. Tarkoitukseni oli kuitenkin hyvä ja kehuva.

EU:n neuvosto voi tehdä päätöksen, kuten se on tehnyt edellisissäkin eurovaaleissa, siirtää ajankohtaa pois sieltä kesäkuun alusta, ja se marginaali on kaksi kuukautta siitä kesäkuun alusta. Se voisi toisin sanoen yhdistyä ihan Suomen vaalilainsäädännössä olevaan

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

huhtikuun kolmanteen sunnuntaihin. Näin ollen, kun on kyse siitä, että EU:n neuvosto voi perustellusta syystä tämän aikaistuksen tehdä, niin Suomellahan olisi täysi mahdollisuus, jos haluja on, ajaa tätä aikaistusta. Toinen vaihtoehto on tietysti yhteisellä sopimuksella muuttaa tätä Suomen vaalilainsäädäntöä. Harmi, että ministeri tästä poistui. Olisi ollut kiva kuulla hänen periaatteellinen kantansa ajatukseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi Saksan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta Hallituksen esitys HE 17/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

15.51 Timo Harakka sd: Arvoisa rouva puhemies! Nämä kahdenväliset verosopimukset on syytä päivittää, mutta kansainvälistyvässä maailmassa maiden rajojen ylittävä voiton pimitys ja veron välttely vaatii yhteistä kansainvälistä toimintaa. Kansainvälisen veronkierron torjunta on saanut lisää vauhtia Euroopan unionissa. Juuri tänään kokoontuu ministerineuvosto, joka on hyväksymässä komission direktiiviä automaattisesta pakollisesta tietojen vaihdosta, jolla jokaisen EU-maan verohallinto saa tietoja monikansallisten yritysten sisäisestä tuloksen- ja voitonjaosta ja konsernien sisäisestä rahaliikenteestä.

On kiitettävää, että tätä kansainvälistä lainsäädäntöä tehdään ripeästi. Se osoittaa tahtoa, jolla kaikki Euroopan maat haluavat pitää nykyistä paremmin huolta yhteiskunnan palveluiden rahoituspohjasta ja veropohjasta. Heikko puoli on se, että direktiivi koskee vain yhtiöitä, joiden liikevaihto ylittää 750 miljoonaa euroa vuodessa. Esimerkiksi Carunan rahaliikenteestä ei näillä ehdoilla saada tarkempaa tietoa.

Sosialidemokraattien vastalauseessa esitimme, että ilmoitusvelvollisuuden rajaa alennettaisiin. Toivon, että Suomi työskentelee sen puolesta EU:ssa, että kun ja jos ilmoitusvelvollisuudesta saadaan hyviä kokemuksia ja käytännöt kuntoon, liikevaihdon alarajaa lasketaan asteittain. Tämä aikojen muutos näkyy siinä, että tähän Saksan sopimukseen on tuotu uutena pykälänä etuyhteisöjen välinen, mahdollisesti vilpilliseen voitonsiirtoon puuttuminen. Tämä kansainvälinen aggressiivinen verosuunnittelu on ilmiö, johon edellisen hallituksen valtiovarainministeri Urpilainen ryhtyi puuttumaan, ja hänen seuraajansa, valtiovarainministeri Rinne jatkoi työtä.

Laki konserniavustusten verovähennyksistä hyväksyttiin kolmisen vuotta sitten, mutta työtä pitää jatkaa. Tuohon lakiin jääneet porsaanreiät pitää tukkia ja ulottaa tuo laki koskemaan myös tuloverolakia ja ennen kaikkea kansainvälisten kiinteistöyhtiöiden verosuunnittelua. Olin iloinen, että viimeviikkoisessa keskustelussa edustaja Lohi piti tätä tiuken-

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

nusta välttämättömänä. Nyt hänen täytyisi saada tämä asenne, tämä vahva eurooppalainen veronvälttelyn vastainen asenne, myös oman hallituksensa tietoon. Hallituksessahan on useilla ministereillä henkilökohtaista kokemusta verosuunnittelusta, joten osaamista löytyy. Hallitushan toi tänne eduskuntaan veronkiertäjien armahduslain ja omaisuuden pimitämistä helpottavan hallintarekisterilain mutta joutui ne paineissa perumaan. Nyt hallituksella olisi erinomainen tilaisuus osoittaa, että se ei ole jättäytynyt jälkeen EU:n yhteisestä tahdosta.

On siis hyvä, että Suomi ei sentään jarruta OECD:n ja EU-komission tarmokkaita ohjelmia. Kansallisessa lainsäädännössä on myös tilaisuus osoittaa, että hallitus ei rakasta verosuunnittelijoita vaan kantaa huolta yhteiskunnan palveluiden rahoituksesta ja julkisen talouden alijäämän hallinnasta. Odotamme näyttöjä.

15.54 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä asia, että päivitetään nämä kahdenväliset verosopimukset. Niitähän on useita käsittelyssä: Espanjan kanssa tehty sopimus ja paljon julkisuutta saanut vanha sopimus Portugalin kanssa — sehan on myös sellainen, mikä tässä on ollut paljon julkisuudessa. Edustaja Harakka hyvin oppineesti tuossa kävi läpi tätä ongelmatiikkaa. Saksa on meille aivan äärettömän keskeinen vientimaa, ja on erittäin tärkeää, että nämä asiat on Saksan kanssa myös kahdestaan hoidettu kuntoon — vaikka yhteisessä Euroopan unionissakin mukana ollaan.

Jaan yli puoluerajojen ylittyvän huolen tästä niin sanotusta aggressiivisesta verontorjunnasta tai aggressiivisesta veronvälttelystä. Tämä on varmaan sellainen yhteiskunnallinen, yleiseurooppalainen ongelma, mikä tuntuu aika hyvin nyt ylittävän koko meidän suomalaisen puoluekentän. Haluan kuitenkin korostaa sitä asiaa, että normaalia bisnestä ei kuitenkaan saa eikä normaalia sijoittamista saa ruveta liikaa häiritsemään, ei saada mennä semmoiseen vääränlaiseen kiihkoon ja kaunaan, vaikka vaikeita taloudellisia aikoja eletäänkin. Valitettavasti edustaja Harakan oppineessa puheenvuorossa oli vähän semmoisia inhottaviakin sävyjä, missä haluttiin pikkuisen mustamaalata henkilöitä, jotka aktiivista yritys- ja sijoitustoimintaa tekevät. Se ei ole varmaan järkevää.

Mutta, puhemies, minusta EU:n tulisi tässä toimia. Minä ihmettelen sitä asiaa, että meillä on edelleenkin EU:ssa ja Euroopassa tällaisia veroparatiiseja, tällaisia tax haveneita, verosatamia. Miksi EU sääntelee susien määrää, jopa sammakoitten, viitasammakoitten määrää säätelee, mutta tähän aggressiiviseen verontorjuntaan ei ole ollut poliittista tahtoa puuttua? Toivottavasti tämä asia etenee Euroopassa jatkossa.

15.56 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En nyt voi yhtyä edustaja Kurvisen tulkintoihin. Kerroin vain niitä faktoja, joita hallituksen ministereiden harjoittamasta verosuunnittelusta on julkisuudessa ollut esillä. Ja yksi näistä ehkä räikeimmistä tapauksista oli se, että oli perustettu nimenomaan kiinteistöyhtiön kansainväliseen verosuunnitteluun erikoistunut yhtiö Belgiaan, tuon matalan verotuksen maahan. Ja juuri tämä, mistä olimme yhtä mieltä edustaja Lohen kanssa, on selkeä porsaanreikä nykyisissä verotuksissa, koska kiinteistöyhtiöiden rajat ylittävä etuyhteistyö kuuluu nimenomaan tuloverolain piiriin, jolloin on täysin olennaista se, mitä tuossa äsken sanoin, että hallituksella on mahdollisuus esittää nämä kaksi konkreettista lakihanketta ja tällä tavoin osoittaa myös teoilla eikä vain puheilla halunsa puuttua aggressiiviseen verosuunnitteluun.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

15.57 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kommentoida tähän edelliseen vastauspuheenvuoroon, että selkeät pelisäännöt ovat tärkeitä. Kun meillä on selkeät pelisäännöt, meillä on yleiseurooppalaiset pelisäännöt, kun meillä on tavaroiden, palvelujen ja pääomien ja ihmisten vapaa liikkuvuus, niin se edesauttaa sitä, että kaikkea ei mollata veronvälttelyksi ja vääränlaiseksi verontorjunnaksi. Hallitus on sitoutunut aggressiivisen veronvälttelyn vähentämiseen. Hallitus on sitoutunut harmaan talouden vähentämiseen. Ja minusta se on hyvä periaate, mikä on hallituksen monelta ministeriltä, heidän suustaan, kuultu, että siellä pitää verottaa tuotto, siellä pitää verottaa lisäarvo, missä se on syntynyt, eikä sitä saa koroilla tai muilla kikkailla johonkin maahan, missä on nolaverotus.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi jatketaan tätä puhujalistaa.

15.58 Maria Tolppanen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan näistä kahdenvälisistä sopimuksista, niin minä toivoisin, että me vihdoinkin pääsisimme tässä maassa myöskin Ruotsin kanssa kahdenväliseen sopimukseen koskien eläkeläisten verotusta. Sitä muun muassa viime kaudella valtiovarainministeri vakuutteli moneen kertaan, että kaksinkertaisista verotusta ei ole, mutta eläkeläisestä se kyllä tuntuu kaksinkertaiselta verotukselta, jos ensin verotetaan Ruotsissa ja sen jälkeen Suomeen tulevasta eläkkeestä verotetaan vielä täällä. En tiedä, mitä se sitten on, jollei kaksinkertaista.

Jos puhutaan näistä konserniavustuksista, niin haluan vähän oikaista tuota viime kaudella tapahtunutta. Otin nimittäin silloinkin tämän konserniavustusten verotuksen esille, lakialoitteena, joka ei silloin mennyt läpi, ja yksi peruste oli nimenomaan valtiovarainministerin toimesta se, että konserniavustukset tytäryhtymille tai emoyhtymille on Suomessa maan tapa ja se on hyväksyttävää, mikäli tällä tytäryhtiöllä on toimipiste Suomessa. Ei kotipaikka, vaan toimipiste. Jos se olisi kotipaikka, niin ei olisi verotusongelmaa, tietenkään. Mutta nyt on hyvä, että asiassa on lähdetty menemään leveällä rintamalla eteenpäin, ja toivon totisesti, että mennään eteenpäin.

Ja vielä verotuksiin sen verran, että meillä olisi hieman korjattavaa tässä maassa ja vähän olisi tarvetta nostaakin noita veroja. Nimittäin osinkojen verotuksessa on semmoinen hauska juttu — joka ei ole hauska muuta kuin niille, joilla sitä on — että jos omistaa 10 prosenttia yhtiöstä, niin silloin osinkotulot ovat verottomia. Tämän seurauksena muun muassa Suomen rikkaimmat suvut, heidän vesansa, nostavat tänäkin vuonna 9 miljoonaa ja 6 miljoonaa täysin verotta osinkoja, mutta jos on piensijoittaja, pienomistaja, niin näistä joutuu maksamaan 10 ja 30 prosentin veron.

16.00 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on muun muassa edustaja Kurvinen todennut, että hallitus on sitoutunut toimimaan aggressiivista verosuunnittelua ja verovälttelyä vastaan. Hyvä, jos näin on. Tiedän aikaisemmalta ajaltani EU-parlamentissa, että Suomi ei nyt läheskään aina ole ollut täysin johdonmukainen siinä, että oltaisiin siinä tavallaan eturivissä EU:ssa ajamassa niitä EU-ratkaisuja, joilla tämän ylikansallisen veronkierron porsaanreikiä tukitaan.

Nyt kuitenkin kiinnittäisin huomiota siihen, että viime lauantain Helsingin Sanomissa Timo Viherkenttä — joka on nykyisin Valtion Eläkerahaston toimitusjohtaja mutta joka on aikaisemmin ollut valtiovarainministeriössä budjettipäällikkö — käsittelee tätä teemaa nimenomaan eläkerahastojen kannalta, ja hän toteaa tässä kirjoituksessaan, että "kuitenkin

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

myös Suomen omat — muun muassa korkomenoja ja siirtohinnoittelua koskevat — säännökset tarjoavat sellaisia veronminimointimahdollisuuksia, joita on vaikea pitää kilpailukykyimme kannalta tarpeellisina". No, en ole ehtinyt ottaa selvää, mitä kohtia Suomen omissa verolaeissa Viherkenttä tässä tarkoittaa, mutta kun taho, jota ainakin minä pidän asiantuntevana tässä asiassa, toteaa, että on myöskin kansallisia asioita, joissa Suomi voisi toimia nykyistä paremmin verovälttelyn rajoittamiseksi, niin toivon todellakin, että hallitus ryhtyy toimiin.

16.02 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Tartun ensin tuohon edustaja Hasin puheenvuoroon. Minäkin luin mainitun Timo Viherkentän kirjoituksen ja kiinnitin ihan samaan kohtaan huomiota. Toivon, että tohtori Viherkentän edellisessä työpaikassa, vai oliko siinä joku välissä, mutta joka tapauksessa toivon, että valtiovarainministeriössä myös hyvin tarkkaan tämä kohta tuosta kirjoituksesta luettiin.

Mitä tulee edustaja Kurvisen puheenvuoroon, jossa hän kannusti Euroopan unionia näissä verovälttelyn ja aggressiivisen verosuunnittelun asioissa toimimaan aktiivisemmin, niin kannustaminen on aina paikallaan, mutta pitää sanoa, että aivan viime vuosina sekä Euroopan unionin piirissä että OECD:n piirissä on otettu merkittäviä askeleita sekä verotietojen vaihdon alalla että muutoinkin harmaan talouden ja veronkierron torjumiseksi. Ainakin itse uskon ja odotan, että kun nämä EU:n ja OECD:n piirissä valmistellut uudet säännökset tulevat voimaan ja sovellettavaksi, niin se monella tavalla parantaa tilannetta nykyisestä eli estää veronkiertoa ja tällaista hyvin aggressiivista verosuunnittelua.

Haluan myös tässä yhteydessä — vaikei ole kyse Portugalin vaan Saksan kanssa tehtävästä sopimuksesta — tuoda esiin tämän Portugalin tapauksen. Kun me toimimme sitä vastaan, että Euroopan unionissa olisi sellaisia veroparatiiseja, joihin yhtiöt voivat sijoitua ja sitä kautta välttää lähes kokonaan tai jopa kokonaan verojen maksun mihinkään, niin minun mielestäni on aivan luonnollista, että me myös yksityishenkilöiden verotuksen osalta pyrimme samaan, eli siinä mielessä Portugali tässä suhteessa on mielestäni yksityishenkilöiden veroparatiisi ja sitä vastaan toimiminen on täysin perusteltua.

16.04 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tehdäänpä nyt aivan selväksi tämä asia, että valtiovarainministeri Jutta Urpilainen toi syksyllä 2012 hallituksen esityksen 146/2012, joka rajoittaa kansainvälisten konsernilainojen korkovähennysoikeutta, mutta koska se koskee vain elinkeinoverotusta, niin tuolloin keskusta nosti suuren metelin siitä, että se jättää ulkopuolelleen kiinteistösijoitusyhtiöt, jotka toimivat tuloverotuksen piirissä. Tästä tehtiin rinnakkaislakialoite ja tuli paljon julkisuutta. Juuri sen takia, kuten edustaja Kurvinen sanoi, pelisääntöjen pitäisi olla selvät ja samat kaikille, mutta nyt tässä verovertailussa Suomi on näitten kansainvälisten kiinteistörahoitusyhtiöiden kannalta varsinainen veroparatiisi. Miljardien eurojen sijoitukset tulevat Suomeen sen takia, että ne voidaan täältä viedä pois ilman veroseuraamuksia, siksi se pitäisi korjata.

Nyt sitten, kun keskusta on päähallituspuolue, odottaisi, että se toimii sitten sen sanansa mukaan siinä, mitä se piti suurena epäkohtana vain pari vuotta aikaisemmin, ja toisi tämän kiinteistöverotuksen porsaanreiän tukkivan lain eduskuntaan, mutta eipä ole näkynyt. Siksi tässä on tekojen ja puheiden jyrkkä ristiriita, varsinkin kun teillä on hallituksessanne ministeri, joka on hyödyntänyt juuri tätä samaa porsaanreikää ja itse todennut julkisuudessa, että motiivina oli verosuunnittelu. Eikö tämä olisi nyt teille pontimena toteuttaa näitä ar-

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

vokkaita periaatteita myös käytännön tasolla? Voin luvata, että se saa kaikkien eduskunta-puolueiden tuen, ainakin siltä osin kuin voin tätä yleensä luvata.

16.06 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Olen iloinen siitä toteamuksesta, minkä edustaja Kurvinen täällä totesi, että hallitus on sitoutunut, tai ainakin te haluaisitte, että hallitus sitoutuisi vahvemmin siihen, että pyritään kitkemään aggressiivista verosuunnittelua, verovälttelyä. Esimerkiksi pääministeri Sipilä on aikaisemmin todennut, että hänen mielestensä tämänkaltaisen verovälttely on vastenmielistä, ja yhdyn kyllä tähän näkemykseen. Olen myös samaa mieltä siitä, että paljon olisi tehtävissä Euroopan tasolla, mutta toisaalta olen myös edustaja Hassin kanssa samaa mieltä, että paljon olisi tehtävissä myös täällä kotimaassa, ja tästä tullaan juuri siihen, mistä edustaja Harakkakin puhui, eli näiden sanojen ja tekojen väliseen ristiriitaan.

Olen iloinen siitä, että te sanoissanne puhutte verovälttelyä, aggressiivista verosuunnittelua vastaan, veronkiertoa vastaan, mutta valitettavasti teidän teoissanne nämä puheet eivät ole näkyneet. Vasta viime syksynä me näimme eduskunnassa useita esityksiä, joilla oltaisiin helpotettu harmaata taloutta, veronkiertoa, talousrikollisuutta. Te esititte silloin vielä alun pitäen harmaan talouden torjunnan määrärahojen leikkauksia, te esititte hallintarekisterilakia, joka olisi mahdollistanut omistusten piilottamisen ulkomaille hallintarekistereiden taakse, ja te esititte tehokkaan katumisen lakia, joka olisi antanut vuoden armahduslain niille henkilöille, jotka ehkä ovat piilottaneet varojansa veroparatiiseihin. Eli valitettavasti toistaiseksi teidän puheenne ja tekonne ovat kyllä melkoisessa ristiriidassa, ja toivon, että te myös teoissanne tartutte kunnolla tähän kokonaiseen veronvälttelyn, veronkierron ongelmaan, ette vain vetoamalla Euroopan unioniin vaan myös täällä kotimaassa, ja teette esityksiä, joilla te aiotte näitä teidän puheitanne myös laittaa täytäntöön.

16.08 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Täällä sanottiin, että Euroopan unionin pitäisi tehdä enemmän aggressiivisen verokilpailun ja verovälttelyn estämiseksi. Nyt pitää palauttaa mieliin, mikä se Euroopan unioni on. Se on 28 jäsenmaan unioni, jossa jokainen jäsenmaa voi nostaa itselleen tärkeitä asioita esille. Se voi olla tukemassa muitten esityksiä ja olla siinä porukassa, joka vie asioita eteenpäin.

Silloin kun viime hallituksen aikana Jutta Urpilainen ollessaan valtiovarainministeri nosti Euroopan unionin tasolla vahvasti esille nämä aggressiiviseen verokilpailuun liittyvät asiat ja myöskin tämän harmaan pinnan siellä ja sai paljon aikaiseksi, täällä tuli esimerkkejä siitä, miten Euroopan unionin tasolla asioita voidaan hoitaa.

Nyt todella toivoisin, että tämä hallitus jatkaisi sitä työtä, eikä ikään kuin piilottauduta EU:n taakse, vaan ollaan siellä aktiivisena viemässä eteenpäin niitä asioita, joita pidetään tärkeinä, ja löydetään ne yhteistyökumppanit, joiden avulla, yhdessä toimien, saadaan myös asioita vietyä loppuun.

16.09 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä kun nyt penätään hallitukselta toimia, niin haluaisin palauttaa mieliin hallituksen esityksen 59/2015 eli esityksen eduskunnalle laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 a §:n muuttamisesta. Tämän lain osinkoverotusta koskevaan sääntelyyn esitettiin tässä lisättäväksi yleinen väärinkäytöksiä estävä säännös, ja tämä koskee yhteisöjen välisiä osinkoja, ja sitä sovelletaan järjestelyihin, jotka eivät ole aitoja ja joilla pyritään perusteettomasti hyödyntämään osinkotulon verovapautta koskevia säännöksiä. Eli kyllä hallitus näiden asioiden eteen toimii.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

Samalla on myös hyvä palauttaa mieliin se, että meillä on päätetty harmaan talouden torjuntastrategiasta marraskuussa ja poliisille on osoitettu talousrikostorjuntaan 6,4 miljoonan euron lisämääräraha. Eli näitä toimia tapahtuu koko ajan, ja niin kuin edustaja Kurvinen toi omassa, hyvässä puheenvuorossaan esille, nämä yhteiset pelisäännöt, nimenomaan EU-tasolla ja myös globaalilla tasolla, ovat tärkeitä. Ne ovat äärettömän tärkeitä, koska ainoastaan sitä kautta kyetään puuttumaan tähän aggressiiviseen verosuunnitteluun ja veronkiertoon. Me olemme varmasti kaikki samaa mieltä siitä, ettei pelkästään kansallisilla toiminilla ja kansallisilla ratkaisuilla ratkea ja oikene se, että tällaista toimintaa edelleen harjoitetaan.

Kyllä minä uskon ja olen vakuuttunut siitä, että hallitus tulee viemään määrätietoisesti näitä toimia eteenpäin. Toivoisin myös oppositiolta hivenen kiitosta näistä kahdesta asiasta, mitkä tässä mainitsin. Ette te nyt voi väittää, että mitään ei olisi tehty, kun on tehty kuitenkin.

16.11 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa puhemies! Minusta tämä keskustelu ja SDP:n edustajien kiihkeä viesti täällä kuvaa hyvin suomalaisen yhteiskunnan tilaa tällä hetkellä, sitä, miksi asioita on niin vaikea hoitaa, miksi asioista on niin hirveän vaikea sopia. On outo juttu, että sosialidemokraattisessa puolueessa ja eduskuntaryhmässä — jota paljon arvostan, joka on ollut Suomea rakentamassa — he saivat muutaman kuukauden aikana aivan valtaavan paljon älykkyyttä ja viisautta päähänsä, esimerkkinä tämä tehokas katuminen. Jos minä palaan pikkuisen taaksepäin, niin miksi tämä laki, joka sitten vedettiin pois eduskunnasta? Se oli monella lailla onneton lakiesitys. Itse olen perustuslakivaliokunnan jäsen, ja ehdimme sitä vähän katsoa. Se oli kyllä onneton hallituksen esitys, ja hyvä, että hallituksella oli pokkaa se vetää pois. Mutta tähän lähti liikkeelle siitä, että valtiovarainvaliokunnan jaosto otti kantaa keväällä 2015, että tällainen laki olisi hyvä tehdä. Silloin valtiovarainministeriössä lämpöjä piti päällä muuan Antti Rinne, sosialidemokraattisen puolueen puheenjohtaja, silloinen valtiovarainministeri. Tätä hallintarekisterilainsäädäntöä on myös valtiovarainministeriö valmistellut pitkään viime vaalikaudella. Silloin siellä oli ensin Jutta Urpilainen, sosialidemokraatti, valtiovarainministeri, sitten Antti Rinne, sosialidemokraatti, valtiovarainministeri.

Toki ymmärrän sen, että nyt on uusia edustajia, esim. edustajat Harakka ja Marin, ja heillä on nyt uusia freesejä ja tuoreita ajatuksia. Toivonkin, että nyt voimme yhdessä, hallitus—oppositiorajojen yli, kitkeä harmaata taloutta ja tehdä hyvää sijoitusmarkkinalainsäädäntöä.

Aivan kuten edustaja Kärnä sanoi, hallitus lisää resursseja sisäiseen turvallisuuteen ja poliisitoimelle ja muille viranomaisille niin, että saadaan talousrikollisia kiinni. Me tarvitsemme läpinäkyvää ja taloutta edistävää lainsäädäntöä myös tänne sijoituspuolelle — ilman turhia tunteita, kaunaisia tunteita.

16.13 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kurviselle muistin virkistykseksi: hallintarekisterilaki todella on ollut aiemmin esillä, ja kaksi kertaa se on torpattu sosialidemokraattisten valtionvarainministereiden toimesta, ensin valtiovarainministeri Urpilaisen ja sen jälkeen valtiovarainministeri Rinteen, eli sosialidemokraattien track record tässä asiassa on kyllä varsin yhdensuuntainen.

Sitten haluaisin todeta myös sen, että olen iloinen siitä, että te tunnustatte, että hallituksen esitykset olivat täysin luokattomia ja huonoja, kun ne tänne eduskuntaan tulivat — niin

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

tämän harmaan talouden torjunnan määrärahoihin esitetyt leikkaukset, jotka sitten lakivaliokunta yksimielisesti omassa lausunnossaan kyllä torppasi, kuin myös tämä hallintarekisterilaki ja sitten tämä tehokkaan katumisen laki — että ne olivat täysisiä susia. Mutta eivät ne täällä ihan hallituksen hyvää hyvyyttä kaatuneet vaan sen takia, että oppositio — muun muassa sosialidemokraatit — kansalaiset ja myös media nostivat nämä epäkohdat esille. Kyllä tässä oli liikettä tältä puolelta aika paljonkin siihen suuntaan, että hallitus tulisi järjkiinsä ja vetäisi nämä esitykset pois. Onneksi näin lopulta kävi, mutta se oli kovan työn tulos, sen työn tulos, mitä oppositio ja kansalaisyhteiskunta tekivät. Mutta hyvä, että tunnustatte, että nämä teidän esityksenne ovat olleet täysin luokattoman huonoja.

16.14 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Haluan myöskin nyt vielä pöytäkirjoihin saada tämän täsmennyksen, että kumpikaan ministeri, Urpilainen tai Rinne, ei suostunut tuomaan tätä valtiovarainministeriön virkamiesten ponnekkaasti ajamaa hallintarekisterilakia eduskuntaan. Siihen vaadittiin valtiovarainministeri Stubb, joka allekirjoitti valtiovarainministeriön näkemyksen sellaisenaan, ja kuten tunnettua on, ehkä vähän sen ylikin. Näistä numeroista käytiin värikäs ja kenties parlamentarismien historian kannalta vähemmän kunniakas luku.

Kuten sanoin tässä, niin konkreettisia esityksiä on odotettavissa ja teemme hyvää yhteistyötä tässä asiassa, jossa kaikki olemme samaa mieltä. Kun siis edustaja Lohi täällä totesi viime viikolla, että olisi aivan välttämätöntä saada tämä kiinteistösisijoituksen porsaanreikiä tukkiva laki eduskuntaan, niin todetaan tässä nyt hallitus—oppositio-rintaman yli, että näin tehdään, tuodaan se tänne ja viedään nopeasti läpi niin, että sekä pelikenttä Euroopan valtioiden välillä on tasainen että Suomi ei osallistu tähän aggressiiviseen verokilpailuun tällä tavalla vain omaa ikään kuin laiskuuttaan ja puuttumattomuuttaan ja tällä tavalla vääristä näitä markkinoita ja toisekseen myös että myöskin kaikkia yhtiölajeja kohdeltaisiin tässä keskenään oikeudenmukaisesti, että tässä olisi sekä veronmaksajien etu että liiketoiminnan etu jälleen kerran yhteinen.

16.16 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan nyt todeta vielä itsekkin, että olen suuresti arvostamani kansanedustaja Markus Lohen, jolla on merkittävä rooli meidän eduskuntaryhmässämme ryhmän varapuheenjohtajana, kanssa samaa mieltä, että tähän asiaan tulee tarttua. Edustaja Harakka on esittänyt täällä ihan hyviä perusteluita kiinteistörahastojen verotuksen sääntelyyn. Kuitenkin haluan nyt nostaa esille, kun täällä ovat tällaiset kätenpesijäiset olleet jälleen kerran sosialidemokraattisella ryhmällä, joka tosiaan on tätä viisautta saanut aivan valtavasti oppositiossa, mitä viime kaudella ei ollut monessakaan työllisyys- ja talouspoliittisessa asiassa, että myös SDP:n valtiovarainvaliokunnan verojaoston jäsenet olivat sitä mieltä, että tämä niin sanottu veronkiertäjän armahduslaki pitäisi saada aikaan. En tiedä, ovatkohan nämä jäsenet vielä eduskunnassa, en ole tsekannut sitä asiaa, mutta toivon, edustaja Harakka, että valistatte näitä teidän ryhmän jäseniä tästä asiasta. On hyvä, että sosialidemokraattiset valtiovarainministerit ovat olleet näin toprakoita, ja tahdon nyt kiittää valtiovarainministeri Alexander Stubbia, että hän veti tämän hallintarekisterilainsäädännön pois. Kiitetään nyt Stubbia, hänelläkin on tämä kuuluisa track record nyt jonkinlainen tässä asiassa. Tehdään yhdessä töitä, että saadaan tällainen vääränlainen verokikkailu kuriin.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta

Hallituksen esitys HE 19/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 20/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

16.18 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta. Tämän esityksen tavoitteena on erityisesti ehdottaa uuteen lakiin sellaiset säännökset, jotka ovat tarpeen uuden siviiliräjähdedirektiivin säännösten säilyttämiseksi osana kansallista lainsäädäntöä. Osasta direktiivin vaatimuksista on tarkoitus säätää lain perusteella annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

Uuden lain esittämiseen on päädytty ensi sijassa lainsäädäntöteknisistä syistä Euroopan unionin ja kansallisen sääntely-ympäristön muutoksen vuoksi, koska tuotelainsäädäntö on uudistumassa kokonaisvaltaisesti ja tällä uudistuksella arvioidaan olevan laajahkoja vaikutuksia tuoteturvallisuutta ja markkinavalvontaa koskevaan lainsäädäntöön. Uuden, erillisen räjähteitä koskevan lain säätämisen uskotaan myös selkeyttävän räjähteitä koskevaa sääntelyä. Hallituksen esitys on tavallaan pakollinen, eikä uuden direktiivin toimeenpano merkitse merkittäviä substanssimuutoksia, vaan muutos on lähinnä lainsäädäntötekkinen. Tässä esityksessä on kuitenkin huomattavasti laajemmin säännöksiä lain tasolla, mitä sääntelytapaa nykyisen perustuslain vaatimukset myös puoltavat.

Mielestäni tässä ollaan menossa oikeaan suuntaan, koska laki on aina asetuksia vahvempi ja velvoittavampi. Esityksen tavoitteena on ehdottaa uuteen lakiin sellaiset säännökset, jotka ovat tarpeen uuden siviiliräjähdedirektiivin voimaansaattamiseksi. Esitys on kuitenkin suurelta osin vain lainsäädäntötekkinen, eikä siinä ole merkittäviä muutoksia räjähteiden teknisiin tai turvallisuutta koskeviin vaatimuksiin.

Kemikaaliturvallisuuslain muutoksella edesautetaan normien purkamista ja lupien karsimista, ja sehän on hallitusohjelman tavoite. Ehdotetusta sääntelystä ei myöskään aiheudu merkittäviä muutoksia viranomaisten tämänhetkiseen toimintaan, eikä uudella lailla ole merkittävää vaikutusta alalla jo toimivien talouden toimijoiden toimintaan. Kyseessä on tältäkin osin pääasiassa lainsäädäntötekkinen uudistus, jolla asetetaan vain joitakin tarkennuksia vaatimuksiin.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

Esityksessä mukana oleva kemikaaliturvallisuuslain muutos helpottaa vaarallisten kemikaalien säiliöiden maahantuontia ulkomailta, koska enää ei vaadittaisi haettavaksi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston, Tukesin, erillistä lupaa. Muutoksella kemikaaliturvallisuuslaista kumottaisiin säiliöiden vastavuoroista tunnustamista koskeva lupamenettely.

Niille henkilöille, jotka eivät ole normaalisti tekemisissä räjähteiden kanssa, on tärkeintä niiden tunnistaminen. Räjähteisiin ei pidä koskea, ellei niitä tunnista ja osaa turvallisesti käsitellä. Poliisille ja Puolustusvoimille räjähteiden raivaustyö on kohtuullisen arkipäiväistä työtä. Hekään eivät kuitenkaan voi käsitellä niitä, elleivät he ole saaneet siihen asianmukaista koulutusta. Siviiliräjähteet tulee merkitä CE-merkinnällä tämän esityksen 10 §:n mukaisesti. CE-merkinnän kiinnittämisellä räjähteeseen osoitetaan muille muun muassa räjähteen vaatimustenmukaisuudesta. Tämä merkintä on kiinnitettävä näkyvästi, helposti luettavasti ja pysyvästi. Jos merkintää ei ole mahdollista tai perusteltua kiinnittää räjähteeseen, se on kiinnitettävä räjähteen pakkaukseen ja mukana oleviin asiakirjoihin. Edelleenkin joka vuosi poliisiasemille tuodaan ullakoilta ynnä muualta löydettyjä sodanaikaisia räjähteitä, mihin ei missään nimessä saisi edes koskea. Ne ovat Puolustusvoimain omaisuutta, ja he kyllä hakevat ne pois turvallisesti, kun niistä heille ilmoitetaan. Puolustusvoimat antaa vuosittain poliisillekin virka-apua yli 350 räjähteen tunnistamisessa. Osa niistä on tuotu auton takapenkillä poliisiaseman pöydälle — nimimerkillä "Kokemusta on".

Ja tässä vaiheessa, vaikka oli kyse näin räjähtävistä asioista, oikein hyvää naistenpäivää!

16.22 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset edustaja Kulmalalle erinomaisesta esittelystä. Olen samaa mieltä, että hallituksen esitys on varsin hyvä, mutta valiokuntakäsittelyssä toivon kuitenkin pohdittavaksi sitä, että tämä meidän nykyinen kansallinen räjähdessääntelymme on toiminut varsin hyvin. Ja nyt on tarkasti katsottava se, että nyt ei EU-direktiivillä olla tuomassa sellaisia normeja ja sellaista sääntelyä, joka esimerkiksi vaikuttaa yritysten toimintaan Suomessa, koska meillä on paljon maanrakennusyrityksiä, joissa joudutaan panostamaan, käyttämään räjähdysaineita, ja ei voi olla tarkoituksenmukaista, että asetetaan ne turvallisuusstandardit ja -kriteerit niin korkeiksi, että sitten tämä normaali, hyvä yritystoiminta ja sen harjoittamisen edellytykset vaarantuvat. Mutta kuitenkin, aina kun puhutaan räjähteistä, aina kun puhutaan aseista ja puhutaan ampumatarvikkeista, niin totta kai varmasti meidän kaikkien näkemys on se, että turvallisuus on aina asetettava etusijalle.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräitä tuoteryhmiä koskevista ilmoitetuista laitoksista

Hallituksen esitys HE 21/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä

Hallituksen esitys HE 22/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle hissiturvallisuuslaiksi

Hallituksen esitys HE 23/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

16.24 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys turvallisuudesta ja teknisistä kysymyksistä, mutta haluan sellaisen näkökohdan ottaa esille, kun tässä on kysymys hisseistä, että tässä tilanteessa, jossa eletään — vienti ei vedä, meidän taloutemme on taantumassa, ei ihan kymmentä vuotta mutta lähes kymmenen vuotta ollaan pian oltu taantumassa — pidän erittäin tärkeänä, että me mietimme, kun omaa hissitekniikkaa, hissiturvallisuutta koskevaa lainsäädäntöä teemme, että me olemme tietynlainen koelaboratorio merkittävälle suomalaiselle yritykselle Kone Oyj:lle, joka rakentaa tällä hetkellä valtavasti hissejä kaupungistuvaan Aasiaan. Siellä meillä on mahdollisuuksia hissiteknologiasa ja muutenkin. Mietitään nyt näitä ratkaisuja sitten valiokunnassa ja muussakin eduskuntakäsittelyssä niin, että me emme vaikeuta tätä vientitoimintaa Aasian kehittyviin talouksiin ja globaalisti muuallekin vientipaikkoihin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tavaramerkkilain ja rikoslain 49 luvun 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 24/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kestävän metsätalouden määräraikaisen rahoituslain, metsätuhojen torjunnasta annetun lain ja riistavahinkolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 133/2015 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 1/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

16.26 Reijo Hongisto ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan varapuheenjohtajana esittelen lyhyesti esityksen.

Tässä lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi kestävän metsätalouden määräraikaista rahoituslakia, metsätuhojen torjunnasta annettua lakia ja riistavahinkolakia. Kysymyksessä on selvällä suomen kielellä sanottuna selvä ja selkeä säästölaki. Vaikka kyseessä on säästölaki, pitää valiokunta tärkeänä, että käytettävissä oleva valtion tuki kohdistetaan siten, että tukijärjestelmän tavoitteet voidaan pääosin saavuttaa, vaikka toiminnan laajuutta joudutaankin joiltakin osin supistamaan.

Tukijärjestelmän tulee myös kannustaa maanomistajia ja metsänomistajia jatkossakin aktiiviseen ja oikea-aikaiseen metsänhoitoon. Asiaa käsitellessään valiokunta kiinnitti huomiota metsien hyvän terveydentilan säilymiseen ja pitää näin tarpeellisena sisällyttää lakiin velvoite torjua juurikäypää hakkuiden yhteydessä. Velvoite juurikäyvän torjumisesta jää metsänhakkaajalle.

Nuorten metsien osalta valiokunta pitää välttämättömänä, että tuki kohdistetaan nykyistä enemmän sellaisten ylitieiden taimikoiden ja nuorten kasvatusmetsien hoitoon, joiden harvennukset eivät ole kaupallisesti kannattavia. Puhutaan niin sanotusta metsien riukuuntumisesta.

Lannoituksen osalta valiokunta pitää myönteisenä, että tuki rajataan metsien ravinneepätasapainon korjaamisen kannalta kaikkein tärkeimmille lannoituskohteille.

Lopuksi valiokunta pitää ehdottoman välttämättömänä ja painottaa sitä, että tukijärjestelmän hallinnointia yksinkertaistetaan ja hallinnollisia menettelyjä kevennetään nykyistä tehokkaammiksi.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiesityksen hyväksymistä. Valiokunta kirjasi lakiesitykseen viisi muutosehdotusta, ja esitykseen on jätetty yksi vastalause. — Kiitos.

16.28 Mats Nylund r: Arvoisa rouva puhemies! Aivan kuten valiokunnan varapuheenjohtaja sanoi, kysymys on säästölaista. Viime eduskunnan viimeisiä tekoja oli säätää uusi Kemera-laki. Sitä pidettiin varsin onnistuneena, eli säästettiin ne tärkeimmät hoitokohteet. Ymmärrän toki säästötavoitteen, ja ruotsalainen eduskuntaryhmä tukee myös hallituksen säästötavoitteita, vaikka ne tekevät kipeää.

Nyt säästetään 15 miljoonaa euroa vuodessa, ja tämä lakiesitys sisältää yhden pahan valuvian: 7 miljoonaa säästetään nimenomaan juurikäyvän torjunnasta. Se on erittäin tärkeä

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

toimenpide, ja se on toiminut hyvin. PEFC-sertifiointijärjestelmä edellyttää, että juurikääpää torjutaan, ja näin on myös tapahtunut, ja valtion tuki on ollut noin 100 euroa per hehtaari vuodessa. No, nyt huomaamme, että jo nyt on tullut markkinahäiriöitä, eli kun metsän omistaja laittaa myyntiin tai pyytää tarjouksen sopivasta kesäleimikosta, metsäyhtiöt haluavat tämän uuden lakiesityksen mukaan siirtää kustannukset metsänomistajalle, ja lopputulos on, että hyvät kesäleimikot siirretään talviaikaan, kun tämä vaatimus ei ole voimassa. On mahdollista säästää samat 15 miljoonaa euroa vuodessa ja ylläpitää juurikäävän torjunta, jos vähän vähennetään pienpuun korjuutukea 200 eurosta per hehtaari noin 170 euroon per hehtaari ja myös saman verran laskee esimerkiksi tämä juurikäävän torjunta, 100 eurosta 70 euroon. Tätä ruotsalainen eduskuntaryhmä esittää vastalauseessa, ja luultavasti äänestämme asiasta huomenna. — Kiitos.

16.31 Harry Wallin sd: Arvoisa puhemies! Kuten valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Hongisto totesi, niin tässä on kyseessä säästölaki, ja me sosialidemokraatit kyllä tuemme tämän hallituksen esitystä eli tätä 15 miljoonan euron säästöä. Kuten valiokunnan varapuheenjohtaja Hongisto myös totesi, niin tämä tuki nyt kohdennetaan kannattamattoman taimikon ja nuoren metsän hoitoon, ja se on ihan hyvä kohdennus.

Tähän Lopuksi-kohtaan voisi todeta sen, että tässä kohdassa me kävimme laajan ja pitkän keskustelun yleensäkin tästä kestävästä metsätalouden kehittämislaita. Tämä on viides kerta minun eduskunta-aikanani, kun tämä säädetään, ja joka kerta vuodesta 1999 me olemme keskustelleet siitä, mihinkä tuki kohdennetaan ja onko tämä tarpeellinen. Nythän tämä järjestelmä on niin byrokraattinen, että valtaosa tästä rahasta menee byrokraatiaan. Ruotsi aikanaan luopui kokonaan kestävästä metsätalouden tukemisesta, ja tällä hetkellä Ruotsissa korjuukustannukset ovat halvemmat kuin Suomessa. Tästä voi vetää sen johtopäätöksen, että tämä valtion tuki siirtyy näille yhtiöille, jotka korjaavat. He laskevat tämän tuen siihen lisäksi, mitä sen kustannukset ovat.

Vielä kun katsoo tätä asiaa, niin kun asiantuntijakuulemisessa kysyin tätä asiaa, että pitäisikö tämän kauden jälkeen vielä tätä tukea jatkaa, niin kyllä siellä laajasti asiantuntijat sanoivat, että nyt kannattaisi miettiä tämän jakson jälkeen, miten tämä tuki kohdennettaisiin. Moni esitti, että näitä rahoja kohdennettaisiin näihin yhteishankkeisiin, esimerkiksi metsäautoteihin, jolloin me pystyisimme luomaan kunnon verkoston, jolla voitaisiin tätä kasvavaa biotaloutta tukea.

Emme kannata vastalauseita, ja olemme hallituksen esityksen kannalla. Halusimme, että tätä asiaa olisi selvitetty, mutta saimme tiedon, että ministeri Tiilikainen kyllä asiaa selvittää parasta aikaa.

16.33 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kestävästä metsätalouden määräraikaista rahoituslakia, metsätuhojen torjunnasta annettua lakia ja riistan vahinkolakia.

Kestävästä metsätalouden määräraikaista rahoituslakia muutettaisiin hallitusohjelman mukaisten säästöjen toteuttamiseksi, joten muutos on ymmärrettävä. On selvää, että käytettävissä oleva valtiontuki tulee kohdistaa siten, että tukijärjestelmän tavoitteet voidaan edes osittain saavuttaa, vaikka toiminnan laajuutta jouduttaisiinkin joiltakin osin supistamaan. Tukijärjestelmän tulee kannustaa maanomistajia myös jatkossa aktiiviseen ja oikea-aikaiseen metsien hoitoon ja näin lisäämään metsiensä kasvua ja tuottoa. Lisäksi tavoitteena on mahdollisuuksien mukaan yksinkertaistaa hallinnollisia menettelyjä ja säästää hallinnon

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

resursseja sekä helpottaa tuen hakemista. Nämä seikat kuulostavat vieläkin paremmilta ja tavoiteltavilta toimenpiteiltä.

Metsätuhojen torjunnasta annettuun lakiin tehtävän muutoksen tavoitteena on metsien hyvän terveydentilan ylläpitäminen ja metsätuhojen torjuminen. Tässä esityksessä juurikäävän torjunnan tuesta luovuttaisiin ja jatkossa juurikäävän torjunnasta tulisi velvoittavaa. Tämäkään seikka ei ole huono, mikäli tämä ymmärretään oikein. On kuitenkin yleisesti tiedossa, että juurikääpä aiheuttaa maanomistajille vuosittain lähes 50 miljoonan euron tappiot. On siten metsänomistajalle jatkossakin tärkeää, että työtä juurikäävän torjumiseksi jatketaan, enkä usko, että tätä työtä jatkossa yleisesti laiminlyödään.

Hallituksen esityksessä esitetään, että metsän hakkaajan on huolehdittava juurikäävän torjunnasta. Noin 80 prosenttia yksityismetsien puunmyynnistä tehdään pystykauppoina. Tällöin metsänomistaja luovuttaa metsänhakkuuoikeuden puun ostajalle. Puuta ostava teollisuus on siten pääsääntöisesti velvollinen huolehtimaan juurikäävän torjunnasta. Käytännössä torjunnan tekevät pääsääntöisesti metsäkoneyrittäjät, ja tähänkin asti se on onnistunut erittäin hyvin.

16.36 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Me maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenet pidämme hyvänä ja välttämättömänä sitä, että muun muassa nuoren metsän hoidon tuki kohdistetaan nykyistä enemmän sellaisten ylitiheiden taimikoiden ja nuorten kasvatuseksien hoitoon, joiden harvennukset eivät ole kaupallisesti kannattavia. Esityksen perusteluissa on myös todettu, että tarkoitus on, ettei Pohjois-Suomessa toteutettavien metsätiehankkeiden tukitasoa alenneta. Tämä on erinomainen asia, koska näin puu saadaan hyvin liikkeelle metsistä.

Esityksessä terveyslannoituksen tuki rajataan tuhkalannoitukseen ojitetuissa suomensissa ja lannoituksen kohteilla, joiden maaperässä esiintyy boorin puutosta. Valiokunta pitää myönteisenä tuen rajaamista metsien ravinne-epätasapainojen korjaamisen kannalta kaikkein tärkeimmille lannoituskohteille. Puun energiakäytön lisääntyessä tuhkaa muodostuu suuria määriä. Tuhkan käyttö lannoitteena ojitetuissa suomensissa edistää osaltaan ravinteitten kierrätystä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että tukijärjestelmän hallinnointia yksinkertaistetaan, menettelyjä tulee keventää ja nykyistä tehokkaammin tulee hyödyntää metsävaratietoja ja sähköisiä palvelujärjestelmiä. Metsänomistajan tulee voida tehdä kaikki tukijärjestelmään liittyvät ilmoitukset sähköisesti. Tukiehtoja tulee olla mahdollisimman vähän ja päätösten tulee olla selkeitä. EU:n vaatimuksesta johtuen Kemera-tukiprosessi on monimutkaistunut, sitä tulee yksinkertaistaa.

Lisäksi on hyvä huomioda, että lainsäädäntö on velvoittanut 1990-luvun alkupuolelta saakka puutavaran omistajan poistamaan tuoreen havupuutavaran metsistä ja hakkuupaikoilta. Tällä toimenpiteellä pyritään pitämään pahimpien tuhohyönteisten kannat alhaisella tasolla. Juurikäävän torjuntaa voidaankin pitää vastaavanlaisena toimenpiteenä kuin puutavaran poiskuljetusta. Sienitautien torjunnasta ei ole aiemmin säädelty lailla. Juurikäävän leviämiseen on puututtu lain tasolla ainoastaan vuodesta 2014 saakka, jolloin kantojen varastointia metsissä ryhdyttiin rajoittamaan metsätuholaisen, juurikäävän leviämisen riskin takia. Juurikäävän torjuntaa tehdään hakkuiden yhteydessä jo nykyään, joten menettelyt ja laitteet sen tekemiseen ovat olemassa.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä uudistuksella vastataan osittain perussuomalaisen maaseutupoliittisessa ohjelmassa esiin tuotuun ongelmaan. Lainaan ohjelmaa tässä: "Kotimai-

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

sen energian asemaa on parannettava. Hajautettu pienenergia antaa työtä sekä varmentaa huolto- ja kriisivalmiutta. Metsäenergian hyödyntäminen on tärkeä kansallinen voimavara, jonka käyttöä tulee edistää. Kemera-tukien riittävyys on turvattava ja byrokratiaa on vähennettävä. Kemeraa liian suuri osa hukkuu neuvojille ja paperinpyörittäjille. Järjestelmässä omatoiminen metsänomistaja syrjäytyy. Metsäenergiaa on hankittava kestävästi. Tuettu energiapuun ja kantojen kerääminen ei saa vaarantaa puun huoltoa ja metsäluontoa tai omatoimisen metsänomistajan mahdollisuuksia hakata ja jalostaa energiapuu itse.

Metsäenergiaa käyttävien laitosten tulisi voida tasapuolisesti kilpailla energiapuusta. Yhdistelmälaitosten mahdollistama hajautettu sähköntuotanto on erittäin kannatettavaa sekä työllisyyden, ympäristön että kriisivalmiuden kannalta. Tuontipuun tuettu energiankäyttö ei saa aiheuttaa markkinahäiriöitä. Metsäenergian lisäksi turpeen, oljen, biokaasun ja jätteitten energiakäytön esteet on poistettava. Energiainvestointeihin annettavien tukien ehtojen tulee olla yksiselitteisiä ja kaikille samoja sekä riittävän pysyviä. Edelliset hallitukset ovat lähes kokonaan unohtaneet kotimaisen energian käytön yhtenä valtiontalouden alijäämän tasapainotuskeinona."

Arvoisa rouva puhemies! Saako ylittää aikaa?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Olkaa hyvä.

Kiitos, rouva puhemies! — "Metsäteollisuus on vastannut yhteiskunnan asettamiin tehokkuus-, ekotehokkuus- ja taloudellisuusvaatimuksiin. Yhteiskuntavastuuta on odotettava myös työpaikkojen säilymisen ja lisäämisen osalta. Valtiovalta ja EU ovat kuitenkin aikaisemmin heikentäneet metsäteollisuuden kilpailukykyä kuuntelematta suomalaisen metsäsektorin tarpeita. Perussuomalaiset nostavat suomalaisen työn ja tuotannon etusijalle. Teollisuus tarvitsee koulutettua työvoimaa, edullista energiaa ja tasaista puuvirtaa sekä teollisuuden tarpeita kunnioittavia ympäristösäännöksiä. Teollisuuden kuljetuksille ja sivutuotteille ei saa asettaa kilpailukykyä rajoittavia haattaveroja.

Metsä- ja paikallisteiden mahdollistama keskeytymätön puuvirta on suomalainen kilpailuvaltti. Puuhuollon turvaamiseksi yhteiskunnan on noudatettava pitkäjänteistä ja ennakoivaa politiikkaa. Metsäalan hallintoa on kevennettävä ja säästyneitä varoja on suunnattava uusiin puuinnovaatioiden kehittelyyn." — Kiitos.

16.43 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Reilu vuosi sitten me kävimme kovan keskustelun tästä Kemera- eli kestävä metsätalouden rahoituslaista ja sen kohdentamisesta, miten sen kanssa aletaan toimimaan. Olen erittäin tyytyväinen siitä, että se laki silloin rakennettiin. Aika hyvin se silloin saatiin kasaan, ja silloinkin tuli hyvin esille se, mikä myös tässä mietinnössä on nyt sanottu, että tukijärjestelmän tulee kannustaa maanomistajia jatkossakin aktiiviseen ja oikea-aikaiseen metsien hoitoon ja näin lisäämään metsien kasvua.

Kemera-laki on erityisesti meille pohjoissuomalaisille erittäin tärkeä, ja metsän merkitys on meidän alueella elinehto: sieltä saadaan leipää, työpaikkoja ja toimintoja hyvin monelle. Mutta jotta me saamme tämän metsätalouden kannattavasti kehittymään, me tarvitsemme tämän kestävä metsätalouden rahoituslain. Sen takia minä toivon, että — seuraavallakin vaalikaudella varmasti keskustellaan, niin kuin aikaisemmin on tullut esille, tämän lain olemassaolosta ja tärkeydestä ja merkityksestä — tämän lain olemassaoloa ei ajeta alas, vaan tämä laki todella tarvitaan.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

Tässä laissa on nytten säästötoimenpiteitä jouduttu tekemään. Säästölait ovat kaikille meille erittäin vaikea asia, sillä reilu vuosi sitten, kun me tätä lakia valmistelimme, oli jo erittäin vaikeaa se, että me jouduimme säästämään tietyistä kohdista. Nytten on jouduttu säästöjä myöskin tekemään lisää. Nämä kohdentamiset on saatu ihan hyvin rakennettua, ja tyytyväinen olen siitä, että tässä nyt esillä olleessa lakiesityksessä tuhkalanhoitus suomet-sissä on otettu voimakkaasti esille. Elikkä tämä on ympäristöystävällinen, kestävä kuvio ja muoto, millä tavalla saamme kehitettyä meidän metsätalouttamme.

Mutta sitten menen meidän lappilaisten suurimpaan ongelmaan metsätalouspuolella. Se on se, että viime vaalikaudella tästä laista jäi pois vajaatuottoisten metsien uudistamisen tukeminen. Vajaatuottoisten metsien uudistamisen tukeminen on meidän alueellemme elin-ehto. Me vielä pari vuotta pystymme edellisen lain aikana saaduilla päätöksillä näitä asioi-ta rakentamaan ja viemään eteenpäin, mutta kahden vuoden sisään meidän on saatava tämä vajaatuottoisten metsien uudistamisen tukemisjärjestelmä rakennettua uusiksi. Tämä on todella vakava esitys, vaatimus ja toivomus, että meidän alueellamme pystytään tuotta-maan metsissä järkevästi puuta, sillä meidän alueellamme on vielä valtava määrä vajaa-tuottoisia metsiä, jotka olisi järkevillä hakkuilla ja toimenpiteillä saatavissa kannattaviksi, tuottaviksi alueiksi.

Minkä takia se jäi sitten pois tästä laista reilu vuosi sitten? Se jäi pois sen takia, että sil-loin oli muka kiire ja selitettiin, että de minimis -säädökset muka estävät tällaisen tukemi-sen. Se on nyt varmistettu moneen kertaan ja se tuli esille jo siinä lain valmistelun loppu-vaiheessa, että nämä de minimis -säännökset eivät estä tämän tuen myöntämistä, mutta se tuli kuulemma niin loppuvaiheessa, ettei enää keretty alkaa muuttamaan sitä lakia. Mutta silloiseen mietintöön, joka oli maa- ja metsätalousvaliokunnalta ja jonka eduskunta hyväk-syi, tuli semmoinen teksti, että tämä vajaatuottoisten metsien uudistamisasia otetaan sitten myöhemmin uudestaan esille. Muistetaan se teksti, mikä siellä on. Pidetään se mielessä, otetaan se reilun vuoden sisään uudestaan kunnolla esille.

Toinen asia tässä laissa on se, että metsäteiden tekemisestä käytiin myös kovat keskus-telut, että tuetaanko niitä ollenkaan. Olen erittäin tyytyväinen siitä, että me saimme pidet-tyä sen tässä laissa matkassa ja että me pystymme jatkossakin meidän metsiämme varsin-kin pohjoisessa järkevästi käyttämään. Tässä laissa, joka on nyt käsittelyssä, on tukemisen tasoja jouduttu laskemaan, mutta siitä minä olen kiitollinen, että Pohjois-Suomessa toteu-tettavien metsätiehankkeiden tukitasoa ei alenneta.

Elikkä näillä eväillä eteenpäin, ja ei muuta kuin seuraavaa kestävä metsätalouden ra-hoituslain lakiluonnosta tässä odotellessa toivon, että me pääsemme Lapissakin näitä asioi-ta viemään eteenpäin, ja samalla toivon, että byrokratiaa saataisiin oikeasti tästä purettua. Kiitos siitä, että nämä hakemukset voidaan nytten jättää sähköisesti, mutta myös valvonta-puolelle pitää kyllä kehitellä sähköisiä muotoja tai muita kuvioita, millä saataisiin nämä hallinnon aivan älyttömät kustannukset pudotettua alemmas.

16.49 Mats Nylund r: Arvoisa rouva puhemies! Aivan kuten edustaja Wallin sanoi, tämä on erittäin byrokraattinen laki, tai tähän liittyy erittäin byrokraattinen järjestelmä. Osasyyp tähän on tietenkin EU:n valtiontukijärjestelmän vaatimukset, jotka nyt tekevät esimerkiksi sen, että pitäisi hakea ja myös saada positiivinen tukipäätös, ennen kuin voi tehdä minkään-laisia toimenpiteitä. Ja tämä on lisännyt byrokratiaa todella paljon.

Edustaja Wallin nosti myös esille ja vertaili Suomen metsätalouden kustannuksia Ruot-sin metsätalouden kustannuksien kanssa. Ja tietenkin löytyy eroja, mutta erot eivät minus-

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

ta johdu Kemera-laista, ne johtuvat metsänomistajien rakenteesta. Ruotsissa esimerkiksi metsäyritykset omistavat erittäin suuren osan metsistä. Suomen sisällä löytyy esimerkiksi Metsähallitus, jonka kustannuksia ei voi verrata suoraan pienien yksityisten metsänomistajien hoitokustannuksien kanssa. Tämän Kemera-lain tärkeyttä voi myös kuvata se, että Suomen metsätieverkosto on aivan toista luokkaa kuin esimerkiksi Ruotsissa, missä tämä valtion tuki ei ole toiminut viime vuosina.

Minä yhdyin siihen, että voi olla mahdollista löytää parempi ratkaisu, onko se sitten verohelpotus, jota esimerkiksi EU:n valtiontukisäännöt eivät estä samalla tavalla, mitä me tuemme, vai mitä se voisi olla, mutta se on nyt ministerin käsissä. — Kiitos.

16.51 Harry Wallin sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Nylundin puheenvuoro oli hyvä ja kertoi sen tilanteen, mikä nyt on.

Edustaja Maijalalle vain toteaisin, kun hän puolusti nykytilannetta niin voimakkaasti, että me tuossa maa- ja metsätalousvaliokunnassa kyllä laajasti kävimme keskustelua siitä, että muutoksia tarvitaan. Tällä järjestelmällä ei voi mennä seuraavan neljän vuoden jakson jälkeen, 2020 jälkeen. Aiheesta tulee järjestämään maa- ja metsätalousvaliokunta oman seminaarinsa.

Sitten oli myöskin tiedossa se, että ministeri Tiilikainen on käynnistänyt selvitystyöryhmän, jossa on laajasti metsäalan asiantuntijoita, omistajia ja metsähallinnon virkamiehiä, selvittämään, miten tämä nykyinen laki voitaisiin korvata, koska tämä on liian byrokraattinen ja liian suuri osa tästä rahasta menee sen byrokratian pyörittämiseen. Ja paljon järkevämpää olisi, niin kuin edustaja Nylund totesi, käyttää sellaisia keinoja, jotka eivät lisää byrokratiaa vaan vähentävät. Ja sen lisäksi myöskin voitaisiin enemmän ohjata näihin metsäautoteihin, joihinkä edustaja Maijalakin viittasi ja iloitsi siitä, että Lapissa ne säilyvät nykytasolla, koska tämä biotalous, mikä meillä on tulevaisuuden taloutta, tarvitsee kyllä hyvän kuljetuslogistiikan, ja silloin nämä metsäautotiet ovat aivan oleellinen osa sitä logistiikkaa. Mutta tällä mennään, ja minä uskon, että ketkä täällä eduskunnassa sitten on 2020, eli seuraava eduskunta, tulee tekemään muutoksia, näin ei mennä. Olen tosiaan viidettä kertaa tätä käsittelemässä, ja aina on tämä sama keskustelu käyty.

16.52 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Nylundille tästä puheenvuorosta. Kun verrataan Ruotsin tilanteeseen, on tosi se, että Ruotsissa on tiettyjä asioita ja toimintamalleja, mitä meidän on ihan sieltä otettavissa mallia, esimerkiksi ne perikuntien metsänomistukset, eli Ruotsissahan on kiinnitetty todella paljon huomiota siihen, että metsätilat olisivat suurempia eivätkä ne pääsisi pirstaloitumaan, niin kuin meillä täällä Suomessa. Eli kun mietitään, millä tavalla me voisimme Suomen metsätaloutta kehittää kaikkein parhaiten eteenpäin, niin minun mielestäni yksi suurimpia asioita olisi se, miten me voisimme keskittyä siihen, että metsätilat olisivat todellakin tuottavia kokonaisuuksia. Ja yksi olennainen asia on se, että perikuntien omistukseen kiinnitetään huomiota. Tällä hetkellä on ongelmana se, että jos perikunnan jäsenistä yksikin haluaa kieltää metsän käsittelyn, niin sitten sitä ei koko sen perikunnan olemassaolon aikana käsitellä millään tavalla, ja sitä meidän metsämme eivät todellakaan kestä. Ruotsissa on se, että viiden vuoden sisään tulee nämä perikuntien omistusasiat selvittää, ja lisäksi pirstaloimiskielto on olemassa siellä, ettei saa samalla tavalla laittaa pieniksi palasiksi, niin kuin Suomessa, näitä asioita.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

Ja sitten edustaja Wallinille: siitä minä olen todellakin samaa mieltä, että muutoksia tarvitaan, mutta nykytila on ehdottomasti parempi kuin se, että meillä näitä asioita ei olisi ollenkaan. Ja se byrokratian purku: Siitä me olemme kaikki varmasti yhtä mieltä. Mutta ehkä me tässä vaalikauden aikana saamme edes jotakin tämän byrokratian purun osalta aikaiseksi.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sijoitusrahastolain ja Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 3/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 3/2016 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle Argentiinan, Brasilian, Israelin, Serbian ja Vietnamin kanssa diplomaattisen edustuston, konsuliedustuston tai kansainvälisissä järjestöissä toimivan edustuston työntekijän perheenjäsenen ansiotyön tekemisestä tehtyjen sopimusten hyväksymisestä sekä laeiksi sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 135/2015 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 1/2016 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Ensin päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 1/2016 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksista ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksista.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 135/2015 vp tarkoitetut sopimukset. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 135/2015 vp sisältyvät 1.-5. lakiehdotuksen. Sopimusten ainoa ja lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuosilomalain, merimiesten vuosilomalain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2015 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 1/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

16.56 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Puhuin jo laajemmin tästä hallituksen esityksestä asian ensimmäisen käsittelyn yhteydessä. Kuitenkin varsinkin näin naisten päivänä meidän tulisi lainsäätäjänä edistää sellaisia päätöksiä, jotka edistävät sukupuolten välistä tasa-arvoa. Tämä hallituksen esitys kuitenkin heikentää käytännössä erityisesti naisten asemaa, koska vanhempainvapaan lomakertymät äideillä ovat 51 päivää ja isillä puolestaan 102 päivää. Toisaalta esitys pienentää erityisesti äitien lomapalkkaa ja siten lisää entisestään naisten ja miesten välistä perusteetonta palkkaeroa.

Huomioisin myös, että tasa-arvovaltuutettu on todennut, että esitys asettaa erityisesti äidit epäedulliseen asemaan voimassa olevaan lakiin verrattuna. Mielestäni siksi esitys on sukupuolten yhdenvertaisuuden näkökulmasta syrjivä. Toisaalta hallitus on myös vähätellyt esityksen perustuslaillisia ongelmia. Toisaalta esitetyt muutokset lisäävät monella tapaa myös hallinnollista taakkaa.

Mielestäni olisi ollut selkeämpää sisällyttää kaikki vuosilomalakiin tulevat muutokset hallituksen lupaamaan lain kokonaisuudistukseen. Siksi ehdotan, että lakiehdotukset hylätään vastalauseen 2 mukaisesti.

16.57 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on todellakin hallitukselta erityisen huono naistenpäivän lahja nuorille naisille, sillä tällä esityksellä on hyvin negatiivinen tasa-arvovaikutus. Se nostaa potentiaalisesti äitiyslomalle jäävien nuorten naisten palkkaamisen kynnystä entisestään. Todellakin täytyy sanoa, että melkoista kohtalon ivaa, että sitten juuri naistenpäivänä tämä toinen käsittely tämän lakiesityksen osalta tuli tänne eduskuntaan.

Tämä esitys leikkaa vuosilomien kertymistä epätasa-arvoisella tavalla, joka on myöskin valiokunnan mietinnössä tuotu esille ja siihen liittyvässä perustuslakivaliokunnan lausunnossa. Äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaata, tätä vuosilomaa, kertyy jatkossa siis enintään kuuden kuukauden ajalta, ellei työehtosopimuksessa muuta sovita. Erityisen hankala tämä esitys on yksinhuoltajaäitien kannalta, koska he eivät voi jakaa vanhempainvapaata isän kanssa ja siten omalla valinnallaan vaikuttaa tähän vuosiloman kertymiseen.

Tässäkin lainvalmistelussa on jälleen kerran unohdettu lapsinäkökulma. Myöskin tuntuu erikoiselta, että näitä vaikutusarvioita ei ole haluttu etukäteen syvemmin pohtia vaan sitten todetaan, että kun ensin tämä laki on saatu säädettyä, niin sitten lain vaikutukset tutkitaan vuoden 2018 loppuun mennessä. Tietenkin tuntuisi järkevältä, että näitä olisi pyritty etukäteen hahmottelemaan.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

Tämä lakimuutos lisää työntekijän palkkaamisesta koituvia kustannuksia työnantajille, ja se asettaa myöskin työnantajat eri asemaan sen perusteella, mitä työehtosopimusta heidän on noudatettava. Mikäli työehtosopimus määrittää, että lomaa kertyy koko tuolta äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan ajalta, niin korvausta ei sitten kuitenkaan makseta kuin ainoastaan kuuden kuukauden ajalta. Siinäkin mielessä tuntuu ikävältä, että tällä tavalla sitten yrityssektoria, erityisesti pk-yrityksiä, tällä kuritetaan, vaikka tämä hallitus on kovinkin yrittänyt profiloitua yrittäjämyönteisenä. Mutta tässä näemme tämän tosiasian.

Kuntasektorin kohdalla nämä työnantajan saamat sairaskorvauslain mukaiset vuosilomakorvauskustannukset alenisivat sitten noin 10 miljoonalla eurolla vuodessa.

Tämän johdosta, arvoisa rouva puhemies, esitän, että toinen ja kolmas lakiehdotus hylätään, kuten vastalauseessa 1 on esitetty.

17.00 Peter Östman kd: Rouva puhemies! Kannatan edustaja Essayah'n tekemiä esityksiä.

17.00 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä vuosilomalakia ehdotetaan muutettavaksi muun muassa siten, että työntekijän tullessa sairauden tai tapaturman vuoksi työkyvyttömäksi vuosilomansa aikana olisivat kuusi ensimmäistä työkyvyttömyyspäivää omavastuupäiviä ja ne eivät oikeuttaisi lomapäivien siirtoon, mutta sitten kuitenkin vähintään neljän viikon vuosiloman ansainneelle työntekijälle turvataisiin oikeus vähintään neljän viikon vuotuisen vuosilomaan. Tämän muutoksen tavoitteena on vähentää sairauspoissaoloja ja samalla sairausriskin vaikutuksia työnantajalle. Uudistus on toki jossain määrin paluuta muutaman vuoden takaiseen tilanteeseen, ja pidän sitä tältä osin perusteltuna erityisesti tässä vaikeassa työllisyystilanteessa.

Arvoisa puhemies! Toisena asiana tässä vuosilomalain muuttamisen yhteydessä haluan nostaa esiin lomapäivien erilaisen laskentatavan yksityisen ja julkisen sektorin välillä. Yksityisellä sektorilla arki- ja siten lomapäiväksi luetaan myös lauantai, kuten vuosilomalaissa on määritetty. Tämän seurauksena yksityisen sektorin lomaviikko on kuusipäiväinen. Sitä vastoin kuntien ja valtion virka- ja työehtosopimuksissa lomaviikon pituudeksi määritellään viisi päivää, mikä tietysti sinänsä vastaa paremmin nykyisen työelämän käytännön tilannetta, mutta yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden kannalta olisi parempi, että lomapäivät laskettaisiin samojen periaatteiden mukaisesti kaikissa ammateissa, ja täten toivoisinkin hallituksen etsivän ratkaisua tähän asiaan. Mielestäni viisi viikkoa on sopiva vuosiloman pituus, joten loogisinta olisi, että lauantaita ei enää vuosilomalaissa jatkossa luettaisi arkipäiväksi ja samalla lomapäivien kokonaismäärä muutettaisiin 30:stä 25:een.

17.03 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! On todellakin valitettavaa, että tänään naistenpäivänä, jolloinka tavoitteena olisi nostaa naisten arvoa ja naisiin liittyviä erilaisia kysymyksiä esille, hallitus tuo tähän toiseen käsittelyyn esityksen, joka tulee selkeästi heikentämään naisten asemaa sekä yksinhuoltajien asemaa.

Tämä lakiesitys heikentää lapsiperheiden asemaa, se asettaa naiset ja ennen kaikkea myös yksinhuoltajaperheet ja -naiset nykyistä heikompaan elämäntilanteeseen ja asemaan. Hallitus esittää heikennyksiä äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan ajalta kertyvään vuosilomaan tavalla, joka jakautuu epätasa-arvoisesti naisten ja miesten välillä. Äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan vuosilomakarttumat myös heikentyvät. Tämä asettaa pienten lasten vanhemmat nykyistä heikompaan asemaan työn ja perheen yhteensovittamisen nä-

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

kökulmasta. Tavoitteena tulisi pikemminkin olla, että työn ja perheen yhteensovittamista parannetaan, eikä päinvastoin, kuten hallitus nyt tässä esityksessä toteuttaa. Erityisesti hallitus kurittaa myös yksinhuoltajaperheitä, joilla ei ole mahdollisuuksia jakaa hoitovapaata toisen huoltajan kanssa. Näin yksinhuoltajien asema heikkenee. Esitys pienentää erityisesti äitien lomapalkkaa ja lomarahaa ja siten lisää entisestään naisten ja miesten välistä perusteetonta palkkaeroa. Kuten täällä on todettu, niin tasa-arvovaltuutetun mielestä esitys asettaa äidit epäedulliseen asemaan voimassa olevaan lakiin verrattuna. Tämä koskee erityisesti vanhempainvapaalta kertyvää vuosilomaa. Tasa-arvovaltuutettu ei siten kannata tätä lakiesitystä.

Arvoisa rouva puhemies! Vanhempainvapaan vuosilomakarttuman heikennys on myös Kelan näkökulmasta erittäin ongelmallinen. Kelan lausunnossa todetaan, että toimeenpääntö on vaikeaa, koska Kelan on vaikea selvittää, milloin henkilö on työsopimuslain mukaisella vapaalla. Näistä selvittelyistä tulee ylimääräistä työtä työnantajalle ja Kelan viranhaltijoille. Lisähuolena on myös se, että Kelalla tai työnantajalla ei ole olemassa ohjelmistoa, jolla tarvittavat tiedot voitaisiin kerätä.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen ja eduskunnan tavoitteena on vähentää byrokratiata ja normeja sekä järkeistää jo toiminnassa olevia käytäntöjä. Nyt hallitus kuitenkin toimii toiseen suuntaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys kasvattaa työnantajan hallinnollista taakkaa ja sitä kautta lisää myös byrokratiata ja lisää myös normeja. Se lisää lääkärisäikäyntejä niissäkin tilanteissa, joissa sairaus ei suoraan sitä vaadi, koska loman alussa ei voi tietää, tuleeko lomalla sairastumisen kuuden päivän omavastuu täyteen. Nykyinen käytäntö kentällä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden osalta on aivan toisensuuntainen kuin mitä hallitus nyt tässä edellyttää.

Arvoisa puhemies! Näistä syistä kannatan edustaja Nurmisen hylkäsesitystä.

17.07 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Kannatus taisikin jo tulla, mutta totean, että kannatan edustaja Nurmisen tekemää lakiesitysten hylkäysehdotusta vastalause 2:n mukaisesti.

17.07 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tänä päivänä ei ole helppoa olla vastuunkantajana, hallituspuolueen edustajana. Tänä päivänä joudumme tekemään hyvin paljon säästölakeja. Kuten huomaatte, opposition edustajat, teille tarjotaan tarjottimella joka ikisessä asiassa mahdollisuus arvostella meidän toimintojamme. Laidasta laitaan koko yhteiskunnan sektorilla me olemme joutuneet tekemään leikkauksia. Olemme pyrkineet siihen mahdollisimman tasapuolisesti, jotta me voisimme selvitä huomispäivään. Meidän hallituspuolueen edustajien — vaikka tässäkin nämä leikkaukset kohdentuvat ilkeästi moniin, jopa lapsiperheisiin ja jopa pienituloisiin ja kaikkeen muuhun — tärkein, kirkkain ajatuksemme on se, että me kannamme vastuuta lapsistamme. Me emme halua siirtää lapsillemme enää suurempaa velkaa, mitä nyt jo on siirtymässä edellisten vaalikausien perusteella, kun on liian löyhästi eletty, liian löyhästi jaettu rahaa kaikkialle eikä ole kannettu vastuuta riittävästi. Nyt meidän on ihan kerta kaikkiaan oltava tiukkana. Tämä ei ole helppoa. Ei se olisi yhtään helpompaa teilläkään, jos te olisitte hallituksessa tänä päivänä näitä asioita hoitamassa.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

Minulle itselleni henkilökohtaisesti... Esimerkiksi äsken keskustelussa olleeseen Kemeeraan, kestävän metsätalouden rahoituslakiin, tuli myöskin erittäin rajut leikkaukset. Eipä tässä enää montaakaan asiaa tunnu olevan, mihin niitä leikkauksia ei oltaisi alettu teemmään. (Riitta Myller: Se ei koske pienituloisia!) — Mutta on paljon pienituloisia, joihin myöskin Kemera-tukiasiatkin kohdentuvat, maaseudun pienituloisia, jotka omistavat maita ja näitä asioita. Yritämme kuitenkin mennä eteenpäin. — Nämä, mitkä me olemme valinneet, ovat niitä parhaita vaihtoehtoja kokonaisvaltaisesti.

17.09 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ei hallituksen tavoitteena voi olla se, että kaikkia rokotetaan tai palveluita tai toimintoja heikennetään tasapuolisesti, vaan kyllä lainsäädännön tavoitteena on se, että me järjeistämme toimintoja, me luomme ihmisille parempaa hyvinvointia, me vahvistamme työllisyyttä ja kohtelemme lainsäädännössä ihmisiä yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti. Ja nyt tämä lainsäädäntö, jota me tällä hetkellä tässä käsittelemme, ei millään tavalla vastaa näitä tavoitteita, mitä tässä äsken luettelini. Ja sen takia näen, että esimerkiksi työllisyyden vahvistaminen ja työelämän ja perhe-elämän yhteensovittaminen on yksi tärkeimpiä tavoitteita, joita hallitus ja koko eduskunta tavoittelee, mutta tämä lainsäädäntöesitys toimii juuri päinvastoin.

17.10 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Itsekin kiinnitin samaan huomiota, että esimerkiksi tämäkään säästölaki ei ole yhdenvertaisuuden ja ihmisten tasa-arvon näkökannalta oikeudenmukainen, koska tämä nimenomaan on sukupuoleen perustuvaa syrjintää, koska se kohdistuu enemmän naisiin kuin miehiin. Mikäli hallitus tekee tällaisia säästöläkeja, niin minun mielestäni on ihan oikeudenmukaista olettaa, että ne vaikutukset on myös arvioitu ja sitä kautta pohdittu.

Toisaalta tämä on myös huonoa lainsäädäntötyötä, koska tätä karensisivaihtoehtoa, mikä tässä hallituksen esityksessä on, tutkittiin jo nykyisin säätämisen yhteydessä, mutta se osoittautui jo silloin hallinnollisesti raskaaksi. Siitä luovuttiin jo viime kaudella, joten ihan en täysin allekirjoita näitä perusteluja, mitä tässä edustaja toi esille.

17.11 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Ymmärrän kyllä hyvin paljon näitä teidän puheenvuorojanne, mutta nyt sitten kun me olemme tätä kokonaisuutta lähteneet rakentamaan hallitusohjelman mukaisesti eteenpäin, niin tärkeää on meille se, että me saisimme aikaiseksi uusia työpaikkoja, saisimme nostettua tätä meidän yhteiskuntamme tilannetta eteenpäin, ja sen takia todella toivon, että muun muassa yhteiskuntasopimukseen liittyvillä asioilla saataisiin kuitenkin järkeviä tuloksia aikaiseksi. Eliikkä toivon mukaan toteutuu meidän tavoitteemme siitä, että myös lapsiperheitten taloudellinenkin tilanne tulisi tämän myötä paranemaan.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 146/2015 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 2/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 146/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta sekä kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilusta annetun lain 3 §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 148/2015 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 3/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.12 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi esitän, että tässä hallituksen esityksessä olevat lakiehdotukset hylätään.

Mehän äänestimme tästä asiakohdasta eli maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta viime perjantaina. Tähän lakiehdotukseen oli valiokunnan mietinnössä kaksi vastalauseita, joiden mukaan tapaukset, joissa on kyseessä uusi rakennus ranta-alueelle, jolla ei ole voimassa olevaa rantakaavaa, tai sitten sellainen kaava, jolla on merkittävää suojeluvaikutusta, olisivat jääneet edelleen elyissä ratkaistavaksi eli näitä poikkeamia ei olisi siirretty kunnille. Tähän on monia perusteluita, ja tärkein perustelu on se, että ne valitukset, jotka ely on tehnyt, ovat menestyneet eli niiden mukaisesti on ratkaistu sitten asiat. Sen sijaan kuntien valitukset ja kuntien myönteiset päätökset eivät ole menestyneet. Eli tässä nähdään se, että on paljon sellaisia ongelmia, joita edelleen olisi hyvä katsoa kuntia suuremman kokonaisuuden kautta, ja silloin nämä elyt olisivat tässä hyvät.

Mutta ongelma on tietysti se, että kun tämä tuleva maakuntaudistus on vireillä, niin me emme tiedä, mitä näille elyille tapahtuu. Hallituksen uusien esityksien mukaan niiden pitäisi olla konsultoivia viranomaisia, mutta tästä ei ole mitään esitystä. Toisaalta sitten myöskin hallituspuolueitten edustajat sanoivat, että on hyvä, että elyille jää valitusoikeus. Mutta mikä on tämä tuleva ely? Tämä on myös yksi syy tähän hylkäysesitykseen.

17.14 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Myllerin tekemää hylkäysesitystä. Tätä asiaa käsiteltiin viime viikolla täysistunnossa aika laajasti, ja perustelut sille, miksi tämä esitys pitäisi hylätä, tulivat viime viikon keskustelussa hyvin esille.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

17.14 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Kuten viime viikolla oli jo laajasti puhetta, niin tämä kyseinen esityshän tulee kokonaisuudessaan purkamaan hyvin paljon byrokratiaa, mikä on hallitusohjelman mukainen tavoite. Lisäksi tämä on tärkeää, että päätökset voidaan tehdä lähellä ihmistä eli kunnissa. Valitusoikeushan todellakin tulee säilymään. Sitten edustaja Myller esitti huolensa siitä, minne ne katuasiat tulevat nyt, kun elyille annetaan valitusoikeus, tulevatko ne maakuntahallinnolle. Huomattavaa on se, että tällä hetkellä maakuntahallintouudistusta mietittäessä ja rakennettaessa tämän y-sektorin osalta on käyty keskustelua, kuinka laajasti niistä toiminnoista siirtyy sitten kuitenkin valtionhallinnon hoidettavaksi. Tällä hetkellä näyttää erittäin todennäköiseltä, että se on joku valtion hallinto-organisaatio, joka todennäköisesti näitä valitusasioita tulee hoitamaan. Kyllähän se näin valituskokonaisuuksissa varmasti myöskin on järkevää hoitaa sillä tavalla, ettei omia asioita siinä valvota.

Tällä kuviolla pysymme yhä hallituksen esityksen mukana, eli meidän mielestämme se on hyvä.

17.16 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa puhemies! Olen hyvin pitkälti samoilla linjoilla kuin edustaja Maijala edellisessä puheenvuorossaan. Kuten on varmasti laajasti tullut tässäkin istunnossa ilmi ja muutenkin julkisessa keskustelussa, niin eletään vaikeita taloudellisia aikoja eikä ole helppoa laittaa Suomea kuntoon ja nousuun. Mutta onneksi voidaan tehdä myös positiivisia ratkaisuja, voidaan antaa vapauksia ja mahdollisuuksia paikallisille toimijoille sinne alueelle, ja siitä on tässä kysymys. Kysymys on myös turhan sääntelyn purkamisesta, olemassa olevien säädösten sujuvoittamisesta eli näistä byrokratia- ja normitalkoista. Tämä on ehkä kaikista merkittävin lakiesitys tähän asti, mikä on tullut näitten byrokratiatalkoitten osalta käsittelyyn.

Kuten on tullut tässä keskustelussa esille, niin edelleen oikeusturvatakeet ovat olemassa, ei tarvita näitä vastalauseissa esitettyjä muutoksia tähän lakiin, ja siksi tuenkin valio-kunnan enemmistön kantaa ja olen sitä mieltä, että viedään tämä laki tällaisena eteenpäin ja annetaan vapautta toimia.

17.17 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä siitä, että byrokratiaa on syytä purkaa siellä, missä sitä ylenmääräisesti on. Mutta ei pidä myöskään sekoittaa sitten sellaisia asioita, jotka liittyvät esimerkiksi ihmisten oikeusturvaan, yhdenvertaisuuteen, siihen, että kansalaisoikeudet toteutuvat, byrokratian purkuun.

Nyt on selkeästi näytetty ja osoitettu se, että läheskään kaikilla kunnilla ei ole joko resursseja, osaamista tai että jostain muusta syystä johtuen ne päätökset, joita kunnissa on tehty, ovat menneet nurin oikeusasteissa. Sen vuoksi on hyvä, että varsinkin siihen saakka, kunnes tiedetään, mikä valitustie sitten tulevaisuudessa tulee olemaan, välttyttäisiin nyt tällaisilta isoilta muutoksilta tässä kysymyksessä.

Se, että edustajat täällä sanovat, että valitustie tulevaisuudessa tulee olemaan valtionhallinnon kautta, on varmasti yksi mielipide tässä, ja se oli Tarastin esityksessä. Mutta sitten on vahvoja mielipiteitä sen osalta, että se tulee olemaan maakuntahallinnossa, ja sitä sopii sitten hyvin kysyä, onko se liian lähellä näitä "pukki kaalimaan vartijana" -tyylisesti.

17.19 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Oli mielenkiintoista kuulla edustaja Kurvisen toteavan, että tämä hallituksen esitys on merkittävin lakiesitys tähän mennessä normien- ja byrokratianpurkutalkoissa. Minäkin olen epäillyt sitä, että nämä kuuluisat normitalkoot ja

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

byrokratianpurku kohdistuvat suhteettomasti nimenomaan ympäristölainsäädäntöön ja niihin mekanismeihin, joilla valvotaan sitä, että ympäristölainsäädäntöä Suomessa noudatetaan. Kysymys on meidän elinympäristömme laadusta, turvallisuudesta, terveellisyydestä ja viihtyisyydestä.

Toin nämä asiat esille jo viime viikon keskustelussa, mutta lyhyesti nyt kertauksen vuoksi totean sen, että rantoja koskevat kuntien päätökset ovat kaikista maankäyttöön liittyvistä päätöstyypeistä huonoiten kestäneet oikeudessa — rantakaavapäätökset, silloin kun niistä on valitettu, ovat kaikista kaavatyypeistä huonoiten oikeudessa kestäneet. Kun kunnat ovat tehneet myönteisiä poikkeuslupapäätöksiä, niin siltä osin kuin näistä on valitettu, kaksi kolmasosaa valituksista on mennyt oikeudessa läpi. Kun ely-keskusten tekemistä poikkeuslupapäätöksistä on valitettu, vain 9 prosenttia valituksista on mennyt läpi. Pidän hyvin epäilyttävänä sitä, että juuri sen tyyppisissä kuntien päätösasioissa, joissa kunnilla on ollut suurin taipumus katsoa lakia sormien läpi, niin kuntien poikkeuslupavaltaa lisätään.

Aivan niin kuin edustaja Myller totesi, ei ole mitenkään varmaa, että meillä tulevaisuudessa edes on valtion alueellista ympäristöhallintoa. Edustaja Kurvisen puoluetovereilta olen monilta kuullut tässä talossa, että meillähän tulevaisuudessa ei tule olemaan alueellista valtion ympäristöhallintoa, vaan tehtävät siirtyvät maakunnille. Pidän tätä kehitystä yhdistettynä tähän kuntien poikkeuslupavallan laajentamiseen hyvin huolestuttavana.

17.21 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Suomessa joka puolella, kunnissa ja kaikkialla muualla, tulee päätökset tehdä lakien mukaan. Meidän kuntiemmekin virkamiehistä suurin osa varmasti — lähes kaikki — pyrkii toimimaan mahdollisimman paljon lakien mukaisesti. Jos on epäilystä, että kunnissa ei ole tarpeeksi osaamista jonkun asian hoitamiseksi, niin jo tänä päivänä varsinkin pienet kunnat harjoittavat kuntienvälistä yhteistyötä. Meidänkin kunnallamme on naapurikuntien kanssa montakin yhteistä asiaa, muun muassa rakennusvalvontapuolella ja tämmöisissä. Minä en kyllä ollenkaan epäile, etteikö näitä tehtäisi asianmukaisesti ja tietotaidolla, parhaan mukaan yritetään tehdä näitä asioita.

Toinen asia sitten on nämä valitusten määrät. Pitää paikkansa, että 65 prosenttia elyn tekemistä valituksista on mennyt läpi. Mutta kuinka monesta on valitettu? Suurin osa on mennyt semmoisenaan läpi, koska ne ovat olleet hyviä, pysyviä, kestäviä päätöksiä. Elikkä nyt pitää muistaa, että ely on kiinnittänyt huomiota vain näihin asioihin, joissa on selvästi toimittu lakien vastaisesti, joissa on tapahtunut virhe. Elikkä ei todellakaan voi sanoa, että 65 prosenttia päätöksistä olisi mennyt sen jälkeen nurin, kyllä kunnissa on tehty hyviä päätöksiä.

Sitten toinen asia on tämä, että ympäristösektorilta on purettu eniten byrokratiaa, se pitää paikkansa. Meidän eri hallinnonaloistamme maatalous- ja ympäristöministeri Tiilikaisen työllä on hänen hallinnonalallaan saatu parhaiten byrokratianpurkuasiat liikkeelle. Mutta se ei todellakaan tarkoita, että sitä oltaisiin kohtelemassa pahemmin kuin muita, vaan kun esimerkiksi äsken on hyväksytty luonnonsuojelulain muutos ja siinä on tämä suojelualueitten merkitseminen, niin siinä on tapahtunut sellainen asia, että nytten ympäristökeskusten ei tarvitse käyttää puolta voimavaroistansa liito-oravien reviirialueiden merkitsemiseen, vaan ne voivat keskittyä niihin asioihin, millä on oikeasti tulosta ja merkitystä. Eli näillä säästötalkoilla todellakin päästään siihen, että tuloksia saadaan (Puhemies koputtaa) paremmin aikaiseksi.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

17.23 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa puhemies! Muinaispohjoismainen sanonta on, että lailla maata on rakennettava, ja se kertoo sen, että kyllä kaikki viranomaiset — myös jopa luottamushenkilöt jopa kunnissa, hekin rinnastuvat meidän lainsäädännössämme virkamiehiin — joutuvat noudattamaan lakia. Jos he rikkovat lakia, silloin heitä uhkaa vahingonkorvausvastuu, heitä uhkaavat rikosoikeudenkäynnit. Eivät kunnat, kun ne sitten jatkossa toivon mukaan myöntävät näitä poikkeuslupia, voi toimia niin kuin ne haluavat, eivätkä maakunnatkaan, kun aikanaan niihin sitten saadaan lainsäädäntö päätettyä.

Aivan kuten täällä keskustelussa on tullut mainiosti esille, kuntien ympäristötoimet, siellä toimivat viranhaltijat ja siellä olevat toimielimet, tekevät satoja tai, rohkenen sanoa, tuhansia päätöksiä koko ajan. Suurimmasta osasta niistä ei valiteta. Voi olla aivan hyvin, että niistä päätöksistä, joista on valitettu, siellä on sitten valituksia saattanut mennä läpi, mutta kysymys on tulkinnanvaraisista lainsäädännön kohdista. Ympäristölainsäädännössä on, niin kuin esimerkiksi edustaja Hassi hyvin tietää, joustavia normeja, ja aina välillä haetaan sitten niitä ennakkotapauksia, se on ihan normaalia.

Haluan nyt, puhemies, vielä tähdentää sen asian, että kun katsoin tätä meidän perustuslakia, niin siellä 21 § takaa oikeusturvan: jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ilman aiheutonta viivästystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa ja oikeus saada omia oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tällaisen lainkäyttöelimen tutkittavaksi. Ei tähän oikeuteen puututa tällä maankäyttö- ja rakennuslain muutoksella mitenkään. Valitusmahdollisuudet, oikeusturva tullaan jatkossakin järjestämään. Ei tässä sellaisesta draamasta ole kysymys. Laitetaan vain asia eteenpäin ilman huolia.

17.25 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kysymykseen näistä läpimenneistä valituksista. Luottaisin, että kunnissa kyllä ollaan kehityskelpoisia ja oppivaisia näittenkin asioiden suhteen, enkä haluaisi myöskään kuntapoliitikon roolissa osoittaa epäluottamusta kuntien tai niitten luottamushenkilöitten suuntaan. Pidän sellaista itse asiassa varsin kummallisena.

Lisäisin myös, että normien purku on suunnitteilla myös valitusoikeuden suhteen, niin että tällaisista turhista jarrutusvalituksista päästäisin kenties jatkossa eroon. Kannustankin hallitusta eteenpäin tällä tiellä.

17.26 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkelä toikin tässä esille sen, mitä ajattelin tuoda esille, että hallitushan suunnittelee myös valitusoikeuksien vähentämistä. Ja nämä asiat yhteenlaskettuna, että kuntien poikkeuslupavaltaa lisätään ja valitusoikeutta kavennetaan, nyt valitettavasti tulevat tarkoittamaan sitä, että mahdollisuudet saada kumotua lainvastaisia päätöksiä, silloin kun niitä tehdään, tulevat kaventumaan.

17.26 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kun nimi mainittiin, niin kommentoin. Elikkä lainvastainenhan on semmoinen päätös, minkä oikeus toteaa lainvastaiseksi, ei niitä voi enakkoon todeta lainvastaisiksi, ja sitten jos valitetaan, niin oikeus määrittelee, onko se lainvastaista vai ei.

Valitusoikeuden suhteen ongelma varsinaisesti ei ole valitusoikeus vaan valituksen käsittelyaika, se, että ne päätökset venyvät valituksen käsittelyn ja oikeuden keston takia. Mutta toisaalta valitusoikeuden ei kuitenkaan välttämättä tarvitse koskea kuin henkilön omaa asiaa. Elikkä tällainen yleisvalittaminen muitten, naapureitten tonteista — on kyseenalaista, tarvitaanko sellaista edes.

Pöytäkirja PTK 20/2016 vp

17.27 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Hassi otti hyvin esille sen, että valitusoikeuksia on tarkoitus kaventaa, ja tämä on todella merkittävä ja iso asia. Tällä tavalla me voimme keskittyä siihen, että tuomioistuimet voivat keskittyä siihen työhön, mikä niille oikeasti kuuluu, ja merkittävien asioiden hoitamiseen. Tosin pienikin asia on joillekin merkittävä, mutta tärkeää on se, että se pienikin asia pystytään hoitamaan. Kunnan saadaan järjeistettyä se, että turhista asioista ei valiteta, voidaan keskittyä siihen, että valituksilla on oikeasti merkitystä. Minun mielestäni tämä on kyllä erittäin järkevää tuomioistuinlaitoksen toimintojen suuntaamista oikealla tavalla.

17.28 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Ympäristövaliokunnassa on käsitelty näitä valitusoikeuksien rajaamiseen liittyviä asioita, ja siinä on kyllä tullut hyvin selväksi — esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden lausunnossa — se, että jos joku instanssi tekee päätöksen, joka on sisällöltään lainvastainen, ja kukaan ei siitä valita, niin silloin se jää voimaan. Valitusoikeuden rajaaminen lisää sitä mahdollisuutta, että myös lainvastaisia päätöksiä jää voimaan. Ja kun edustaja Mäkelä mainitsi nyt kiusaa tekevät naapurit, niin sen näkökulman kannalta ironista on se, että yksi vaihtoehto, mitä nyt selvitetään, on se, että kaavoissa valitusoikeus olisi jatkossa ei kaikilla kuntalaisilla, niin kuin nyt, vaan niin sanotusti asianosaisilla eli käytännössä naapureilla. Eli jos me nyt uskomme, että nimenomaan naapurit tekevät kiusaa, niin miksi sitten mietitään sellaista valitusoikeuden rajaamista, että nimenomaan vain naapurit olisivat käytännössä ne, jotka saisivat valittaa?

17.29 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Vielä täsmennyksenä edustaja Hassille tästä, että nimenomaan puhun yleisvalittamisesta, siitä, että valitetaan kylänmiesten toimesta muitten asioista. Jos se naapuri-sana tuli siihen, niin se ei ollut välttämättä asian ydin eikä tarkoitus.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

19. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 9.3.2016 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen